

URADNI LIST

SOCIALISTIČNE REPUBLIKE SLOVENIJE

Številka 4

V LJUBLJANI, dne 9. februarja 1967

Cena 3,20 din

Leto XXIV

VSEBINA:

13. Družbeni plan razvoja SR Slovenije v letih 1966 do 1970.
14. Zakon o usmeritvi sredstev SR Slovenije za investicije v gospodarstvu v letih 1966 do 1970.
15. Zakon o ukrepih za pospeševanje živinoreje in o zdravstvenem varstvu živine.
16. Odlok o izvedbi ankete o življenjskih stroških prebivalstva v SR Sloveniji.
17. Sklep o izvolitvi sodnikov okrožnih sodišč v Celju, Kranju, Mariboru in Novem mestu.
18. Sklep o razrešitvi predsednika okrožnega sodišča v Novi Gorici.
19. Sklep o razrešitvi sodnikov okrožnega sodišča v Kranju in Ljubljani.
20. Sklep o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Ljubljani.
21. Sklep o imenovanju člana v odbor za nagrado Antifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije.
22. Sklep o razrešitvi in imenovanju člana upravnega odbora sklada SR Slovenije za pospeševanje proizvodnje in predvajanja filmov.
23. Sklep o razrešitvi in imenovanju predstavnikov družbene skupnosti, ki jih imenuje Skupščina SR Slovenije v svet Višje šole za socialne delavce v Ljubljani.
24. Odlok o taksah za zdravstvena spričevala za živino.
25. Odločba o pritrditvi k razrešitvi pomočnika direktorja Zavoda SR Slovenije za planiranje.
26. Navodilo o ravnanju s sredstvi na posebnih računih za zatiranje živalskih kužnih bolezni pri občinah.

13.

Na podlagi tretje alineje 135. člena in 148. člena ustave Socialistične republike Slovenije je Skupščina Socialistične republike Slovenije na seji Republiškega zbora in na seji Gospodarskega zbora dne 2. februarja 1967 sprejela

DRUŽBENI PLAN

razvoja SR Slovenije v letih 1966 do 1970

I. IZHODIŠČNE OSNOVE

1. Dosežki in problemi dosedanjega razvoja

1. Razvoj SR Slovenije v preteklem obdobju, ki ga je pospeševalo vse širše uveljavljanje samoupravljanja označuje hitra rast proizvodjalnih sil.

Povprečne letne stopnje rasti družbenega proizvoda so bile takale:

	- v %	
	1953-1956	1957-1964
Skupaj gospodarstvo	7,4	10,8
Primarne dejavnosti	4,8	5,2
v tem:		
- kmetijstvo	5,6	5,3
Sekundarne dejavnosti	7,9	12,1
v tem:		
- industrija	9,2	11,6
Terciarnе dejavnosti	9,4	12,1

Ob takem razvoju se je v letih 1953-1964 vrednost proizvodnje v SR Sloveniji povečala za dvakrat, na kar je vplivalo predvsem povečanje industrijske proizvodnje, zlasti po letu 1957 pa tudi razvoj terciarnih dejavnosti. Delež družbenega sektorja gospodarstva v družbenem proizvodu se je v tem obdobju povečal od okoli 78% v letu 1953 na 88,5% leta 1964.

Gospodarska rast je bila posebno uspešna v obdobju 1957-1964, ko so se z usmeritvijo na skladnejši razvoj vseh dejavnosti, z drugačno razdelitvijo narodnega dohodka v korist osebne potrošnje ter s prilaga-

janjem gospodarskega sistema vse bolj uveljavljala ekonomska načela v gospodarjenju in iniciativa neposrednih proizvajalcev. Pomembni činitelji razvoja v tem obdobju so bili tudi širjenje notranjega tržišča, boljše izkoriščanje razpoložljivih zmogljivosti in hitro večanje proizvodnih fondov v gospodarstvu, ki so se v tem obdobju skoraj podvojili.

2. Dinamičen razvoj je spremljalo močno povečevanje zaposlenosti, ki je imelo za posledico pomembne spremembe v ekonomski in socialni strukturi prebivalstva.

	Struktura aktivnega prebivalstva - v %	
	1956	1964
Primarne dejavnosti	46,7	33,7
Sekundarne dejavnosti	30,6	40,5
Terciarnе dejavnosti	22,7	25,8
Skupaj	100,0	100,0

Število zaposlenih v družbenem sektorju se je v tem obdobju povečevalo poprečno za 5,6% oziroma za 23.500 oseb na leto, kar je močno presehalo letni prirastek aktivnega prebivalstva, ki je znašal okoli 8500 oseb. Takšno zaposlovanje je omogočilo visoko vključevanje kmečkega prebivalstva in žensk v proizvodnjo; tako da se je delež aktivnega prebivalstva v nekmetijskih dejavnostih povečal od 54,2% leta 1956 na 67,7% v letu 1964, kar se že približuje strukturi razvitejših držav.

3. Zunanjetrgovinska menjava, ki je bila vse do leta 1956 nepomembna, je dosegla po tem letu izreden razmah. Izvoz blaga in storitev v letih 1957-1964 je naraščal občutno hitreje od proizvodnje, saj se je izvoz povečeval za 13,3% letno, uvoz blaga pa za 16,2%. Tako se je delež izvoza v družbenem bruto proizvodu sicer povečal od 7% v letu 1956 na okoli 10% v letu 1964, kljub temu pa je še vedno občutno nižji kot v državah s podobno stopnjo razvitosti.

V zunanjetrgovinski menjavi so bili posebno pomembni kvalitetni premiki, ki so se kazali v večjem deležu izvoza na zahtevnejša tržišča, v večjem deležu proizvodov višje stopnje predelave ter hitrem naraščanju

nju neblagovnih dohodkov, zlasti od turizma. V zadnjih desetih letih se je delež proizvodov višje stopnje predelave povečal od okoli 30 % na okoli 54 %.

4. Prehod na enakomernejši razvoj vseh gospodarskih dejavnosti ter na hitrejši razvoj osebnih dohodkov in družbenega standarda po letu 1957 je omogočil znatno izboljšanje življenjske ravni prebivalstva.

Realni osebni dohodki na zaposlenega v družbenem sektorju so se po letu 1957 povečevali poprečno za 9,5 % na leto in so se do leta 1964 podvojili. Še hitreje je naraščala potrošnja sredstev za družbene službe, kar je omogočilo zgraditev vrste novih objektov, zlasti na področju zdravstva in šolstva.

Pomembni uspehi so bili doseženi tudi pri izboljševanju stanovanjskih razmer prebivalstva. V letu 1956 je prišlo na prebivalca 10,9 m² stanovanjske površine, do leta 1964 pa se je, ob poprečni letni zgraditvi 7300 stanovanj, stanovanjska površina na prebivalca povečala na okoli 12,5 m².

5. Prikazane uspehe v gospodarskem in družbenem razvoju je omogočilo nenehno izpopolnjevanje gospodarskega sistema ter povečevanje vloge delovnih organizacij v razpolaganju z ustvarjenim družbenim proizvodom, zlasti pa s sredstvi za razširjeno reprodukcijo.

6. Značilnost tega sicer zelo uspešnega razvoja, ki je bil dosežen v letih 1957—1964, pa je bil še vedno pretežno ekstenziven način gospodarjenja; to je povzročalo vrsto problemov, ki so zavirali hitrejšo uveljavljanje samoupravnega sistema in doseganje še ugodnejših učinkov.

To velja zlasti za:

— neskladno gibanje med proizvodnjo in potrošnjo, zlasti pa močno naraščanje in velik obseg investicij. Pri poprečno 11 % povečevanju proizvodnje na leto v obdobju 1957—1964 se je povečevala celotna potrošnja nominalno za okoli 18 %. To je povzročalo ob premajhnih rezervah nestabilnost tržišča ter inflacijske pojave, kar se je odražalo zlasti na visokem porastu življenjskih stroškov, ki so se povečevali poprečno na leto za okoli 8 %;

— neustrezno ekonomsko in tehnično strukturo investicij, počasno aktiviranje vloženi sredstev, široko fronto investicij in neurejen ter centraliziran sistem financiranja. To je povečevalo nedokončane investicije, povzročalo dolge roke graditve, počasno obračanje sredstev ter nezadovoljiv učinek investicij na rast družbenega proizvoda;

— neracionalno gospodarjenje z obratnimi sredstvi, ki ga je v veliki meri podpirala tudi neustrezna kreditna politika. To se je kazalo predvsem v nizkem koeficientu obračanja zalog. Za povečanje zalog je bilo porabljen v posameznih letih med 3 % in 14 % družbenega proizvoda, medtem ko znaša ta odstotek v razvitejših državah le med 1—4 %;

— hiter in ekstenziven razvoj družbenih služb, ki je bil celo nad materialnimi možnostmi gospodarstva. Rezultati posameznih dejavnosti niso bili vselej v skladu z obsegom uporabljenih sredstev. Tak razvoj je v veliki meri povzročilo pomanjkanje dolgoročnih konceptov razvoja družbenih služb ter neurejen sistem financiranja, ki ni spodbujal učinkovitejšega gospodarjenja in skladnejšega razvoja teh dejavnosti;

— nizko udeležbo osebne in visoko udeležbo družbene potrošnje v delitvi družbenega proizvoda. Taka razmerja niso dajala možnosti za materialno stimulacijo, ki bi delovala v smeri povečanja proizvodnje in

produktivnosti, izkoriščanja rezerv in učinkovitejšega gospodarjenja;

— počasno uvajanje in premajhen vpliv raziskovalnega dela na celotni razvoj. Kljub doseženim uspehom pri razvoju raziskovalnih institucij in v povečanju raziskovalnega kadra tudi v gospodarskih organizacijah se je zaradi razdrobljenosti in slabe medsebojne povezanosti raziskovalnih institucij ter slabe povezanosti z gospodarstvom njihov potencial neracionalno uporabljal;

— čezmerno zaposlovanje, in to pogosto na ekonomsko ne najbolj utemeljenih delovnih mestih, ter premajhno skrb delovnih organizacij za izboljšanje strukture strokovne usposobljenosti zaposlenih. Delež zaposlenih v gospodarstvu z visoko in višjo strokovno izobrazbo je znašal v letu 1964 le okoli 1,9 %, vključno s srednjo strokovno izobrazbo pa 8,6 %, kar je celo manj kot znaša poprečje v SFRJ. Ob taki strukturi zaposlenih je bila učinkovitost gospodarjenja manjša, kot bi jo dopuščale materialne možnosti. Udeležba produktivnosti v povečevanju proizvodnje se je sicer od 32 % v letih 1953—1956 povečala na okoli 57 % v obdobju 1961—1964, vendar pa je bila tudi v tem obdobju še vedno nižja od deleža produktivnosti v povečanju proizvodnje v razvitejših državah, kje znaša med 70 % in 80 %;

— občutne disparitete v cenah, ki so ustvarjale neenake možnosti za doseganje dohodka med gospodarskimi dejavnostmi, zahtevale visoko centralizacijo sredstev in omejevale možnosti hitrejših premikov v delitvi dohodka v korist delovnih organizacij. To se je poznalo tudi na prepočasnem uveljavljanju stimulatvnejših sistemov delitve dohodka in osebnih dohodkov v delovnih organizacijah.

7. Slabosti v dosedanem razvoju ter dosežena stopnja družbenoekonomske razvitosti so zahtevale korenite spremembe v družbenoekonomskem sistemu: spremembe naj bi zagotovile odločno preusmeritev na intenziviranje gospodarjenja ter nadaljni razvoj socialističnih družbenih odnosov. Osnovo teh sprememb pomeni v letu 1965 sprejeta družbenoekonomska reforma.

Ob širši materialni osnovi in večji odgovornosti samoupravljalcev ter ekonomsko bolj utemeljenih in smotnejših pogojih gospodarjenja se z reformo ustvarjajo možnosti za hitrejšo reševanje problemov, ki so doslej zavirali skladen in intenziven razvoj. Zato mora biti izvajanje ciljev reforme tudi osnova ekonomske politike v naslednjem obdobju.

2. Možnosti in pogoji za intenziviranje nadaljnega razvoja

V pogojih gospodarjenja, ki so veljali do srede leta 1965, so se ob hitrem povečevanju proizvodnje in potrošnje oblikovale na mnogih področjih občutne rezerve, ki so hkrati z naravnimi demografskimi in drugimi pogoji pomembna osnova za nadaljni dinamični razvoj. Spemembe v gospodarskem sistemu ob uveljavitvi družbene reforme, zlasti pa dosledno uresničevanje sprejetih načel o nadaljnem razvoju gospodarskega sistema, pa omogočajo, ob doslednem uveljavljanju samoupravljanja in sproščenem delovanju tržnih zakonitosti, intenzivnejšo in racionalnejšo izrabo vseh faktorjev razvoja.

1. Prirastek aktivnega prebivalstva in rezerve v delovni silii so pomemben faktor za povečevanje narodnega dohodka v prihodnjem obdobju.

V strukturi aktivnega prebivalstva v SR Sloveniji je še vedno v poprečju visoka udeležba kmetijskega prebivalstva. V zaostrenih pogojih gospodarjenja pa se pojavljajo rezerve v delovni sili tudi v družbenem sektorju gospodarstva, zlasti v sekundarnih dejavnostih.

Z razporeditvijo zaposlenih samo na ekonomsko utemeljena delovna mesta bi lahko dosegli znatno povečanje deleža produktivnosti pri povečevanju družbenega proizvoda in s tem zmanjšanje proizvodnih stroškov. Če bi že v dosedanem razvoju dosegli takšna razmerja med produktivnostjo in povečanjem družbenega proizvoda, ki so značilna za razvitejše države, bi ob stopnji rasti zaposlenosti, ki je bila dosežena v letih 1957—1964, lahko dosegli za 3—4 poene višjo poprečno letno stopnjo rasti družbenega proizvoda, oziroma bi lahko uresničili doseženo povečanje družbenega proizvoda pri za polovico manjšem povečanju zaposlenosti.

Pomembna rezerva za nadaljnji razvoj so razpoložljivi strokovni kadri ter njihove delovne izkušnje ob pogoju, da se bolj usmerijo v razvojno in organizacijsko delo. To bi omogočilo širše prenašanje in uporabo tujih in domačih tehnoloških novosti in znanstvenih izsledkov v proizvodnjo. Ti faktorji imajo v bolj razvitih gospodarstvih v razvoju odločilno vlogo. Njihov delež v rasti družbenega proizvoda se giblje med 50 do 70 %, v SR Sloveniji pa je bil v letih 1957—1964 delež teh faktorjev le okoli 30 %.

2. Razmeroma široka področja nadaljnega razvoja dopuščajo v SR Sloveniji obstoječi naravni pogoji in geografski položaj.

Najpomembnejši surovinski vir so gozdovi kot osnova za razvoj lesne, papirne in kemične industrije, pa tudi kmetijske površine dopuščajo z nadaljnjo intenzifikacijo obdelovanja nove razvojne možnosti.

Geološka raziskanost SR Slovenije je še nepopolna ter se zato zaenkrat lahko računa z razvojem proizvodnje premoga, barvnih kovin in nekovinskih rudnin le na osnovi dosedanje stopnje raziskanosti. Z intenziviranjem geoloških raziskav pa je pričakovati tudi odpiranje novih nahajališč rudnin.

Geografski položaj in naravni pogoji SR Slovenije dajejo pomembne prednosti za razvoj turizma in tranzitnega prometa ter trgovine, ki ima podlago za hitrejši razvoj tudi v razvisti industrijske proizvodnje. V intenziviranju razvoja na teh področjih so velike potencialne možnosti za hitrejši razvoj celotnega gospodarstva.

3. Velike možnosti za nadaljnji razvoj pomenijo obstoječi proizvodni fondii. Z odločno usmeritvijo k modernizaciji, integraciji in specializaciji proizvodnje bi mogli doseči učinkovitejšo izrabo teh zmogljivosti ter dinamičen razvoj celotne proizvodnje.

Z ukrepi gospodarske reforme, zlasti še s spremembo odnosov cen v korist surovin in energije, bo z večjo liberalizacijo uvoza ter s širšo vključitvijo v mednarodno menjavo razvoj celotne proizvodnje zlasti pa še predelovalne industrije, ki je močno razvita v SR Sloveniji še bolj odvisen od ekonomičnosti poslovanja. Uspešnost gospodarjenja bo zato v naslednjem obdobju odvisna predvsem od tega, koliko bo gospodarstvu uspelo znižati stroške proizvodnje in tudi na tej osnovi povečati konkurenčno sposobnost.

Zaradi nesodobne organizacije proizvodnje in poslovanja, nesodobnosti tehnoloških postopkov ter ekonomske in tehnične zastarelosti proizvodnje je modernizacija nujni pogoj za prehod na intenzivnejše gospodarjenje. Pri tem bo zlasti pomembna modernizacija

organizacije proizvodnje in poslovanja, saj so prav na tem področju velike rezerve. Vendar pa je taka usmeritev pogojena z izboljšanjem kadrovske strukture, predvsem na vodstvenih in strokovnih delovnih mestih.

Prizadevanja za zniževanje stroškov proizvodnje so tesno povezana tudi z modernizacijo družbenih služb in uprave. Izdatki za te dejavnosti predstavljajo tisti del režije, na katerega gospodarstvo doslej ni imelo pomembnejšega vpliva, čeprav občutno povečujejo stroške poslovanja.

Na visoke stroške poslovanja vpliva tudi nizka stopnja specializacije in poslovno-tehničnega sodelovanja; to zavira hitrejši prehod na ekonomsko učinkovite in konkurenčne proizvodne enote. Zaradi velike razdrobljenosti in nepovezanosti gospodarstva pa so tudi razdrobljena sicer povečana sredstva delovnih organizacij. Ker bodo v prihodnjem obdobju predvsem sredstva delovnih organizacij osnova za financiranje programov modernizacije, bo le s tesnejšim proizvodno-poslovnim sodelovanjem ter večjo finančno integracijo v gospodarstvu mogoče racionalno in usklajeno programirati razvoj medsebojno povezanih in odvisnih gospodarskih dejavnosti.

S tesnim poslovnim sodelovanjem delovnih organizacij, oziroma z združevanjem v višje integracijske oblike, bi bilo mogoče izkoristiti vse prednosti, ki jih dajejo velike poslovne grupacije, obenem pa tako združevanje omogoča tudi nadaljnji razvoj samoupravljanja, ki je v naših pogojih tudi sredstvo in metoda za doseganje racionalnejšega gospodarjenja.

4. Kapacitete v gospodarstvu so izrabljene nezadovoljivo. V industriji, ki je prevladujoče gospodarsko področje, so kapacitete (merjene s poprečjem maksimalne mesečne proizvodnje) izkoriščene le z okoli 80 %, pri čemer pa niso vključene rezerve, ki obstajajo v povečanju izmen, saj je delalo v letu 1965 še vedno okoli dve tretjini vseh zaposlenih samo v prvi izmeni. Zato bi z boljšo organizacijo proizvodnje, ob boljši oskrbi z reprodukcijskim materialom in z energijo ter ob taki proizvodni usmeritvi, ki bi ustrezala zahtevam in potrebam tržišča, lahko računali že pri sedanjih proizvodnih zmogljivostih teoretično s 30—40 % večjo proizvodnjo. Tehnična in ekonomska zastarelost nekaterih zmogljivosti in njihova nerentabilnost pa je faktor, ki omejuje možnost popolnega izkoriščanja teh rezerv. Z upoštevanjem te okoliščine bi bilo mogoče s sedanjimi zmogljivostmi povečati proizvodnjo približno za četrtino.

5. Primerjava med rastjo vlaganj v osnovna sredstva in rastjo aktivnih osnovnih sredstev kaže, da so se vložena sredstva v preteklem obdobju prepočasno aktivirala. Ako bi v minulem obdobju skrajšali dobo aktiviranja in dosegli takšno učinkovitost vloženi sredstev, kakršno dosegajo v razvitejših državah, bi pri dosedanjem obsegu vlaganj v osnovna sredstva lahko dosegli za okoli tretjino večjo stopnjo rasti družbenega proizvoda.

6. V zadnjih letih se kažejo velike rezerve zlasti pri vlaganjih v obratna sredstva. V zalogah surovin, nedokončane proizvodnje in gotovih izdelkov je bilo konec leta 1965 vezanih že okoli 6700 milijonov din, kar pomeni 62 % v tem letu realiziranega družbenega proizvoda.

Poleg visokih zalog je neustrezna tudi njihova struktura. Od vseh zalog odpade na nedokončano proizvodnjo okoli 21 %, kar je odraz nesmotrnega razpo-

laganja s sredstvi; le-to pa je bilo pogosto pogojeno tudi z neurejenimi razmerami na tržišču ter pomanjkljivostmi v celotnem gospodarskem sistemu. S smotrnejšo razporeditvijo zalog in z znižanjem vezave zalog na razmerja, ki so bila v odnosu na proizvodnjo že realizirana v letu 1962, bi se lahko zmanjšala vezava razpoložljivih sredstev za najmanj 7%. Za uresničitev take naloge pa je nujna predvsem večja poslovnost v celotnem gospodarstvu, večja poslovnost bank, potrebno pa je tudi izboljšati poslovanje trgovine na debelo in na drobno, tako pri preskrbovanju proizvodnje s posameznimi vrstami materialov kakor tudi pri preskrbovanju prebivalstva.

II. SPLOŠNI OKVIRI RAZVOJA

1. Temeljni družbeno-ekonomski cilji

Osnova za politiko razvoja SR Slovenije so sklepi VIII. kongresa ZKJ in V. kongresa ZKS, cilji družbeno-ekonomske reforme, politika gospodarskega in družbenega razvoja, nakazana v družbenem planu za razvoj Jugoslavije od 1966. do 1970. leta, ter sklep o smernicah družbeno-gospodarske politike za obdobje do leta 1970, ki ga je sprejela Skupščina SR Slovenije.

Izhajajoč iz teh osnov sta trajna cilja družbeno-ekonomskega razvoja:

— hitra rast življenjskega standarda, predvsem osebne potrošnje, ob nadaljnjem povečevanju deleža osebnih dohodkov v delitvi narodnega dohodka, in

— nadaljnji razvoj ter poglobljanje samoupravnih odnosov in krepitev materialne osnove samoupravljanja na vseh področjih.

V sistemu samoupravljanja so osebni dohodki, ki se oblikujejo v odvisnosti od delovnih uspehov, osnovno gibalno za povečanje uspešnosti gospodarjenja.

Možnost, da delovni ljudje sami odločajo o pogojih svojega dela in o delitvi ustvarjenega dohodka, bo krepila njihovo ustvarjalnost ter interes za smotrnejše gospodarjenje. To bo zahtevalo zagotovitev odločujočega vpliva delovnih ljudi na delitev in uporabo sredstev. Vloga družbeno-političnih skupnosti pa se bo morala še naprej prilagajevati razširjenim pravicam delovnih organizacij predvsem z ustvarjanjem optimalnih možnosti za njihovo aktivnost.

Za uveljavljanje teh trajnih ciljev družbeno-ekonomske politike bo v letih 1966—1970 potrebno:

1. doseči optimalno gospodarsko rast ob določeni usmeritvi od ekstenzivnega na intenzivno gospodarjenje in na stabilizacijo gospodarskih gibanj;

2. uveljavljati takšno investicijsko in proizvodno politiko, ki bo omogočila:

— modernizacijo in boljše izrabljanje sedanjih zmogljivosti ob večji specializaciji in kooperaciji proizvodnje ter večji stopnji integracije, kar bo zagotovilo zniževanje stroškov proizvodnje, učinkovitejše gospodarjenje ter povečanje deleža produktivnosti dela v naraščanju proizvodnje;

— smotrnejše urejanje notranjih odnosov v delovnih organizacijah ob upoštevanju ekonomske celovitosti ter enotne poslovne politike;

— boljše izkoriščanje naravnih pogojev zlasti v turizmu, tranzitu, trgovini in surovinski osnovi;

— pravočasno dograditev energetske osnove, predvsem električnih central s prenosnimi napravami;

— izboljšanje prometne povezanosti v SR Sloveniji in s sosednimi območji;

— širše in racionalnejše vključevanje gospodarstva v mednarodno delitev dela;

3. intenzivirati razvoj raziskovalnega dela in doseči večjo uporabo znanstvenih in tehničnih dosežkov ter izboljšati strokovno usposobljenost zaposlenih, kar je osnova za intenziviranje celotne družbeno-ekonomske aktivnosti;

4. z dolgoročno programsko usmeritvijo in racionalizacijo družbenih služb povečati njihovo učinkovitost in zagotoviti večji vpliv gospodarstva in drugih uporabnikov storitev na njihov razvoj z uveljavljanjem novih oblik financiranja in krepitvijo samoupravljanja v teh dejavnostih.

Takšno usmeritev razvoja bodo pospeševale zlasti nadaljnje izpopolnitve sistema, ki bodo v stabilnejših okoliščinah razvoja spodbujale racionalnejšo potrošnjo, večjo izrabo rezerv in večjo učinkovitost investicij, pospeševale procese integracije, kooperacije in drugih oblik poslovnega sodelovanja in združevanja ter programiranje razvoja v okviru medsebojno povezanih proizvodnih skupin in dejavnosti. Pri tem bo zlasti pomembno hitreje prilagajanje celotnega gospodarstva tržnim zahtevam gospodarjenja, ker bodo le tako učinkovito izkoriščene prednosti, ki jih bodo zagotavljale izpopolnitve sistema.

2. Razvoj proizvodnje in osnovna razmerja v delitvi in potrošnji

1. Z reformo ustvarjeni pogoji gospodarjenja ter nadaljnje izpopolnjevanje sistema, rezerve, ustvarjene v preteklem obdobju, razpoložljive zmogljivosti in realne možnosti za njihovo povečanje ter naravni pogoji, ki jih ima SR Slovenija, dajejo ob usmeritvi na večjo stopnjo integracije in specializacije proizvodnje in širše vključevanje v mednarodno delitev dela realno osnovo za oceno, da bo rast celotnega gospodarstva tudi v obdobju do leta 1970 uspešna.

Kolikor se bodo uresničila predvidevanja tega plana o večji izrabi rezerv, večji učinkovitosti investicij ter o povečanju produktivnosti dela, zlasti pa o nadaljnjih izpopolnitvah sistema, kar vse pomeni hkrati tudi uresničitev ciljev reforme, bi bilo mogoče v letih 1966 do 1970 doseči poprečno letno stopnjo rasti družbenega proizvoda med 7,5% in 8,5%.

Taka stopnja rasti pa bo glede na pričakovani nekoliko manjši porast v prvih letih izvajanja tega plana zahtevala posebne in organizirane napore vseh činitelev na področju gospodarstva in izven gospodarstva in bo morala biti podrejena prizadevanjem za večjo stabilnost, ker bo le v stabilnih pogojih možno realizirati cilje in naloge tega plana.

Pričakujemo, da bo na osnovnih področjih gospodarstva doseženo takole povečanje družbenega proizvoda:

	Poprečna letna stopnja rasti v % 1966—1970
Primarne dejavnosti	6,0—6,5
v tem:	
— kmetijstvo	5,5—6,0
Sekundarne dejavnosti	8,0—8,5
v tem:	
— industrija	8,5—9,0
Terciarnе dejavnosti	9,0—9,5

Industrija bo imela v tem obdobju še vedno odločilno vlogo pri povečevanju družbenega proizvoda, poleg tega pa naj bi se v tem obdobju intenziviral zlasti razvoj terciarnih dejavnosti. Delež industrije bi se v celotni proizvodnji povečal od 44% v letu 1965 na okoli 46% v letu 1970, delež terciarnih dejavnosti pa od 28% na okoli 30%.

Pričakovani razvoj proizvodnje v letih 1966—1970 bo imel vse značilnosti dinamičnega gospodarstva. Čeprav je poprečna stopnja rasti nekoliko nižja kot v preteklih letih, pa vključuje značilne spremembe, ki naj bi se uveljavile v povečanju udeležbe kvalitetnih elementov, kot so izboljšanje razmerja med udeležbo produktivnosti in zaposlenosti pri povečevanju družbenega proizvoda, večja učinkovitost investicij, racionalnejše gospodarjenje z obratnimi sredstvi ter hitrejšo vključevanje v mednarodno delitev dela:

— izvoz blaga bi naraščal za okoli 60% hitreje kot proizvodnja. S tem bi se delež izvoza v celotni proizvodnji povečal od 11% v letu 1965 na 14—15% v letu 1970;

— produktivnost dela v družbenem sektorju bi se povečevala za okoli 7% letno. Ob taki stopnji rasti produktivnosti bi se ob pričakovanem povečanju družbenega proizvoda število zaposlenih povečevalo poprečno letno za 1,5—2%. Tako bi se delež produktivnosti v rasti proizvodnje povečal od okoli 57% v letih 1961 do 1965 na okoli 70% do leta 1970;

— v vrednosti proizvodnje bi se zmanjšala udeležba materialnih stroškov za okoli 2%, kar bo, ob nadaljnjem sproščanju delovanja tržnih zakonitosti, mogoče doseči predvsem z usmeritvijo proizvodnje na kvalitetnejše in rentabilnejše proizvode, s širšim uvajanjem modernih tehnoloških postopkov, s povečanjem deleža velikoserijske proizvodnje ter s tesnejšim poslovnim povezovanjem in specializacijo, z boljšo organizacijo proizvodnje in poslovanja. To bo omogočalo tudi hitrejšo rast družbenega proizvoda, kot pa bo rasel fizični obseg proizvodnje, kar se bo moralo uveljaviti predvsem v industrijski proizvodnji, kjer naj bi predvideno povečanje družbenega proizvoda za okoli 9% dosegli ob 7 do 8% stopnji rasti fizičnega obsega proizvodnje;

— izboljšal bi se kapitalni koeficient od 2,10 v letih 1961—1965 na okoli 1,90 v letih 1966—1970 ter povečal koeficient obračanja obratnih sredstev od 1,7 v letu 1965 na 2,0 v letu 1970. To pomeni, da bi v prihodnjih letih povečevali proizvodnjo ob manjšem deležu vlaganj, vendar ob večji učinkovitosti kot v minulnem obdobju; to pa zahteva predvsem odločnejšo usmeritev na sodobnejšo organizacijo in modernizacijo gospodarstva ter družbenih služb in hitrejšo gradnjo tistih zmogljivosti, ki so osnova za razvoj. Z usmeritvijo na sodobnejšo organizacijo bodo imeli odločilno vlogo pri povečevanju proizvodnje predvsem tehnični in tehnološki napredek, strokovna usposobljenost zaposlenih ter boljša opremljenost dela; delež tega pri naraščanju produktivnosti bi se moral občutno povečati. Hitrejšo obračanje obratnih sredstev bo potrebno zagotoviti z izboljšanjem ustrežnejše strukture zalog in s takšno razporeditvijo zalog gotovih izdelkov, ki bo najbolj ustrezala možnostim in zahtevam gospodarjenja.

2. Z usmeritvijo na intenziviranje gospodarjenja in na zagotavljanje večjih rezerv, ki so pogoj za stabilnejše odnose na tržišču, bo v prihodnje prišlo do nadaljnjih sprememb v razmerjih med posameznimi oblikami potrošnje. Precejšen premik v strukturi potrošnje je bil izvršen že s spremembami odnosov cen

in z ukrepi za stabilizacijo v letu 1965, do leta 1970 pa pričakujemo, da se bodo v strukturi potrošnje oblikovala takale razmerja:

	Struktura v %	
	1965	1970
Sredstva za potrošnjo v SR Sloveniji	100,0	100,0
Rezerve	0,7	1,7
Razpoložljiva sredstva	99,3	98,3
Osebná potrošnja	59,7	62,8
Družbene investicije	30,0	26,1
— v osnovna sredstva	26,2	22,3
— v obratna sredstva	3,8	3,8
Materialni izdatki splošne potrošnje	8,3	8,3
Druga potrošnja	1,3	1,1

Take spremembe v strukturi potrošnje bo ob pričakovanem povečanju družbenega proizvoda mogoče doseči s tem, da bi:

— povečali vlogo rezerv, ki so pogoj za zagotovitev večje finančne stabilnosti in stabilnosti na tržišču, s tem, da bi tudi republika za te namene uporabila del sredstev, s katerimi bo razpolagala;

— realni osebni dohodki na zaposlenega rasli v skladu s produktivnostjo dela in da bi s kvalitetnimi premiki v gospodarjenju in smotrnejšimi investicijami ustvarili materialne možnosti za spremembe v delitvi narodnega dohodka v korist osebne potrošnje, predvsem v drugi polovici tega obdobja;

— povečali sklad nominalnih osebni dohodkov z nadaljnjim prenašanjem posrednih prejemkov, predvsem na področju stanarin in zdravstvenega varstva, na osebne dohodke, in s tem povečali udeležbo osebne potrošnje v razpoložljivih sredstvih;

— vlaganja v osnovna sredstva iz družbenih sredstev naraščala po stopnji 5,5—6,5% letno, pri čemer bi se morala zmanjšati vlaganja za državne in družbene organizacije. Hitreje od poprečja pa bi naraščala vlaganja v stanovanjsko komunalno gospodarstvo. Kot vir financiranja investicij pa bodo vedno bolj pomembni tudi povečani osebni dohodki prebivalstva, ki bodo v obliki udeležb pri stanovanjski graditvi ter samopripevkov in povečanih hranilnih vlog predstavljali sredstva za financiranje investicij;

— vlaganja v obratna sredstva naraščala po stopnji okoli 7%, in to za povečanje zalog po stopnji 6% letno, za kreditiranje opreme na domačih in tujih tržiščih in za kreditiranje prodaje blaga za široko potrošnjo pa po stopnji med 9 in 10% letno;

— materialni izdatki splošne potrošnje rasli v skladu s povečevanjem družbenega proizvoda, pri čemer pa bi morali zagotoviti hitrejšo povečevanje sredstev za potrebe izobraževanja, kulturnih in znanstvenih ustanov.

3. Z uveljavljenimi premiki ob reformi cen in delitev družbenega proizvoda se je že v letu 1965 občutno povečala materialna osnova delovnih kolektivov, saj se je njihov delež v družbenem proizvodu povečal od 55% v letu 1964 na okoli 60%. Pri tem pa uveljavljene spremembe v tem letu še niso prišle do popolnega izraza; delež delovnih organizacij se bo v delitvi družbenega proizvoda v prihodnjih letih še povečal, tako da bo znašal okoli 66%. To bo zagotovilo tudi, da se bo še naprej povečal vpliv delovnih organizacij na investicijske odločitve, saj bodo sredstva delovnih organizacij udeležena v letih 1966—1970 v skupnih investicijah že z okoli 70%. Take spremembe bodo pomemben činitelj, ki naj v naslednjem obdobju

omogoči pričakovano rast in kvalitetne premike v gospodarjenju ter v strukturi potrošnje in na tej osnovi hitrejša naraščanje družbenega standarda.

III. ZAPOSLOVANJE IN PRODUKTIVNOST DELA

1. V preteklem obdobju se je zaposlenost v družbenem sektorju povečala v tolikšnem obsegu, da je ta sektor zaposlil ne samo naravni prirastek celotnega aktivnega prebivalstva, temveč tudi delavce iz zasebnega kmetijstva in iz drugih republik. V razdobju 1956—1964 se je v družbeni sektor vključilo približno 188 tisoč oseb ali več kot 23 tisoč na leto. Porast zaposlenih je dosegel visoko stopnjo tj. okoli 5,6% povečanja na leto. Takšno povečanje zaposlenosti je omogočalo večanje proizvodnih zmogljivosti in njihovo izkoriščanje predvsem z vključevanjem novih delavcev, spodbujal pa jo je nestimulativni sistem delitve dohodka ter majhen delež osebnih dohodkov v strukturi cene.

V nekaterih dejavnostih se je ustvarila prevelika koncentracija zaposlenih. Delež zaposlenih v sekundarnih dejavnostih v celotnem aktivnem prebivalstvu se je povečeval in je v letu 1965 dosegel 40,3% nasproti 31% v letu 1956, število zaposlenih v terciarnih dejavnostih pa se je zaradi prepočasnega odpiranja novih delovnih mest večalo počasneje. Delež teh dejavnosti se je povzpел od 22,7% v letu 1966 na 26,4% v letu 1965.

Očitno je, da vsebinske značilnosti današnje zaposlenosti ne ustrezajo sedanji materialni osnovi in sodobnim pogojem ter zahtevam razvoja proizvodnje. Delo kot osnovni faktor proizvodnih sil je bilo v zadnjih letih zanemarjeno tako glede usposabljanja delovne sile kot tudi glede na kadrovske politike. Posledice kadrovske politike minulega obdobja se kažejo v velikem številu delovnih mest, ki niso zasedena z zadostno kvalificiranimi kadri. To povzroča sprejemanje takšnih poslovnih odločitev in takšno poslovanje v delovnih organizacijah, ki ne daje optimalnih ekonomskih rezultatov. Zato se tudi okrepi, s katerimi skušamo popošesti naš nadaljnji gospodarski razvoj, prepočasi uveljavljajo.

2. Zaradi priliva številčno močnih poveljnih generacij računamo v razdobju 1966—1970 z večjim številom prebivalstva v delovnem kontingentu. Zaradi večjega zajetja mladine v srednje, višje in visoke šole ter predvidene migracijskega odlivanja pa bo neto stopnja reprodukcije aktivnega prebivalstva tudi v naslednjih letih približno enaka kot v razdobju 1957—1964. V obdobju 1966—1970 se bo po izračunih večalo število aktivnega prebivalstva za 1,13% na leto, tako da bo znašal v tem obdobju prirastek aktivnega prebivalstva okoli 60 tisoč oseb.

Novi pogoji gospodarjenja bodo vplivali na zmanjšanje intenzivnosti zaposlovanja; kljub temu pa bo ob predvidenem povečanju proizvodnje in produktivnosti dela mogoče zapolniti celotni naravni prirast aktivnega prebivalstva. Število zaposlenih v družbenem sektorju se bo v letih 1966—1970 predvidoma povečalo za okoli 55 tisoč oseb ali povprečno letno za 1,5 do 2% nasproti 4% v razdobju 1961—1965. Če bo realiziran predvideni razvoj proizvodnje, bo ob takšni dinamiki zaposlovanja mogoče doseči povečanje produktivnosti dela na zaposlenega za okoli 7% na leto. V pogojih 42-urnega delovnega tedna bo morala produktivnost dela na delovno uro rasti še hitreje. Predvideno povečanje pro-

duktivnosti daje osnovo za rast osebnih dohodkov in življenjskega standarda, kot tudi za zmanjšanje proizvodnih stroškov.

Možnosti za zaposlitev bodo tudi v zasebnem nekmetijskem sektorju, kjer računamo, da se bo povečala zaposlenost za približno 9 tisoč ljudi, to je od 32 tisoč v letu 1965 na 41 tisoč leta 1970, ali za 5,1% letno.

Po pričakovanih se bo zaposlenost v obdobju 1966 do 1970 v družbenem in zasebnem sektorju gibala takole:

	število zaposlenih v 000		Stopnje rasti
	1965	1970	
Družbeni sektor skupaj . . .	534,9	590	1,9
— gospodarstvo	442,1	486	1,9
— druge dejavnosti	92,8	104	2,0
Zasebni sektor skupaj	261,6	254	-0,6
— kmetijstvo	229,7	213	-1,5
— druge dejavnosti	31,9	41	5,1

S predvideno rastjo zaposlenosti v družbenem in zasebnem sektorju bo v prihodnjih letih mogoče zaposliti ves priliv mladine. Se vedno pa je potrebno računati tudi s prilivom aktivnega kmečkega prebivalstva v nekmetijski dejavnosti, čeprav bodo z ustvarjanjem možnosti za intenziviranje gospodarjenja ta prelivanja manjša kot v minulem obdobju. Prav tako je treba računati z nadaljnimi težnjami po dodatnem vključevanju žensk v aktivno prebivalstvo.

Ob predvidenem gibanju zaposlovanja računamo, da se bo delež zaposlenih v terciarnih dejavnostih, ki je glede na doseženo stopnjo razvitosti nizek, povečal od 26,4% leta 1965 na 30,1% v letu 1970. Ob predvideni počasnejši rasti zaposlenosti v sekundarnih dejavnostih, ki naj bi v poprečju na leto naraščala le za 1,1%, pa računamo z nespremenjenim deležem teh dejavnosti v skupnem aktivnem prebivalstvu. V letu 1970 naj bi delalo 40,3% aktivnih prebivalcev v sekundarnih dejavnostih.

3. Z reformo uveljavljene zahteve gospodarjenja, nadaljnje izgrajevanje sistema delitve dohodka in večji delež osebnih dohodkov v strukturi cene bodo vplivali na:

— ekonomsko realnejše odločitve glede števila in razmestitve zaposlenih, večji interes delovnih organizacij, strokovnih služb in družbeno-političnih skupnosti za zaposlovanje delavcev le na ekonomsko utemeljenih delovnih mestih;

— zmernejšo rast zaposlenosti v proizvodnji, zlasti v sekundarnih dejavnostih, katerih razvoj bo temeljil predvsem na intenzivnejšem gospodarjenju in večji vlogi produktivnosti pri naraščanju proizvodnje;

— takšno kadrovske politiko, ki bo zagotovila racionalno izkoriščanje znanja in sposobnosti vsakega delavca in v okviru katere bo poudarjena skrb za strokovno usposabljanje za delo, ki ga zahtevajo posamezna delovna mesta;

— večje vrednotenje in takšno kadrovske politiko do strokovnih kadrov, zlasti v gospodarstvu, ki bo upoštevala večjo izobrazbo in strokovno usposobljenost.

To bo vplivalo na spremembo dosedanjih teženj v gibanju zaposlenosti oziroma na bolj umirjeno dinamiko zaposlovanja.

Predvideni preliv kadrov iz šol pa bo omogočil tudi izboljšanje strukture strokovne usposobljenosti.

tako da bo znašal delež visokih, višjih in srednjih strokovnih kadrov od vseh zaposlenih v letu 1970 okoli 19 % nasproti 15 % v letu 1964.

Posebno se bodo povečale potrebe in možnosti za zaposlitev strokovnih kadrov v gospodarstvu. Z uvajanjem in nadaljnjim razvojem strokovnih služb, ki so programsko-analitične, pripravljalske, kadrovske-socialne, razvojne, tehnične, finančne, komercialne ter druge službe, ki oblikujejo sodobno organizacijo poslovanja in dela bi se lahko do leta 1970 delež visokih, višjih in srednjih strokovnih kadrov v gospodarstvu povečal od 8,6 % v letu 1964 na 13 % leta 1970.

Delovne skupnosti naj bi izvajale takšno kadrovske politiko, ki bo zagotovila izboljšanje kadrovske zasedbe v strokovnih službah, pravičnejše razmeščanje strokovnih delavcev na ustrezna delovna mesta, predvsem pa boljše izobrazbeno raven kadrov na vodilnih, strokovnih in drugih odgovornih delovnih mestih.

Izboljšanje strukture strokovne usposobljenosti kadrov na vodilnih, strokovnih in drugih ključnih delovnih mestih je odločilnega pomena za nadaljnji gospodarski razvoj in zato ena najpomembnejših nalog samoupravnih organov delovnih organizacij.

Dosledno izvajanje take politike bo možno doseči, če jo bodo poleg organov upravljanja v delovnih organizacijah podprle družbeno-politične skupnosti, družbeno-politične organizacije in družbeni samoupravni organi.

Proučiti bi morali tudi smotrnost, da se s predpisi določijo posebni pogoji za posamezna delovna mesta.

Skupščina skupnosti za zaposlovanje naj bi v okviru svojih pristojnosti in v sodelovanju z delovnimi organizacijami ter družbeno-političnimi faktorji usklajevale na svojem področju politiko zaposlovanja. Komunalne skupščine za zaposlovanje naj bi posredovale svoje sklepe in predloge občinskim skupščinam ter samoupravnim organom delovnih organizacij. Občnske skupščine se bodo morale bolj aktivno vključevati v problematiko zaposlovanja. Tako bi v delovnih organizacijah in občinah zagotovili vsestransko uporabo modernih metod kadrovanja in razreševanja kadrovske in zaposlitvene problematike. Zaposlovanje kot družbeno-ekonomski in socialno-demografski pojav in problem terja, da skupščine komunalnih skupnosti izdelajo in postavijo poglobljene programske osnove in stališča, po katerih naj se v prihodnje oblikuje, razvija in uveljavlja služba zaposlovanja. Na podlagi tako postavljenih programov dela in aktivnosti službe naj se financira poslovanje zavodov. V nadaljnjih prizadevanjih za reorganizacijo službe bo zlasti potrebno odpraviti pomanjkljivosti v teritorialni razmestitvi komunalnih zavodov in izpostav ter zagotoviti ustrežnejši sestav skupščin skupnosti za zaposlovanje, da bodo sposobne obravnavati zaposlovanje kot enega pomembnih faktorjev gospodarskega razvoja.

4. V prihodnjih letih bo prav tako potrebno doseči boljše razmestitev strokovnih, predvsem visoko strokovnih kadrov po posameznih teritorialnih območjih. To vprašanje bo potrebno reševati s spodbudnejšim štipendiranjem in nagrajevanjem ter z ustvar-

janjem takih delovnih in življenjskih razmer, ki bodo spodbujale priliv strokovnjakov tudi v manjša gospodarska in industrijska središča.

5. Ob uvajanju nove tehnologije, sodobnejših organizacijskih ukrepov in modernejšega poslovanja bo poseben problem strokovnost sedanjih kadrov. Z izrednim študijem, specializacijo in intenzivnejšim priučevanjem bo potrebno tudi že zaposlenim omogočiti nadaljnje izpopolnjevanje ter razširitev znanja. Ob tem pa bo treba zagotoviti novim strokovnim kadrom sistematično funkcionalno usposabljanje za ožje specializirana in organizacijsko-vodstvena dela.

Izvedba teh nalog je odvisna od odločitev samoupravnih organov delovnih organizacij, vendar bi pri oblikovanju konkretnih nalog ter njihovi izvedbi morale aktivno sodelovati tudi Gospodarska zbornica SRS, strokovne institucije, strokovna društva, strokovne šole in posamezne fakultete univerze.

Glede na vedno večje potrebe po strokovno usposobljeni delovni sili, lahko računamo, da bodo v prihodnje omejene možnosti za zaposlovanje nekvalificiranih delavcev.

Problem njihove zaposlitve bo treba reševati s sistematičnim izobraževanjem in priučevanjem, ki ga naj zagotove delovne organizacije ob sodelovanju izobraževalnih ustanov, izobraževalnih centrov ter službe za zaposlovanje.

Ob uresničitvi izhodiščnih postavk prihodnji priliv strokovnih kadrov po številu in profilih glede na strukturo proizvodnih fondov in potrebe modernega gospodarstva ne bo zadovoljeval potreb gospodarstva.

Da bi dobili trdna izhodišča za nadaljnje oblikovanje izobraževalnega sistema ter za dimenzioniranje izobraževalnih ustanov, bodo izdelali republiški organi s sodelovanjem strokovnih institucij analizo o tem, kakšne zahteve glede kadrov izhajajo iz programiranega razvoja in predvidenih gibanj v gospodarstvu in napredka družbenih služb. Ta analiza bo omogočila izdelavo programa vzgoje in izobraževanja v celoti in za posamezne smeri izobraževalnega sistema.

6. Uvajanje sodobne organizacije ter modernizacija tehnoloških in delovnih postopkov bosta vplivala, da se bo dodatno zaposlovanje v industriji, gradbeništvu in proizvodni obrti zmanjšalo in omejilo na potrebe novih zmogljivosti v proizvodnji, na uvajanje novih izmen ter na krepitev razvojnih in strokovnih služb. Možnosti za zaposlovanje bodo zato predvsem na področju storitvenih dejavnosti, katerih razvoj še vedno zaostaja za potrebami prebivalstva in gospodarstva in kjer moramo pričakovati boljše izkoriščanje ter povečevanje zmogljivosti in odpiranje novih delovnih mest.

Večje zaposlovanje prebivalstva bo omogočilo tudi širše uvajanje občasnega zaposlovanja v obliki dodatnih zaposlitev v dnevni in tedenski konicah, z delom na domu in podobno. Tak način zaposlitve bo omilil probleme zaposlitve z odpiranjem možnosti večje zaposlitve žena, invalidnih oseb in kmečkega prebivalstva, vplival bo na povečanje življenjskega standarda ter omogočil tudi učinkovitejše poslovanje delovnih organizacij. Možnosti za to so v industriji (elektroindustrija, konfekcijska in obutvena industrija, predvsem pa v terciarnih dejavnostih (trgovina, gostinstvo, turizem, storitvena obrt in komunalna).

Da bi tudi v individualni proizvodnji dosegli večjo aktivizacijo prebivalstva v obliki rednih in občasnih zaposlitev ali z delom na domu, bo potrebno ustrezno spremeniti odnos do zasebne dejavnosti ter predpise, ki zavirajo njegov hitrejši razvoj. Hkrati pa bodo morale občine s stabilnejšo in novim razmeram prilagojeno politiko podpirati takšen razvoj zasebne dejavnosti.

7. Z racionalizacijo in intenzifikacijo poslovanja delovnih organizacij in ob aktiviranju možnosti za individualno delo lahko računamo, da bodo ustvarjene možnosti za zaposlovanje novih generacij delavcev. Kolikor bo v začetnih letih tega petletnega obdobja še prihajalo do odliva prebivalstva načasno delo v tujino,

naj bi si zavodi za zaposlovanje in druge pristojne organizacije in organi prizadevali, da se zagotovi organizirano zaposlovanje v tujini in da se delavcem z meddržavnimi dogovori in drugimi ukrepi zagotovi ustrezne socialne in delovne pogoje.

IV. REGIONALNI RAZVOJ IN URBANIZACIJA

1. Z dosedanjimi vlaganji so bile na vseh širših območjih SR Slovenije ustvarjene možnosti za nadaljnji razvoj, in to predvsem z intenziviranjem gospodarjenja ter večjim aktiviranjem zmogljivosti in modernizacijo. Hkrati so bile tudi z reformo ustvarjene možnosti za hitrejši razvoj na vseh območjih, kjer so ekonomski pogoji za rentabilno nalaganje sredstev. V tej smeri bo deloval tudi novi sistem razširjene reprodukcije, ki omogoča prelivanje sredstev predvsem v tiste dejavnosti, katere zagotavljajo večjo rentabilnost, ne glede na območja, kjer se sredstva formirajo. Razen tega gredo ekonomski procesi predvsem v smeri vse večjega poslovnega povezovanja v obliki kooperacije in integracije v okviru posameznih panog in med območji.

Proces integracije in poslovnega povezovanja ter prelivanja sredstev bo ugodno vplival tudi na razvoj gospodarstva v manj razvitih območjih. Razen tega bodo ukrepi za pospeševanje razvoja turizma, kmetijstva in gozdarstva ter razvoj infrastrukture, dali osnovo za hitrejšo gospodarsko aktiviranje teh območij. V takih razmerah se bo izboljšala tudi materialna osnova za razvoj družbenih služb.

2. Povečanje družbene produktivnosti dela je čedalje bolj odvisno od racionalne prostorske razmestitve delovnih organizacij in od opremljenosti prostora. Problemi regionalnega razvoja, posebno glede organizacije in opremljenosti prostora z infrastrukturo, to je prometnimi komunikacijami vseh vrst, energijo, vodo in urbanizacijo, se lahko smotrno rešujejo zlasti v okviru kontinuiranega regionalno-prostorskega planiranja, ki vedno bolj postaja gospodarska nujnost tako s stališča delovnih organizacij kot družbeno-političnih skupnosti.

Razpoložljivi fizični gospodarski prostor SR Slovenije se hitro zmanjšuje in zato terja izredno racionalno uporabo, zlasti glede bodočega razvoja prometa, energetike, urbanizacije, industrije, kmetijstva in turizma ob upoštevanju dolgoročnih konceptov družbeno-ekonomskega razvoja SR Slovenije ter dejanskih prostorskih možnosti.

Ena pglavitnih komponent regionalno-prostorskega razvoja tako z vidika gospodarstva kot tudi družbenih služb je urbanizacija. Čeprav zavzemajo mesta v SR Sloveniji le okoli 4% vse površine, je koncentriranih na tem prostoru okoli 35% vsega prebivalstva in okoli 60% vseh delovnih mest. Za SR Slovenijo je značilna precejšnja razpršenost naseljenosti in kljub hitri rasti mestnega prebivalstva stopnja urbanizacije še vedno zaostaja za stopnjo gospodarske razvitosti.

Z naraščanjem produktivnosti dela v primarnih in sekundarnih gospodarskih dejavnostih se bo povečalo število zaposlenih predvsem v terciarnih dejavnostih, pa tudi v nekaterih družbenih službah, katerih racionalna organizacija je v veliki meri vezana na urbane centre. Do leta 1970 se bo v urbanskih centrih na novo zaposlilo najmanj 40.000 oseb, kar pomeni skoraj tri četrtine pričakovanega povečanja števila zaposlenih v SR Sloveniji v tem obdobju. Razen tega je potrebno računati z močnimi težnjami po stalni naselitvi v mestih, zlasti tistega prebivalstva, ki je že zaposleno v urbanskih centrih.

Do leta 1970 je realno pričakovati, da se bo mestno prebivalstvo skupno povečalo za več ko 60.000 oseb, kar pomeni ves pričakovani prirast prebivalstva SR Slovenije v tem obdobju.

Povečanje števila mestnega prebivalstva postavlja velike naloge na področju ureditve in oskrbe mest ter zagotovitve ustreznih gradbenih zemljišč. V mestih in industrijskih središčih bo treba zagotoviti možnosti za pospešen razvoj terciarnih dejavnosti. Velike potrebe se bodo kazale na področju komunalnega gospodarstva. Vse to postavlja pred politiko urbanizacije velike zahteve, ki pa jih bo mogoče reševati le dolgoročneje.

Urbanizacija je eden temeljnih pogojev ekonomskega razvoja, večje družbene produktivnosti dela in višjega življenjskega standarda in jo bo zato potrebno v prihodnje pospeševati ter hkrati politiko urbanizacije uskladiti s potrebami gospodarskega in družbenega razvoja. Za SR Slovenijo je značilno gosto omrežje naselij, ki se v posameznih bazenih zlivajo v širša urbanizirana območja. Tako nastaja veliko število manjših urbanskih naselij. Prihodnji koncept urbanizacije naj bi, upoštevajoč specifične razmere v SR Sloveniji, v zvezi s tem razjasnil vprašanje racionalnosti take urbanizacije.

3. Zaradi smotrne uporabe prostora bo treba posvetiti večjo pozornost izdelavi ter kontinuiranemu dopolnjevanju regionalno-prostorskih planov in urbanističnih načrtov. Glede na to, da še ni izdelan republiški regionalno-prostorski plan, niti ne najpomembnejši elementi tega plana, doslej že izdelani regionalno-prostorski plani in urbanistični načrti občin in naselij s stališča razvojne usmeritve niso medsebojno usklajeni niti niso v celoti izvedljivi. Zaradi rastoče ekonomske urbanistične in rekreacijsko-turistične ekspanzije postaja rešitev tega problema zlasti na nekaterih kritičnih območjih vedno bolj nujna. Zaradi svoje dolgoročnosti pa bodo regionalno-prostorski plani tudi eden izmed elementov za izdelavo prihodnjih srednjeročnih družbenih planov.

4. Zemljiška politika (oddajanje zemljišča v družbeni lasti v uporabo in promet z zemljišči za gradnjo) je eden od osnovnih činiteljev urbane in posebno še stanovanjske ekonomike. Nujno potrebno je pravno in ekonomsko uveljaviti tako zemljiško politiko, ki bo izključevala špekulacijo z gradbenimi zemljišči.

5. Regionalno-prostorsko planiranje in urejanje morajo upoštevati občine kot osnovne teritorialne samoupravne skupnosti, vendar pa bo reševanje širših regionalno-prostorskih problemov v prihodnje zahtevalo večje medobčinsko sodelovanje ter sodelovanje med občinami in republiko. Zaradi specifičnega geografskega položaja SR Slovenije pa je velikega pomena tudi interregionalno sodelovanje med SR Slovenijo in drugimi republikami kot tudi z obmejnimi pokrajinami Italije, Avstrije in Madžarske, kar med drugim narekuje tudi krepitev maloobmejnega prometa in s tem naraščajoči blagovni in turistični tokovi.

6. Za smotrno uporabo prostora ter za sestavo in izvajanje regionalno-prostorskih planov in urbanističnih ter drugih načrtov je potrebna regionalna, urbanistična, geodetska in splošna tehnična dokumentacija, ki ji je potrebno posvetiti večjo družbeno skrb.

Zelo pomanjkljivo je sedanje stanje geodetskih podlog, in to povzroča gospodarsko škodo. Ustrezne kompleksne geodetske osnove obstajajo le za okoli 6% površine SR Slovenije. Intenzivnost razvoja ter potrebe regionalno-prostorskega planiranja in drugih uporabnikov pa zahtevajo, da bi bile do leta 1970 izdelane ustrezne geodetske osnove za okoli 18% površine SR Slovenije, in to predvsem za gospodarsko intenzivna območja.

7. Na področju regionalno-prostorskega in urbanističnega planiranja ter spremljanja razvoja bosta imela pomembno vlogo znanstveno-raziskovalno delo in ustrezna organizacija inštitucij kot tudi večja usklajenost dela na tem področju. Pri tem bo potrebno posvetiti večjo družbeno skrb tudi strokovnemu usposabljanju ljudi in smotrnemu uporabljanju njihovega znanja.

8. Spremenjene družbeno-ekonomske razmere, ki so nastale z reformo, in uskladitev procesa urbanizacije s potrebami gospodarskega in družbenega razvoja, zahtevajo od družbeno-političnih skupnosti, da spremenijo in dopolnijo sedanjo urbanistično zakonodajo in store druge ukrepe ter prilagodijo urbanistične projekte novim razmeram.

Republika bo sprejela predpise o regionalno-prostorskem planiranju ter spremenila oziroma dopolnila sedanjo republiško urbanistično zakonodajo ter predpise o gradbenih okoliših in druge predpise s področja uporabe zemljišč za potrebe gradenj, tako da bodo bolj prilagojeni spremenjenim razmeram in bodo upoštevali potrebe gospodarskega in družbenega razvoja ter ekonomičnost gradenj. Pri tem bodo spremembe predpisov upoštevale tudi spremenjene razmere na področju gradnje stanovanj.

Republika bo ukrepala, da se pospešijo priprave in nato izdelata regionalno-prostorski plan SR Slovenije in ustrezna dokumentacija. Pri tem bo sodelovala tudi s svojimi sredstvi po posebnem programu. Posebno skrb bo republika posvetila proučevanju in izdelavi koncepta urbanizacije SR Slovenije. Hkrati bo skrbela za koordinacijo dela pri izdelavi regionalnih prostorskih planov SR Slovenije in ožjih območij ter urbanističnih planov.

Republika bo vplivala na to, da se z ustreznimi predpisi omogoči racionalno gospodarjenje z gradbenimi zemljišči.

Republika bo že pred sprejetjem regionalno-prostorskega plana sprejela predpise, ki bo-

do omogočili rezerviranje prostora za razmestitev pomembnejših komunikacij, energetskih objektov, velike industrije, turistično rekreacijskih objektov in podobnega. Hkrati bodo predpisi zavarovali naravne lepote in znamenitosti, zemljišča za potrebe kmetijstva, vodnega gospodarstva in drugega.

Republika bo s svojimi sredstvi sodelovala pri financiranju izdelave geodetskih podlog in dokumentacije splošnega družbenega pomena. Konkreten izbor del, ki se bodo financirala iz teh sredstev, bo v okviru dolgoročnega programa geodetskih del določen s finančnimi programi. Republika bo sprejela tudi manjkajoče predpise s področja geodetske dejavnosti.

V. ŽIVLJENJSKI STANDARD

1. Izboljševanje življenjskega standarda je pomembna naloga gospodarskega in družbenega razvoja do leta 1970. To pa ni odvisno samo od rasti osebne potrošnje, ampak tudi od nadaljnega razvoja tistih dejavnosti, ki neposredno ali posredno oblikujejo življenjsko raven občanov in ustvarjajo tudi pogoje za hitrejšo rast produktivnosti dela, kot so stanovanjsko-komunalna dejavnost, zdravstvo, socialno in otroško varstvo ter znanost, šolstvo in kultura.

Ob predvideni rasti družbenega proizvoda za okoli 7,5—8,5% na leto računamo, da bodo sredstva za življenjski standard naraščala nekoliko hitreje, in sicer za okoli 8,5—9% na leto. Tako se bo povečala udeležba sredstev za življenjski standard v delitvi družbenega proizvoda od 67% v letu 1965 na okoli 69% v letu 1970.

2. V preteklosti se je velik del življenjske ravni občanov oblikoval prek raznih družbenih skladov. Že dosežena višja raven osebnih dohodkov ter njihova nadaljnja rast v prihodnjem obdobju pa ustvarjata možnosti za to, da se bo postopno prenašal del teh izdatkov na osebne dohodke.

Zato se bo struktura sredstev za življenjski standard spremenila v korist osebnih dohodkov in drugih sredstev za osebno potrošnjo, kot kaže tale tabela:

	struktura v %	
	1965	1970
Sredstva za življenjski standard	100	100
v tem:		
— sredstva za osebno potrošnjo	79	81
— sredstva za družbeni standard	21	19

S takimi spremembami v strukturi sredstev za življenjski standard bo zagotovljen večji vpliv občanov na razvoj posameznih dejavnosti ter na smotrnejšo potrošnjo, kar velja predvsem za stanovanjsko gradnjo ter zdravstveno varstvo. Tudi na tistih področjih, ki se bodo še naprej financirala pretežno iz družbenih sredstev, bo potrebno uveljaviti smotrnejše rešitve, tako da bodo z razpoložljivimi sredstvi doseženi čim večji učinki.

1. Osebna potrošnja

1. Povečevanje realnih osebnih dohodkov je bilo v preteklem obdobju intenzivno. Povprečno letno povečanje realnih osebnih dohodkov na zaposlenega v obdobju 1957—1964 je znašalo okoli 9,5%, tako da se je v tem času njihova realna raven približno podvojila. Ob tem pa je ostala nerešena še vrsta problemov, ki so

izhajali iz zaostajanja osebne potrošnje za splošnim gospodarskim razvojem v prvem povojnem obdobju. Med temi problemi je treba posebej omeniti majhen delež osebne potrošnje v družbenem proizvodu ter neustreznost sistemov delitve dohodka in osebnih dohodkov, ki niso zadosti povezovali ravni in razvoja osebnih dohodkov z ravni in razvojem produktivnosti dela.

2. Zenačevanje možnosti za doseganje dohodka ter stabilnejši gospodarski sistem bosta v prihodnjem obdobju vplivala na to, da bo celotni dohodek v delovnih organizacijah vedno bolj odraz resnične uspešnosti poslovanja, osebni dohodki posameznih delavcev pa odraz njihovih uspehov pri delu.

Takšno odvisnost je mogoče doseči samo s čim tesnejšo povezanostjo osebnih dohodkov s produktivnostjo dela, kar mora postati osnovno načelo politike osebne potrošnje v prihodnjem obdobju.

Načelo delitve po delu se bo moralo bolj kot doslej uveljaviti v samoupravnih aktih delovnih organizacij, predvsem v pravilnikih o delitvi dohodka in osebnih dohodkov. Delovne organizacije bodo izpopolnjevale sedanja merila ter uvajale nova merila za delitev dohodka in osebnih dohodkov, da bi dosledneje uveljavile načelo delitve po delu in s tem spodbudile prizadevnost in ustvarjalno sposobnost vseh, ki prispevajo k visoki produktivnosti in povečevanju dohodka delovne organizacije.

Ce bo doseženo takšno intenziviranje gospodarjenja in učinkovitosti vlaganj ter takšna racionalizacija porabe sredstev za splošno potrošnjo, kakršno se računa v tem planu, bodo ustvarjene v drugi polovici tega obdobja materialne možnosti za porast osebnih dohodkov tudi preko razmerij, ki jih dopušča porast produktivnosti dela, oziroma za določeno prerazdelitev narodnega dohodka v korist osebne potrošnje.

3. S spremembami v sistemu delitve dohodka, uveljavljenimi z reformo, in s prenašanjem posrednih prejemkov na osebne dohodke, zlasti z uvajanjem ekonomskih najemnin in večje udeležbe zavarovancev pri plačilu storitev zdravstvenega varstva, se bodo povečala tista sredstva za življenjski standard, s katerimi razpolagajo neposredno delovni ljudje v delovnih organizacijah. Tako se bodo sredstva za življenjski standard oblikovala v večji odvisnosti od rezultatov gospodarjenja in doseženih uspehov pri delu vsakega posameznega proizvajalca.

Zaradi medsebojne povezanosti proizvodnje in potrošnje bo povečanje intenzivnosti in učinkovitosti gospodarjenja močno odvisno od povečanja osebnih dohodkov proizvajalcev. Poleg tega pa bodo višji osebni dohodki omogočili razširitev domačega tržišča in vplivali na izboljšanje kvalitete in širši sortiment proizvodnje, zlasti pa na hitrejši razvoj terciarnih dejavnosti. Višji osebni dohodki bodo tudi osnova za hitrejši razvoj družbenih služb, predvsem šolstva, zdravstva, kulture, socialnega varstva, katerih razvoj je neposredno odvisen od rasti osebnih dohodkov.

4. S predvideno rastjo družbenega proizvoda bi se lahko skupna osebna potrošnja prebivalstva povečala za okoli 9% na leto, tako da bi se v celoti povečala do leta 1970 za več kot 50%. Realni osebni dohodki na zaposlenega v gospodarstvu bi se pri trkih predvidevanjih povečali v povprečju od 790 dinarjev ob koncu leta 1965 na 1100—1200 dinarjev mesečno ob koncu leta

1970. V posameznih delovnih organizacijah bo raven in rast osebnih dohodkov različna, odvisna bo od dosežene produktivnosti dela in uspešnosti poslovanja, kar se bo v novih pogojih gospodarjenja še bolj uveljavilo.

5. Osebni dohodki bodo postajali vedno bolj pomemben činitelj za doseganje visoke produktivnosti in kvalitete proizvodnje. K temu bi prispevalo predvsem dosledno izpeljano načelo delitve po delu za vse delavce, posebno pa za tiste, ki z racionalizacijo in boljšo organizacijo proizvodnje dosežejo pomembne gospodarske učinke. Povečani osebni dohodki bodo omogočili, da bodo delovne organizacije lahko uveljavile bolj stimulatívne razpone pri vrednotenju in nagrajevanju delavcev, s tem da bo višina osebnih dohodkov odvisna predvsem od produktivnosti posameznega delavca, od kvalitete dela, od individualne sposobnosti ter iniciativnosti posameznega delavca. Na tej osnovi bi se lahko približali takim osebnim dohodkom, kakršne imajo strokovni delavci v bolj razvitih državah. Tako bi se zmanjšal materialni interes strokovne delovne sile za zaposlovanje v tujini. To pa je tudi v interesu samih delovnih organizacij, ker prav strokovni delavci največ prispevajo k povečevanju produktivnosti dela in dohodka.

6. Rast realnih osebnih dohodkov bo ustvarila možnosti za večjo potrošnjo ter boljše zadovoljevanje potreb prebivalstva. Pri tem bo prišlo do pomembnih sprememb v strukturi osebne potrošnje: zmanjševal se bo delež izdatkov za hrano ob izboljšanju njene kvalitete ter ob postopni preusmeritvi na sodobnejši način prehranjevanja, povečal pa se bo delež izdatkov za industrijsko blago in storitve. Struktura potrošnje bo tako vse bolj prilagojena višji stopnji gospodarske razvitosti in višji življenjski ravni prebivalstva.

Delež izdatkov za stanovanje v strukturi osebne potrošnje se bo povečeval pod vplivom sprememb v stanarinah, ki bodo s postopno odpravo subvencij do leta 1970 dosegle ekonomsko raven. To bo vplivalo na racionalnejše gospodarjenje s stanovanjskim fondom ter spodbujalo varčevanje in lastna vlaganja za nakup stanovanja.

7. Predvideno povečanje obsega in izboljšanje strukture osebne potrošnje bo odvisno od ustreznih oskrbljenosti tržišča z industrijskimi in kmetijskimi proizvodi ter od razvoja storitvenih dejavnosti. Zato bo poleg razvoja industrijske in kmetijske proizvodnje osnovna naloga razviti takšno preskrbovalno omrežje, ki bo v stanju zadovoljiti povečane zahteve tržišča v zadostnih količinah in ustrezni kvaliteti.

Še posebej pa bo potrebno bolje kot doslej oskrbovati tržišče s kvalitetnimi prehrabeniimi proizvodi.

Predvideno povečanje osebne potrošnje bo omogočilo in zahtevalo tudi znatno povečanje zmogljivosti storitvenih dejavnosti. Posebno hiter bo moral biti razvoj servisnih delavnic za popravila motornih vozil in gospodinjstev s tehničnimi predmeti močno povečala.

Ob širšem uvajanju skrajšanega delovnega časa bodo morale občinske skupščine posvetiti večjo pozornost problematiki prilagajanja družbenih služb in terciarnih dejavnosti novim pogojem življenja in dela zaposlenih. Problematiko otroškega in šolskega varstva, družbene prehrane in drugih oblik pomoči družini, zdravstva, šolstva, lokalnega prometa, gostinstva, trgovine, komunalnih storitev itd., bodo morale občine

v večji meri obravnavati kot faktorje, ki vplivajo na zvišanje delovne storilnosti.

2. Stanovanjsko gospodarstvo

1. Po letu 1956 smo v SRS na področju stanovanjskega gospodarstva precej napredovali. Vlaganja v stanovanjsko graditev so v posameznih letih sicer nihala, vendar pa so v povprečju naraščala hitreje od gospodarskih investicij. V obdobju 1957—1965 je bilo zgrajenih več kot 66.000 novih stanovanj. Stevilo zgrajenih stanovanj na 1000 prebivalcev pa se je povečalo od 2,5 v letu 1957 na 4,8 leta 1965. Stanovanjski skladi so imeli pri tem pozitivno vlogo kot osnovni nosilci stanovanjske gradnje in mobilizatorji dodatnih sredstev delovnih organizacij in drugih. Kot taki so bili tudi organizacijska osnova za zbiranje sredstev občanov za stanovanjsko graditev. Postali so poslovne organizacije za stanovanjsko graditev, ne le na podlagi gospodarjenja s sredstvi stanovanjskega prispevka, marveč tudi s sredstvi iz dela stanarin in najemnin ter z združenimi sredstvi delovnih organizacij in občanov. Vendar pa se je pri dosedanji stanovanjski graditvi porajala vrsta slabosti, ki so terjale ustrezne spremembe v sistemu financiranja stanovanjske graditve.

Pri koncentraciji in razpolaganju s sredstvi za stanovanjsko gradnjo prek stanovanjskih skladov je bil vpliv delovnih organizacij in bodočih uporabnikov stanovanj na gospodarjenje s stanovanji minimalen, tako glede cene, velikosti stanovanj in njihove lokacije, zaradi česar vložena sredstva niso dala zadovoljivih učinkov.

Veliko pomanjkanje stanovanj je občane in delovne organizacije sililo h gradnji, čeprav nizke stanarine tega niso spodbujale. Neskladnost med razpoložljivimi sredstvi za stanovanjsko graditev ter med gradbenimi kapacitetami je vplivala na visok porast cen, zaradi česar je prišlo v stanovanjski gradnji do zastoja. Poleg tega sta tudi povečanje površine stanovanj in vedno boljša opremljenost vplivali na manjše število zgrajenih stanovanj.

2. Spremembe na področju stanovanjskega gospodarstva, izpeljane z reformo v letu 1965, so vnesle tudi na to področje ekonomska merila gospodarjenja. Omogočile so, da razpolagajo s sredstvi za stanovanjsko gradnjo tisti, ki jih ustvarjajo, vključevanje bank v kreditiranje stanovanjske graditve, oblikovanje stanarin na ekonomski ravni in ustanovitev specializiranih stanovanjskih podjetij. S tem so dane možnosti za smotrnejšo stanovanjsko graditev.

Z uveljavljanjem ekonomskih stanarin se bodo pogoji najemnikov stanovanj približevali pogojem tistih, ki bodo gradili ali kupovali lastna stanovanja s pomočjo kreditov. Zato se bo povečal interes delovnih ljudi, da vlagajo svoja sredstva v stanovanjsko gradnjo. Hkrati bodo tudi delovne organizacije imele z namenskimi sredstvi stanovanjskega prispevka in iz drugih sredstev skupne porabe večjo vlogo v nadaljnjem razvoju stanovanjske gradnje. Pomembno vlogo pri združevanju sredstev in kreditiranju stanovanjskega gospodarstva pa bodo imele zlasti poslovne banke.

Ekonomske stanarine bodo glede na kupno možnost prebivalstva vplivale na preusmeritev povpraševanja predvsem na manjša in po opremljenosti skromnejša stanovanja. Kreditna politika bank bo usmerjena na takšno stanovanjsko gradnjo, ki bo glede cen v skladu s plačilno zmogljivostjo stanovanjskih interesentov.

Na obseg stanovanjske graditve v letih 1966—1970 bo vplivala vrsta činiteljev, zlasti pa rezultati, ki bodo doseženi pri združevanju sredstev stanovanjskega prispevka delovnih organizacij, obseg sredstev, porabljen za vzdrževanje stanovanjskega fonda v družbenem sektorju, uspehi poslovnih bank pri združevanju sredstev občanov in drugih sredstev, zmogljivost industrije gradbenega materiala, sposobnost gradbeništva, da se prilagodi obsežnejši individualni stanovanjski gradnji, ter opremljenost in cena stanovanj.

Z usklajeno dejavnostjo vseh činiteljev, ki delujejo na področju stanovanjske graditve, zlasti pa občinskih skupščin, poslovnih bank in delovnih organizacij ter gradbenih in stanovanjskih podjetij bi bilo mogoče zgraditi v letih 1966—1970 okoli 50.000 novih stanovanj s povprečno površino 55 m² ali 10.000 na leto, kar je okoli 17% več, kot v preteklih petih letih. Pri tem je zlasti v prvih letih nujno računati z nekoliko manjšo gradnjo glede na počasno prilagajanje stanovanjskih podjetij, poslovnih bank in delovnih organizacij novemu financiranju stanovanjske graditve.

Spremenjeno financiranje stanovanjske graditve bo vplivalo tudi na spremembo razmerja med gradnjo v družbenem in zasebnem sektorju. Računamo, da se bo delež zasebne gradnje, ki je do sedaj znašal 25%, povečal, in da bo znašal tudi do 50%. To pa bo vplivalo na delno podaljšanje rokov gradnje, ker je koeficient dograjevanja v zasebnem sektorju daljši.

Razvoj stanovanjskega gospodarstva bodo usmerjale občinske skupščine v skladu s potrebami in možnostmi svojega območja. Pri tem bi morale izhajati iz izdelanega koncepta stanovanjsko-komunalne politike in zagotoviti sredstva za izdelavo programov razvoja mest, naselij in za izdelavo urbanističnih planov.

Občinske skupščine bodo usmerjale politiko stanovanjske gradnje po srednjeročnih programih, ki naj temeljijo na usklajenih stališčih vseh zainteresiranih činiteljev, od urbanističnih služb ter investitorjev in proizvajalcev do kupcev stanovanj. Hkrati pa bi morale z realnimi urbanističnimi rešitvami omogočiti širok izbor stanovanjske graditve in voditi tako komunalno in zemljiško politiko, ki bo omogočala etapno gradnjo na strnjenih zemljiških kompleksih. Od občinske zemljiške politike in zazidalnih načrtov namreč v veliki meri zavisí uspešno izvajanje programa stanovanjske graditve.

Občinske skupščine naj bi uvedle obresti na poslovni sklad stanovanjskih podjetij, da bi iz tega vira zbrana sredstva lahko uporabile za ustvarjanje gospodarsko ugodnejših pogojev v obliki regresiranja obrestne mere pri kreditiranju stanovanjske gradnje. Ob tem naj bi tudi predpisale za kakšne vrste stanovanj kupci in investitorji lahko uporabijo olajšave, s katerimi bodo podpirale stanovanjsko graditev.

Stanovanjska podjetja bodo kot pomembni nosilci stanovanjskega gospodarstva skrbela za vzdrževanje in rekonstrukcijo ter za razširjeno reprodukcijo stanovanjskega fonda. Letne programe dela, ki jih sprejemajo skupščine stanovanjskih podjetij, bodo morale prilagoditi starostni strukturi stanovanjskega fonda. Čeprav bo treba, kjer to zahteva struktura stanovanjskega fonda, nameniti v prvih letih izvajanja tega plana več sredstev za vzdrževanje in rekon-

strukcije sedanjega stanovanjskega fonda, pa se bodo tudi tista podjetja, ki razpolagajo s starim fondom, že v naslednjih letih lahko usmerila v mnogo večji meri v novogradnje. V stanovanjskih podjetjih je potrebno utrditi sistem družbenega upravljanja ter zagotoviti enakopravnost udeležencev, da bi se stanovanjskim podjetjem onemogočil monopolni položaj.

Delovanje samoupravnega mehanizma v stanovanjskem gospodarstvu je eden najpomembnejših činiteljev za racionalizacijo poslovanja stanovanjskih podjetij. To pa bo zahtevalo večja prizadevanja vseh družbeno-političnih činiteljev, da bi se ohranila in utrdila vloga hišnih svetov v okviru samoupravnosti stanovanjskih podjetij.

Da bi dosegli večjo koncentracijo sredstev za stanovanjsko gradnjo, bodo poslovne banke mobilizirale sredstva delovnih organizacij, stanovanjskih podjetij in občanov. Zato naj izvajajo čimbolj enotno politiko financiranja stanovanjske graditve, tako v odnosu do proizvajalcev, kot v odnosu do kupcev stanovanj. Pri tem bodo posvetile posebno skrb sodelovanju v organizaciji stanovanjskega varčevanja, zlasti glede določitev pogojev za varčevanje in za pridobitev kredita na podlagi privarčevanih vlog. Kreditna politika bank bi morala pospeševati predvsem industrijsko in ceneno gradnjo na racionalnih lokacijah.

Poslovne banke bi potem, ko poravnajo obveznosti ukinjenih stanovanjskih skladov, lahko hitreje spremenile razmerje med sredstvi kupcev stanovanj in bančnimi sredstvi. Udeležba bančnih sredstev v financiranju stanovanjske gradnje bi se lahko povečala v povprečju od sedanjih 20% na okoli 40% v letu 1970.

Obresti od kreditov, odobrenih iz odpravljenih stanovanjskih skladov, bi morale poslovne banke vključevati v namenska sredstva za stanovanjsko gradnjo. S tem bodo lahko nudile ugodnejše pogoje za oročanje in varčevanje sredstev delovnih organizacij in občanov.

Poslovne banke naj v okviru stanovanjskega varčevanja omogočajo tudi posojila za večja popravila družinskih stanovanjskih hiš.

Delovne organizacije bodo pripomogle k hitrejši zidavi stanovanj z izdelavo programov za reševanje stanovanjskih problemov delavcev in z uveljavljanjem takih načel kreditiranja, ki bodo spodbujala zaposlene, da vlagajo lastna sredstva za nakup stanovanj. Takšni programi bodo tudi osnova za dolgoročno poslovno sodelovanje z bankami in stanovanjskimi podjetji.

Uspešno izvajanje predvidenega programa stanovanjske gradnje je močno odvisno od razvoja in pospeševanja industrijske graditve stanovanj. Zato naj bi občinske skupščine vodile tako politiko, ki bo zagotavljala prednost pri dodeljevanju gradbenih kompleksov predvsem tistim proizvajalcem stanovanj, ki so sposobni s serijsko industrijsko gradnjo zagotoviti cenejša stanovanja in stabilnejše odnose na tržišču.

Občinske skupščine bodo morale skupaj z delovnimi in drugimi organizacijami posvetiti vso pozornost gradnji stanovanj za občane z nižjimi osebnimi dohodki. Z gradnjo cenenejših stanovanj in ob podpori vse družbene skupnosti

bo mogoče zagotoviti potreben stanovanjski prostor za te namene.

Industrijska gradnja na podlagi standardov in tipov bo ob upoštevanju vseh možnosti za pocenitev in širši asortiman stanovanj vplivala na to, da se ji bo prilagodilo tudi projektiranje stanovanjskih objektov.

Republika bo z okvirnimi predpisi zagotavljala potrebno enotnost in skupna načela za konkretno izvajanje politike na področju stanovanjskega gospodarstva. Izpopolnjena bo urbanistična zakonodaja, tako da bo zagotovljena širša prostorska možnost gradnje, smotrno urbanistično projektiranje, urejen položaj urbanističnih institucij, smotrna zemljiška politika ter omogočeno širše sodelovanje javnosti in racionalno oddajanje gradbenih zemljišč.

3. Komunalno gospodarstvo

1. V preteklem obdobju se je izboljšal gospodarski položaj komunalnih dejavnosti in povečal obseg njihovih sredstev. Večja investicijska vlaganja pa kljub temu niso zadostovala za zadovoljevanje čedalje večjih potreb po komunalnih storitvah, izvirajočih iz hitrega gospodarskega razvoja in stanovanjske gradnje. Čeprav se je komunalna opremljenost izboljševala, še vedno zaostaja za urbanizacijo celo v najpomembnejših mestih in naseljih mestnega značaja. Sorazmerno zaostajanje komunalnih dejavnosti se kaže predvsem v nezadostnih kapacitetah, v izrabljenosti in nesodobnosti naprav, v zastarelih tehnoloških postopkih ter v nerešenih problemih organizacijske, pravne in ekonomske narave.

2. Z izvajanjem ukrepov gospodarske reforme se vnašajo objektivna merila tudi v komunalno gospodarstvo in hkrati se omogoča trajno kompleksno in poslovno reguliranje komunalne problematike. Po novem sistemu zagotavlja družbena skupnost le financiranje kolektivne komunalne potrošnje ter enostavno in razširjeno reprodukcijo na tem področju, to je tistih komunalnih storitev, ki jih ni mogoče tarifirati. Pomemben finančni vir za reprodukcijo objektov kolektivne komunalne potrošnje je prispevek za uporabo mestnega zemljišča kot dohodek občinskega proračuna ali specializiranih organizacij za gospodarjenje z mestnim zemljiščem.

Komunalne delovne organizacije individualne komunalne potrošnje prevzemajo nase stroške sprotne vzdrževanja, enostavno in razširjeno reprodukcijo komunalnega omrežja in naprav ter komunalnih proizvodnih kapacitet, za kar bi bile finančni viri takšne cene individualnih komunalnih storitev in proizvodov, ki omogočajo sredstva za enostavno reprodukcijo ter za lastno udeležbo in anuitete za razširjeno reprodukcijo.

Politika komunalnega gospodarstva, ki naj zagotovi njegovo samostojno materialno osnovo, naj izhaja iz načela solidarnosti potrošnikov ter načel javnosti komunalnih dejavnosti ter realnih ekonomskih odnosov med proizvodnjo in potrošnjo komunalnih naprav in storitev.

V prihodnjem obdobju je treba pospešiti razvoj komunalnih organizacij s statusom podjetij povsod tam, kjer so objektivne možnosti za uveljavitev gospodarjenja po ekonomskem načelu. To bo prispevalo k odstranjevanju administrativnih metod poslovanja. Še bolj je treba krepiti odnose med občinskimi skupščina-

mi in komunalnimi organizacijami, zlasti glede usmerjanja razvoja komunalnega gospodarstva ter sistema financiranja. Z večjo učinkovitostjo pri gospodarjenju bodo ustvarjene možnosti za formiranje takšnih cen komunalnih storitev, ki bodo v skladu s splošno politiko cen in politiko rasti življenjskega standarda.

S sredstvi, ki jih bodo prispevali stanovanjski investitorji, bo mogoče ob racionalni uporabi zagotoviti komunalno gradnjo za nova stanovanjska naselja. Le v manjši meri pa se bo dalo v tem obdobju izboljšati komunalno opremljenost v že zgrajenih naseljih.

Komunalne delovne organizacije bi se morale vključevati s svojim investicijskimi programi v urbanistično razvojno politiko naselij tako, da bo dosežena tudi usklajenost posameznih komunalnih dejavnosti pri vzdrževanju in investicijah ter etapna gradnja komunalnih objektov predvsem na strnjenih kompleksih. Pri tem naj se komunalne organizacije povezujejo tudi v industrijsko grupacijo proizvajalcev stanovanj.

Kreditiranje komunalnega gospodarstva samo iz dela stanovanjskih sredstev zaradi dosedanjega zaostajanja za stanovanjsko gradnjo ne omogoča skladne graditve komunalnih objektov in naprav. Zato naj bi banke vložile vse napore za koncentracijo sredstev komunalnega gospodarstva in zagotovile tudi dodatna sredstva ter tako omogočile kontinuirano gradnjo stanovanj.

Ker so pogoji poslovanja komunalnih delovnih organizacij specifični in jih ni mogoče povsem izenačiti s pogoji gospodarjenja v drugih gospodarskih področjih, je to vprašanje treba rešiti s posebnim republiškim zakonom, ki bo omogočil poslovanje komunalnih delovnih organizacij na ekonomskih načelih, kot jih predvideva resolucija Zvezne skupščine o nadaljnjem razvoju stanovanjskega gospodarstva. Postopno bo treba odpravljati diferencirane cene individualnih komunalnih storitev med delovnimi organizacijami in gospodinjstvi.

Tehnično opremljenim komunalnim delovnim organizacijam je treba omogočiti na podlagi integracije, kooperacije in specializacije tudi uveljavljanje zunaj območja svoje občine. Taki usmeritvi bi se morala prilagoditi tudi politika občinskih skupščin.

Občinske skupščine naj skrbijo za to, da se uredijo katastri za komunalne objekte in naprave za celotna naselja.

Pri nadaljnjem utrjevanju sistema komunalnega gospodarstva bo republika sprejela ustrezne predpise, predvsem o urejanju in oddajanju stavbnih zemljišč, o prispevku za uporabo mestnega zemljišča in o zemljiški politiki, nujno pa je, da se sprejme tudi zakon o katastru.

4. Socialno zavarovanje

1. Za razvoj celotnega socialnega zavarovanja delavcev v zadnjih letih je značilno skokovito povečevanje izdatkov. V letih 1960 do 1965 so se vsi izdatki povečali za 240%; naraščali so mnogo hitreje od narodnega dohodka. Njihov delež v celotni delitvi narodnega dohodka se je bistveno povečal.

	v %	
	1960	1965
Pokojninsko in invalidsko zavarovanje . . .	3,6	5,7
Zdravstveno zavarovanje delavcev	4,1	6,2
Otroški dodatek	2,1	1,4
Skupaj	9,8	13,3

Celotna sredstva socialnega zavarovanja so v minulem obdobju naraščala zaradi povečevanja nominalnih osebnih dohodkov, na delno povečanje sredstev pa so vplivale tudi spremembe stopenj prispevkov iz delovnega razmerja, ki so do leta 1963 nenehno naraščale in so se šele po tem letu zniževale.

Povečanje izdatkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje je predvsem posledica hitrega povečanja števila upravičencev do starostnih pokojnin in pokojnin posebnih kategorij zavarovancev. Na naraščanje izdatkov v pokojninskem in invalidskem zavarovanju sta vplivali tudi prevedba in valorizacija pokojnin, izvedeni v letu 1965. Razen tega je bila konec leta 1965 izvedena valorizacija pokojnin zaradi ukrepov gospodarske reforme poprečno v višini 23%.

Veliko povečanje izdatkov za zdravstveno zavarovanje delavcev je predvsem posledica povečevanja pravic v zdravstvenem zavarovanju, ekstenzivnega razvoja zlasti osnovne zdravstvene službe, njene razdrobljenosti in funkcionalne nepovezanosti, porasta materialnih stroškov ter prenašanja obveznosti za financiranje preventive in razširjene reprodukcije od družbeno-politične skupnosti na sklade zdravstvenega zavarovanja.

Delež izdatkov za otroški dodatek se je zniževal, ker se je funkcija otroških dodatkov kot posebne denarne oblike otroškega varstva zavestno postopno spreminjala.

V obveznem zdravstvenem zavarovanju kmetov so bile s 1. januarjem 1966 uveljavljene bistvene spremembe; znatno je bil povečan obseg pravic, uveljavljeno pa je bilo načelo samofinanciranja in samoupravljanja zavarovancev. V prihodnje bo treba rešiti predvsem problem kroga zavarovancev, obseg pravic, financiranja in kritja primanjkljajev. Nadaljnji razvoj tega zavarovanja pa je odvisen od ekonomske zmogljivosti zasebnega kmetijstva in njegovega napredka.

2. Današnji sistem socialnega zavarovanja in njegovega financiranja ne vsebuje dovolj elementov, ki bi preprečevali neupravičene izdatke in omogočali smotrno porabo ter ne daje dovolj prostora niti za samoupravo, za samostojnost in odgovornost, niti za uveljavitev dohodkovnega sistema. Vse to je povzročilo materialne probleme, ki se kažejo v hitrem naraščanju izdatkov v socialnem zavarovanju ter permanentni neusklajenosti med dohodki in izdatki, zlasti še v zdravstvenem zavarovanju.

Slabosti in deformacij sedanjega sistema zato ne bo mogoče reševati samo z delnimi spremembami, temveč z novimi sistemskimi rešitvami v vseh oblikah socialnega zavarovanja, ki naj uveljavijo samoupravljanje in polno odgovornost neposrednih udeležencev-zavarovancev, zdravstvenih delavcev in delovnih organizacij za materialna gibanja na tem področju. Le tako bo mogoče v vsakem izmed treh samostojnih sistemov — pokojninskem in invalidskem zavarovanju, otroškem varstvu in zdravstvenem zavarovanju — v prihodnjem obdobju zagotoviti smotrnejšo potrošnjo.

Za učinkovitejše izvajanje potrebnih ukrepov mora pri zakonodajnem urejanju tega področja v pri-

hodnje imeti republika vplivnejšo vlogo, kot jo je imela doslej.

5. Pokojninsko in invalidsko zavarovanje

1. Pokojninsko in invalidsko zavarovanje je v minulih letih doseglo visoko stopnjo naraščanja upokojencev in posledica je bila veliko povečanje izdatkov za pokojnine. V obdobju 1958 do 1964 je število upokojencev naraslo za 76,6%. Na veliko povečanje števila upokojencev so vplivale okoliščine kot so nizke starostne meje za pridobitev pravice, široke možnosti upokojevanja vojaških zavarovancev in zavarovancev določenih služb za notranje zadeve ne glede na starost, priznanje nižje starostne meje za borce NOV, štetje delovnih let s povečanjem in široko priznavanje najrazličnejših obdobj v pokojninsko dobo. Močno naraščanje števila upokojencev v letu 1965 pa je predvsem posledica določb temeljnega zakona o pokojninskem zavarovanju, ki daje zavarovancem možnost, uveljaviti starostno pokojnino pred 40-letno pokojninsko dobo.

2. Do leta 1970 lahko pričakujemo bolj umerjeno povečevanje števila upokojencev, to je za okoli 5% na leto. Tako povečevanje pa je še vedno veliko zaradi sedanje starostne strukture zaposlenih in zaradi možnosti upokojevanja določenih kategorij zavarovancev ob ugodnejših pogojih zaradi beneficiranja delovne dobe. Ob takem naraščanju števila upokojencev in ob predvidenem naraščanju zaposlenih po stopnji 1,5-2% bo prišlo v letu 1970 na 100 aktivnih zavarovancev okoli 29,5 upokojencev, medtem ko jih je v letu 1965 prišlo 24,2. Skladno s tem bo potreba po sredstvih za poravnavanje pravic iz invalidskega in pokojninskega zavarovanja precej narasla. Da bi mogli uskladiti kritične obveznosti, ki izvirajo iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja z materialnimi možnostmi družbe, bo treba predvsem spremeniti sistem pokojninskega zavarovanja.

V pokojninskem zavarovanju bodo izvedene bistvene spremembe. Nov sistem zavarovanja bo moral biti tak, da bo pokojninsko zavarovanje dosledno zasnovano na elementih delitve po delu, kar je v skladu z našim družbenim sistemom. Ugodnosti, ki ne izvirajo iz dela, se bodo morale poravnati iz sredstev tistega, ki je ugodnosti priznal.

Z ustreznimi rešitvami je treba zagotoviti v okviru materialnih možnosti revizijo prevedbe pokojnin, priznanih do 1. januarja 1965.

V sedanji zakonodaji socialnega zavarovanja bi bilo treba takoj, še pred sistemskimi spremembami, odpraviti vse tiste določbe, ki zavarovancem omogočajo večje prejemke, kot jim dejansko pripadajo. To se nanaša zlasti na odpravo nepravilnosti pri določanju delovne dobe ter osnove za pokojnino.

6. Zdravstveno varstvo

1. V naši republiki kaže zdravstveno stanje prebivalstva, da smo na tem področju že dosegli srednje razvite države, nekateri pokazatelji, kot so umrljivost dojenčkov, veliko zmanjšanje obolenj TBC, zgodnje odkrivanje rakastih obolenj pri ženskah itd. pa nas že približujejo razvitim državam. Ta uspešni razvoj je

terjal precejšnja družbena sredstva, ki pa niso bila vedno smotrno porabljena.

Poraba družbenih sredstev za namene zdravstvenega varstva, to je za funkcionalne stroške in za investicije, je v zadnjih letih dosegla okoli 5% narodnega dohodka. Dosedanji način financiranja zdravstvene službe pa ni spodbujal smotrnega sodelovanja in povezovanja zdravstvenih zavodov, temveč je omogočal in povzročal izolirano obravnavanje problemov v okviru posameznih zavodov, ne pa v okviru zdravstvene službe kot celote. Sedanji načini financiranja tudi niso zagotavljali uveljavitve sistema dohodka v zdravstvu ter niso spodbujali zdravstvenih zavodov pri iskanju meril za objektivno vrednotenje svojega dela.

Na investicijskem področju so bila doslej značilna znatna vlaganja za razširitev omrežja osnovne zdravstvene službe. Po letu 1958 je bila taka razširitev potrebna zaradi odprave privatne zdravniške prakse. Ker pa je bil razvoj tega omrežja premalo koordiniran, je sedaj osnovna zdravstvena služba predimenzionirana in razdrobljena. Močno pa je zaostajala izgradnja posteljnih kapacitet v bolnišnicah, ker temu problemu pravočasno ni bila posvečena zadostna skrb.

Ob skladnejši usmeritvi in smotrnejši organizaciji zdravstvene službe bi z razpoložljivimi sredstvi lahko uspešneje urejali probleme zdravstvene službe in bolj zadovoljevali potrebe prebivalstva po zdravstvenem varstvu.

2. Zdravstveno varstvo mora izhajati iz ugotovljene strukture obolenosti prebivalstva in pričakovanih zdravstvenih potreb, ki bodo pogojene s celovitim socialno-ekonomskim razvojem. Analize obolenosti kažejo, da doseženi rezultati pri izboljšanju zdravstvenega stanja prebivalstva odpirajo nove zdravstvene probleme, ki nastajajo v zvezi s hitrim naraščanjem starosti prebivalstva, s podaljšanjem delovne dobe, zmanjšanjem umrljivosti dojenčkov in hitrim razvojem mehanizacije v proizvodnji in rastočim prometom. S podaljšanjem delovne dobe se je spremenil starostni sestav zaposlenih. Te spremembe pa vplivajo na naraščanje odsotnosti zaradi bolezni, ki močno raste pri starejših kategorijah delavcev. Posledica zmanjšane umrljivosti dojenčkov pa je manjša biološka selekcija, ki sama po sebi postavlja zdravstveni službi zaostrene zahteve pri zdravstvenem varstvu otrok.

Dejavnost zdravstvene službe mora temeljiti na programih zdravstvenega varstva. Zato bo republika sprejela okvirni program zdravstvenega varstva, občinske skupščine pa enotni program zdravstvenega varstva za določeno širše območje. V teh programih je treba bolj poudariti tiste oblike zdravstvenega varstva, ki preprečujejo obolenja, omogočajo čimprejšnjo rehabilitacijo in podaljšanje zmožnosti za delo.

Zdravstveni zavodi osnovne zdravstvene službe se bodo v svojem delu bolj usmerili v razvijanje aktivnega zdravstvenega varstva, zlasti še medicine dela, v razvijanje dispanzerskih metod dela in zdravstveno-preventivne vzgoje prebivalstva ter v zdravljenje na domu in v domovih za stare ljudi. Sedanjo materialno bazo predvsem osnovne zdravstvene službe je treba prilagoditi potrebam zdravstvenega varstva in zagotoviti tako povezovanje in sodelovanje zdravstvenih zavodov, da bi optimalno izrabljali prostore, kadre in opremo.

V prihodnjem obdobju se bodo usmerila investicijska vlaganja v gradnjo posteljnega fonda, pri čemer mora imeti prioriteto zgraditev kliničnega centra v Ljubljani in dograditev bolnišnic v večjih središčih.

Pri nadaljnjem programiranju razvoja zdravstvene službe, predvsem bolnišničnih zmogljivosti, bo treba upoštevati medicinsko neustrezno izkoriščenost nekaterih posteljnih kapacitet, neizkoriščenost nekaterih zavodov osnovne zdravstvene službe ter proces preusmeritve namembnosti obstoječih posteljnih kapacitet. Nadalje bo treba upoštevati spremembe glede zdravljenja v zdraviliščih ter nekatere kapacitete vključiti v bolnišnični posteljni fond. Znotraj razpoložljivih bolnišničnih kapacitet bo treba nameniti več prostora za traumatologijo in bolezní staranja, ki po ugotovljeni obolevnosti in demografskih spremembah v strukturi prebivalstva in zaposlenih zavzemajo čedalje večji obseg. Del sproščenih zmogljivosti pa bi morali nameniti tudi za potrebe socialnega in otroškega varstva.

Za usklajeno in učinkovito delovanje zdravstvene službe bo treba okrepiti vlogo zdravstvenih centrov kot strokovnih organov, zavodom za zdravstveno varstvo kot operativni bazi centrov pa zagotoviti materialne in kadrovske možnosti za učinkovito delo.

Da bi dosegli večjo učinkovitost zdravstva ob smotrnejši porabi sredstev zdravstvenega zavarovanja delavcev in kmetov, je treba zagotoviti tako spremembo sistema zavarovanja, ki naj omogoča večjo samostojnost in odgovornost zavarovancev pri opredeljevanju obsega pravic in njihovega materialnega poravnava. Za smotrnejše poslovanje zdravstvene službe in povečanje njene učinkovitosti je prav tako nujno, da se v prihodnjem obdobju izoblikuje tudi tak sistem financiranja zdravstvene službe, ki bo zagotovil uveljavitev sistema dohodka v zdravstvu in načela, naj bo dohodek zaposlenih rezultat uspehov pri izboljševanju zdravstvenega stanja prebivalstva in vložnega dela.

Pri oblikovanju novega sistema financiranja zdravstvene službe bo treba rešiti vprašanje financiranja razširjene reprodukcije. Način financiranja investicij je treba izpeljati tako, da bodo kolektivi zdravstvenih zavodov nosilci razširjene reprodukcije in da bodo stimulirani za skupno programiranje razvoja in financiranje razvojnih programov z združevanjem sredstev.

Občine bodo na podlagi analiz in predlogov regionalnih zdravstvenih centrov sprejele orientacijske programe racionalizacije in razvoja omrežja osnovne zdravstvene službe, da bi dosegli njeno večjo učinkovitost.

Republika bo sprejela orientacijski program za razvoj bolnišničnega zdravstvenega omrežja. V okviru tega se bo preusmeril razpoložljivi posteljni fond na tiste dejavnosti, kjer so potrebe največje.

Republika je sprejela zakon o zgraditvi kliničnega centra in odlok o sofinanciranju gradnje tega objekta.

Republika bo sprejela zakon o zdravstvenem varstvu in organizaciji zdravstvene službe, v katerem bo poudarek zlasti na večji funkcionalni povezanosti zdravstvene službe, nadaljnji razširitvi samoupravljanja in jasnejši opredelitvi odgovornosti za opravljanje nalog.

7. Otroško varstvo

1. Otroško varstvo se je uresničevalo z rednim spremljanjem zdravstvenega stanja otrok in ukrepi za obravnavanje njihovega zdravja, z učenovzgojnim delom in celodnevni bivanjem v šoli, predšolsko vzgojo in

varstvom dojenčkov, zdravo prehrano otrok, z organizacijo njihovega prostega časa in rekreacijo. V tem je imel posebno mesto tudi otroški dodatek kot neposredna denarna pomoč zaposleni družini pri skrbi za otroke.

Čeprav nasploh opažamo napredek v utrjevanju sistema družbene skrbi za otroka, pa ugotavljamo, da je v dnevno varstvo vključenih komaj 4% otrok, starih do 15 let. Ta položaj je v očitnem neskladju s stopnjo zaposlenosti obeh roditeljev in procesom ustvarjanja majhne družine, ki je v izpolnjevanju svojih funkcij navezana na storitve družbenih institucij.

2. Vrsta družbenih institucij se je potrebam družbeno-ekonomskega razvoja le počasno prilagajala. Za to ni bila vedno ovira samo pomanjkanje materialnih sredstev, pogosto je bila kriva neizdelanost konceptov in pa nepripravljenost kolektivov teh delovnih organizacij, prilagoditi svoje delo novim družbenim potrebam in novi vlogi.

Posledice takega položaja so že vidne v večanju števila vzgojno zanemarjenih otrok in mladoletnih prestopnikov, v nezadovoljivem zdravstvenem stanju otrok, v slabih učnih uspehih in v stagnaciji števila rojstev.

3. V prihodnje bo družbena skrb za otroke posvečena predvsem preprečevanju nastajanja zdravstvenih in vzgojnih problemov otrok, krepitvi njihovih telesnih in umskih sposobnosti, njihovi socializaciji in postopnemu vključevanju v družbeno življenje in družbene odnose. Prednostno mesto dobiva o tiste oblike, s katerimi trajneje zajemamo večje število otrok, in ki so se že pokazale učinkovite. To so sistematično zdravstveno varstvo, urejena prehrana otrok, celodnevno bivanje v šoli, vzgoja in varstvo predšolskih otrok in varstvo dojenčkov.

Pri tem ima zlasti pomembno mesto osnovna šola, ki mora postati središčna vzgojno-izobraževalna ustanova. Zato bo potrebno podpirati modernizacijo šole in njeno prilagajanje družbenim potrebam, tako da šola postopoma uvede prehrano, celodnevno bivanje z organiziranim prostim časom otrok pa tudi vzgojno delo z zadnjim predšolskim letnikom. Šolska prehrana, zlasti izvajanje minimalnega programa mlečnih malic, je prvi in najnujnejši ukrep v tej smeri. Zato je potrebno organizirati oskrbovanje šol s hrano pri obrati družbene prehrane, proizvodnih in drugih organizacijah, zlasti v večjih potrošniških središčih, ter z drugimi oblikami sodelovanja s proizvajalci, posebno na podeželju.

Z usposabljanjem osnovne šole za celodnevno bivanje otrok bomo zagotovili hitrejšo vključevanje predšolskih otrok v organizirano varstvo. Druge oblike organiziranega varstva za otroke in dojenčke pa bo mogoče urejati ob skromnejših konceptih v krajevnih skupnostih in z dodatnim angažiranjem delovnih organizacij in staršev.

Pri zdravstvenem varstvu bo morala zdravstvena služba dati prednost otrokom in zlasti organizirati sistematično zdravstveno varstvo otrok od 1. do 7. leta.

4. Nosilci družbene skrbi za otroke so starši in občani, ki s svojo aktivnostjo in samoupravnimi odločitvami ustvarjajo pogoje za razvoj vseh tistih dejavnosti in oblik, ki bodo omogočile zdrav razvoj otrok in polno zaposlenost v družini.

Delovne organizacije naj bi pospeševale razvoj otroškega varstva z vlaganjem dela svojih sredstev za

gradnjo objektov oziroma v materialno osnovo otroškega varstva (pa naj bo to šola, varstveno-vzgojna ustanova ali urejena soba v stanovanjskem bloku ali igrišče).

Krajevna skupnost naj bi aktivirala občane in zlasti starše svojega območja za razvoj otroškega varstva. Zato naj organizirajo s pomočjo strokovnih služb in občanov razne oblike otroškega varstva, posebno varstvo dojenčkov, varstvo na igriščih, dnevno varstvo in usmerjajo občane v prostovoljno delo z otroki.

Občinske skupščine bodo usklajevale interese in aktivnost vseh navedenih činiteljev s tem, da bodo pripravile enoten program razvoja tega področja, spodbujale združevanje sredstev in skrbele za smotno uporabo sredstev, namenjenih za razvoj tega področja glede na sporazumno določene prednosti posameznih oblik varstva.

5. Za razvoj družbene skrbi za otroke bo potrebno nameniti več sredstev. Pomemben delež v financiranju posameznih oblik bodo imeli samopriskrbi staršev, prispevki občanov in delovnih organizacij. Sredstva bo treba porabiti smotno za financiranje prednostnih nalog skupnega programa za razvoj otroškega varstva.

Občine kot usklajevalci družbene skrbi za otroke bodo usmerjale razvoj tega področja z enotnim programom razvoja in z jasno opredeljenimi prednostnimi nalogami. Usklajevale bodo dejavnost strokovnih služb in krajevnih skupnosti na tem področju ter združevale lastna sredstva, sredstva občanov in delovnih organizacij.

Krajevne skupnosti bodo programirale in razvijale skrb za otroke na podlagi občinskega programa, vendar v skladu s potrebami prebivalcev svojega območja. Zlasti bodo samostojno organizirale preprostejše oblike skrbi za otroke in pomoč družinam z več otroki.

Delovne organizacije bodo povečale skrb za otroke svojih delavcev s tem, da bodo namenile del svojih sredstev za razvoj tistih oblik otroškega varstva, ki jih terja zaposlenost staršev in večja produktivnost.

Republika bo omogočila uspešen razvoj mladega rodu s tem, da bo s svojimi akcijami in ukrepi postopoma izenačevala možnosti in s tem tudi obseg družbene skrbi za vse otroke. Zaradi tega bo sprejela program, ki bo v nacionalnem obsegu zagotavljal uresničitev teh načel.

Republika bo sprejela zakon o otroškem varstvu in otroškem dodatku; zakon bo uredil način zbiranja sredstev za razvoj in funkcioniranje otroškega varstva in sistem otroškega dodatka.

8. Socialno varstvo

1. Na področju socialnega varstva so bili v minulem obdobju doseženi uspehi pri organizaciji socialnih služb v občinah z ustanovitvijo centrov za socialno delo in izpopolnitvijo služb s strokovnimi kadri. Pomembni uspehi so bili doseženi pri varstvu borcev NOV; sistematično je potekala kategorizacija otrok in mladine z motnjami v telesnem in duševnem razvoju; izboljšala se je skrb za otroke in odrasle pod družbenim varstvom; sprejet je bil zakon o izvrševanju vzgojnih ukrepov nad mladoletnimi prestopniki; s pre-

ureditvijo nekaterih socialnih zavodov so se povečale zmogljivosti in izboljšale življenjske razmere v zavodih za varstvo ostarelih oseb.

Kljub doseženim uspehom pa je za minulo obdobje značilno zaostajanje socialnega varstva za razvojem gospodarstva in drugih družbenih dejavnosti. Celotno družbeno skrb za osebe pod družbenim varstvom je zaviralo pomanjkanje sistemske ureditve, neizdelani programi razvoja socialno varstvenih dejavnosti v občinah, skromni in nestalni viri financiranja ter zastoj v razvoju občinskih centrov za socialno delo. Zlasti je bilo zanemarjeno socialno delo pri preprečevanju novih socialnih problemov, kar je vplivalo na naraščanje števila teh problemov in na njihovo zaostrevanje. Prav tako se ni razvijalo socialno delo v krajevnih skupnostih, v delovnih organizacijah v gospodarstvu, šolstvu in zdravstvu.

2. Intenzivni razvoj gospodarstva in drugih družbenih dejavnosti bo v prihodnjem obdobju še nadalje vplival na spremembo strukture prebivalstva, na drugačne delovne in družinske odnose, povzročal bo migracijo in druge družbene pojave, iz katerih bodo izhajali številni novi družbeni, družinski in osebni problemi. Del teh problemov, posebno tistih, ki zadevajo neposredno skrb za izboljšanje življenjskih in delovnih razmer, bodo morale reševati občine, delovne organizacije v gospodarstvu in družbenih službah ter krajevne skupnosti.

3. V prihodnjem obdobju bo potrebno sistemsko urediti socialno varstveno področje, kadrovske in organizacijske okrepiti socialno varstveno službo v občinah z ustanavljanjem ter utrjevanjem centrov za socialno delo in z razvojem socialnega dela v krajevnih skupnostih, v delovnih organizacijah v gospodarstvu in družbenih službah, ter izdelati programe socialnega varstva, v katerih naj bo težišče na razvoju najrazličnejših preventivnih oblik otroškega varstva in varstva ostarelih oseb in na usklajevanju denarnih pomoči z življenjskimi stroški.

Občine bodo sprejele programe razvoja socialnega varstva, v katerih bodo določile prednostne naloge na tem področju in hkrati zagotovile stalne vire sredstev ter skrbele za njihovo smotno uporabo.

Občine bodo postopoma izpopolnjevale službo socialnega varstva s strokovnimi kadri in pospeševale razvoj centrov za socialno delo.

Občine bodo v okviru postavljenih nalog še naprej skrbele za urejanje materialnih vprašanj borcev NOV in predpisale pogoje za dajanje družbene pomoči, oskrbnin, rejnin in za druge dajatve socialnega varstva, ter skrbele, da jih čimbolj uskladijo z življenjskimi stroški.

V skrbi za ostarele osebe bodo občine poleg gradnje in funkcionalne usposobitve socialnih zavodov razvijale dejavnosti za pomoč in nego na domu ter druge storitve za pomoč ostarelim in osamelim osebam. Reševale bodo tudi probleme v zvezi z gradnjo in funkcionalno usposobitvijo domov za upokojence ter stanovanj borcev NOV. V ta namen bo Republiška skupnost socialnega zavarovanja zagotovila kredite iz 4% stanovanjskega prispevka od pokojnin.

Delovne organizacije na področju gospodarstva, zdravstva in šolstva bodo razvijale socialno delo, zlasti tiste oblike, s katerimi bodo

odpravljale vzroke akutnih socialnih problemov zaposlenih delavcev in njihovih družin.

Republika bo sprejela zakon o socialno-varstveni dejavnosti in o organizaciji ter financiranju socialne službe.

S spremembo namembnosti nekaterih zdravstvenih zavodov naj bi se reševal problem potrebnih zmogljivost' za zavod za rehabilitacijo mladine in otrok motenih v duševnem in telesnem razvoju, zavoda za duševno prizadete odrasle osebe in doma za resocializacijo alkoholikov. Za te namene bo tudi republika v okviru možnosti prispevala del sredstev iz proračuna.

9. Kulturne dejavnosti

1. Občutni premiki v naši družbeni strukturi, ki odražajo obči družbeni, tehnični in gospodarski napredek, odpirajo nove možnosti kulturnim dejavnostim in jim obenem določajo tudi nove naloge. Razvoj demokratičnosti in samoupravljanja kot osnove sistema, ki se mora razviti tudi v kulturnem življenju na vseh ravneh in področjih, terja zamenjavo starih oblik delovanja, odnosov in sistema financiranja z boljšimi, ki bodo omogočile dinamičen napredek tudi v tej družbeni sferi. Uspešno razširjanje kulturnega življenja je odvisno:

— od razvijanja domače kulturne ustvarjalnosti, ki je rezultat uspešnega kulturnega delovanja in snovanja kulturnih ustanov, organizacij, umetnikov in kulturnih delavcev sploh;

— od razvijanja množičnega amaterskega kulturnega udejstvovanja in od razvoja vrste kulturnih institucij, katerih naloga je posredovati kulturo čim širšim plastem ljudstva;

— od utrjevanja samoupravnih pravic kulturnih delavcev in organizacij, kar hkrati pomeni razširjanje ustreznega sistema dohodka in delitve;

— od poglobljanja enakopravnega sodelovanja slovenske nacionalne kulture ali njenih predstavnikov s kulturnimi faktorji bratskih jugoslovanskih in drugih predvsem še sosednih narodov;

— od estetske vzgoje, ustreznih oblik izobraževanja, neposrednega posredovanja umetnosti in drugih kulturnih vrednot širokemu krogu občanov, ker le-to lahko budi smisel za kulturo in umetnost, pa tudi pripravljenost, da obenem s povečanjem osebne potrošnje delovni ljudje sami prispevajo za to, da bi uživali kulturne vrednote.

Kultura s svojim neposrednim vplivom na oblikovanje etičnih vrednot v človeku postaja čedalje pomembnejši zavestni element v celotnem družbenem razvoju. Prav zato ji je potrebno v prihodnjem obdobju posvetiti večjo pozornost in podporo, kajti sedanje zaostajanje nekaterih oblik kulturnih dejavnosti in samoupravljanja v tej sferi za občim napredkom kaže na določeno protislovje in lahko pripelje do nezaželenih deformacij. Kultura je hkrati nacionalna in neposredna zadeva vsake občine, krajevne skupnosti ali delovne organizacije. Zato tudi odgovornost za njen razvoj pritiče vsem tem temeljem organiziranosti družbene dejavnosti ter se mora uresničevati v ustreznih kulturnih politikih ter neposrednih naporih. Družba je zainteresirana za uspešen in skladen razvoj vseh dejavnosti, vendar v objektivnih pogojih prisoja prednost tistim temeljnim dejavnostim, ki spodbujajo in širijo kulturno življenje.

2. Ta izhodišča o pomenu kulturnih dejavnosti in o naši kulturni politiki nam opredeljujejo tudi neposredne naloge v obdobju 1966—1970. Družbena prizadevanja morajo podpirati napredne težnje v amaterski kulturno-prosvetni dejavnosti za čim širšo aktivizacijo občanov in predvsem odpreti vrata mladini. Zato je potrebno primerno vrednotiti mentorsko delo in voditi ustrezno kadrovsko politiko. Široka kulturna dejavnost naj bo tudi podlaga za odkrivanje talentov in za razvijanje kakovostnih umetniških oblik. Potrebno je zagotoviti, da bodo najvišji kulturni dosežki posredovani čim širšemu krogu prebivalstva. Družbena potreba naj opredeljuje odnos posameznih skupnosti in organizacij pri priznavanju sredstev za financiranje kulturnih dejavnosti, kakor bo na drugi strani napredek v vzgoji občanov ter napredek samoupravljanja prispeval k racionalizaciji v omrežju kulturnih zavodov in h gospodarnemu izkoriščanju sredstev.

Kulturni zavodi in organizacije si morajo prizadevati, da bi z lastno dejavnostjo ustvarile primeren dohodek, toda izhajati morajo iz programskega koncepta in določenih smotrov za njihovo delovanje, kar pa pomeni uresničevanje širših družbenih smotrov in opravičilo za posebno družbeno skrb. Družbeno-politične skupnosti bodo v ta področja vlagale tolikšna sredstva, da bo zagotovljena njihova nemotena rast. Funkcija republiških organov in skladov pa je usmerjati, usklajevati in pospeševati kulturni razvoj na območju SR Slovenije.

Z odpravljanjem proračunskega sistema in uveljavljanjem ustrežnejšega financiranja neposrednih nalog ali programov, v skladu z razvijanjem samoupravljanja in z napredkom v kulturnem življenju se bo krepila tudi samostojnost kulturnih ustanov. Odgovornost družbe, da za kulturno dejavnost ustvarja ustrezno materialno osnovo, zajema tudi prizadevanja za izobraževanje mladih umetnikov, za načrtnost v politiki štipendiranja, za razvijanje stikov s tujino in ne naposled za estetsko vzgojo neposrednih proizvajalcev. Družba je zainteresirana, da se kulturne dejavnosti povežejo z ostalimi področji družbenega dogajanja, ker bodo tako lažje uresničevale svoje smotre in določale oblike delovanja.

3. Radio in televizija, kot vse bolj pomembni komunikacijski sredstva bosta v prihodnjem obdobju še nadalje izboljševala programsko strukturo. Ne pričakujemo povečanja števila radijskih naročnikov, saj smo s 4 prebivalci na 1 radijski aparat na ravni razvitih dežel; s kvalitetskimi premiki v programu, z razširitvijo oddajniškega omrežja in sistema zvezi ter s povečevanjem osebnih dohodkov pa je dana možnost, da se poveča število televizijskih naročnikov od približno 100.000 v letu 1965 na 200.000 v letu 1970. Z izboljšanjem programa bosta radio in televizija še zboljšala kvaliteto raven svojih oddaj. Z razširitvijo omrežja in naročnikov pa bo televizija posredovala kulturne storitve tudi tistemu delu prebivalstva, ki je sedaj docela odrezan od kulturnih dogodkov, s čimer bo opravila pomembno nalogo.

Ob razširjenem televizijskem programu je potrebno posvetiti posebno skrb izobraževalnim oddajam zlasti televizijskim šolskim uram.

Zavod RTV Ljubljana bo širil svojo tehnično osnovo, opremo studijev, oddajniško omrežje in sistem zvez po sprejetem programu razvoja svoje dejavnosti v okviru lastnih finančnih zmogljivosti.

4. Z večjim delovnim sodelovanjem med založbami tako doma kot v tujini se bo obseg založniške dejavnosti povečal. Prav tako naj bi se oblikovala ustrežnejša razmerja med književnimi zvrstmi, in sicer v tem smislu, da se bo povečalo število znanstvenih, strokovnih in posebno poljudnoznanstvenih publikacij v primerjavi z leposlovnimi.

Založbam bo kljub olajšavam tudi za naprej nujna družbena pomoč s sredstvi republiškega založniškega sklada, zlasti pri izdajanju pomembnih nacionalnih publikacij, revialnega tiska, učbenikov in publikacij za potrebe italijanske in madžarske narodnosti.

Prav tako bodo republika in občine še nadalje podpirale dnevni tisk in druge časopise. saj smo glede na njihovo razširjenost na dnu lestvice evropskih dežel.

5. Nadaljnje izpopolnjevanje knjižnične in knjigo-tržne mreže bo vplivalo na večjo prodajo knjig tako individualnim kupcem kot tudi knjižnicam.

Knjižnice vseh vrst (ljudske, znanstvene, strokovne, šolske) je treba organizacijsko povezati, predvsem pa razvijati in krepiti večje ljudske knjižnice v mestih, industrijskih in drugih središčih. Povečajo naj knjižni sklad, uvedejo sodobnejše oblike sposojevanja knjig ter bolj modernizirajo in funkcionalno usposobijo neustrezne knjižnične prostore.

6. Razvoj kinofikacije se bo odražal predvsem v naraščanju števila potujočih kinematografov in v modernizaciji kinodvoran. Pri usklajevanju interesov posameznih območij in iskanju sredstev za kinofikacije je potrebno večje sodelovanje delovnih organizacij ter družbeno-političnih skupnosti.

Za razvoj filmske proizvodnje je potrebno opredeliti obseg te dejavnosti glede na njen kulturni pomen in materialni potencial. To naj bo naloga filmskih delovnih organizacij, sklada SRS za pospeševanje proizvodnje in predvajanja filmov ter republike.

7. Prizadevanja gledališč bodo intenzivneje usmerjena v pridobivanje novega občinstva, zlasti mladine.

S smotrnejšo posredovalno službo se bodo gledališke predstave, koncertne prireditve, likovne razstave in druge umetniške prireditve posredovale širšemu krogu občinstva kot do sedaj.

8. Sedanje omrežje muzejev je potrebno učinkoviteje povezati in smotrnejše izrabljati muzejske sklade v obliki potujočih in izmenjalnih občasnih razstav. To bo povečalo število obiskovalcev in obenem tudi izboljšalo gnotni položaj muzejskih ustanov.

9. Arhivska služba bo v prihodnjih letih smotrnejše oblikovala svoje omrežje, hkrati pa okreplila regionalne arhivske zavode v Celju, Kopru, Ljubljani, Mariboru, tako da bodo obsegali vse ozemlje Slovenije. Prizadevanja za nadaljnji razvoj arhivskih zavodov bodo usmerjena v ureditev celotnega arhivskega gradiva, ki bi bilo primerno vzdrževano in dostopno za proučevanje.

10. Varstvo kulturnih spomenikov in narave terja v bližnji prihodnosti ustrezno zakonsko ureditev, čvrstejšo organizacijsko povezavo in tak sistem financiranja, ki bo zagotovil zaščito najpomembnejših naravnih in arhitekturnih vrednot ter jim omogočil kar najbolj aktivno vključitev v kulturno in turistično življenje.

Republika bo za varstvo spomenikov in narave sprejela ustrezne zakonske predpise.

11. Hitrejšo in uspešnejšo rast kulturnih dejavnosti je doslej oviral tudi neizdelan sistem financiranja na občinski in republiški ravni.

Zato je potrebno do leta 1968 proučiti obstoječi sistem ter izdelati osnove (načela, kriterije, merila) za uveljavljanje smotrnejšega in stabilnejšega sistema financiranja kulturnih dejavnosti, ki bi ga uveljavili v naslednjih letih.

10. Tehnična kultura

Tehnična kultura postaja ob hitrejšem tehničnem napredku in intenzifikaciji gospodarjenja vse pomembnejši činitelj, saj pospešuje učinkovitost uporabe delovnih sredstev, njihovo izpopolnjevanje in razvoj.

Prizadevanja na tem področju morajo biti zlasti v šolah usmerjena na povečanje tehnične kulture mladine, za kar je treba v okviru šolskih programov zagotoviti kakovost v izvajanju tehničnega pouka in potrebna materialna sredstva.

Ker pospešuje sistematična tehnična vzgoja izumiteljstvo, novatorstvo in racionalizatorstvo, si bodo delovne organizacije prizadevale ustvariti ugodne razmere za njen razvoj.

11. Telesna kultura

1. Politika razvoja telesne kulture v minulem obdobju je bila usmerjena v širše vključevanje prebivalstva, zlasti šolske mladine, v aktivno telesno vadbo ter v izboljšanje kvalitete vsega telesno-vzgojnega udejstvovanja.

Prizadevanja, da bi v osnovnih šolah in šolah druge stopnje, kjer je telesna vzgoja obvezen predmet, omogočili vsem učencem obiskovanje telesne vadbe, se v tem obdobju zaradi pomanjkanja telovadnic niso povsem uresničila.

Pomanjkanje strokovnih kadrov, slabo izrabljanje objektov, pa tudi premajhne zmogljivosti nekaterih telesno-vzgojnih objektov so med drugim zavirale večje vključevanje prebivalstva v telesno-vzgojne organizacije. Te so zajemale v letu 1965 le 6% vsega števila prebivalcev.

2. Osnovna usmeritev razvoja tega področja v obdobju 1966—1970 izhaja iz čedalje pomembnejše vloge telesne kulture pri oblikovanju zdrave in delovne osebnosti. Zato je treba postopno uvajati in pospeševati sistematično telesno vzgojo v vseh šolskih in predšolskih ustanovah, razširiti krog aktivnih članov v družini in delovnih organizacijah ter zagotoviti zdravstveno varstvo in raziskovalno delo na področju telesne vzgoje. Za izvajanje tega programa do leta 1970 bi bilo potrebno zagotoviti okoli 50% manjkajočega strokovnega kadra, bolj izkoriščati telesnokulturne objekte, ki jih imamo, predvsem pa izboljšati možnosti za šolsko telesno vzgojo.

Telesna vzgoja v šolah bo kot obvezen predmet postala v prihodnjem obdobju sestavni del vzgojno-izobraževalnega procesa.

Na osnovnih šolah in šolah druge stopnje bo zagotovljeno do leta 1970 izvajanje predpisanih programov telesne vzgoje. Na popolnih šolah vseh vrst naj bi osnovali šolska športna društva, ki

bodo dopolnjevala obvezno šolsko telesno vzgojo. Realizacija teh nalog pa bo odvisna predvsem od obsega združenih sredstev izobraževalnih skupnosti, občinskih skupščin, delovnih organizacij in občanov.

Do leta 1970 bodo skušale organizacije za telesno kulturo povečati število aktivnega članstva na okoli 170.000, kar bi pomenilo 10% vsega prebivalstva. To bo mogoče doseči z ustrežno vzgojo in popularizacijo telesne vzgoje ter z izboljšanjem gmotnih in kadrovskih razmer v telesnokulturnih organizacijah.

Občinske skupščine in delovne organizacije bodo bolj kot do sedaj podpirale akcije za uveljavljanje množičnosti v športnih aktivnostih.

Število telesnokulturnih aktivov v delovnih organizacijah naj bi se do leta 1970 z organizirano akcijo močno povečalo, tako da bi vključevali okoli 80.000 članov.

Do leta 1970 naj bi uvedli v večjih delovnih organizacijah aktivni oddih kot sestavni del proizvodnega procesa, kar bo mogoče doseči ob čedalje večji zavzetosti delovnih organizacij za zvišanje delovne storilnosti.

Se nadalje bomo podpirali vrhunski in kvalitetni šport, pri čemer bodo imele prednost tiste panoge, ki so glede biološko-vzgojne vrednosti, ustreznosti klimatsko-geografskim razmeram in tradicije posebno pomembne za območje SR Slovenije.

Temeljno skrb za organsko rast vrhunškega in kvalitetnega športa morajo prevzeti osnovne telesnovzgojne organizacije ob pomoči republiških telesnovzgojnih organov.

Se nadalje bomo podpirali mednarodne športne prireditve, ki so pomembne tako s športnega kakor tudi z gospodarsko-turističnega in splošno propagandnega vidika.

Prva naloga zdravstvenega varstva v telesni vzgoji je zagotoviti bolj organizirano strokovno sodelovanje zdravstvene službe pri telesnovzgojni aktivnosti v šolah in v športnih organizacijah.

Zagotoviti bo treba večjo usmeritev zdravnikov splošne prakse v specializacijo za športno medicino.

Pričakujemo, da bo ob združevanju sredstev gospodarskih organizacij in sredstev iz občinskih proračunov mogoče dokončati do leta 1970 večje telesnovzgojne objekte, ki so v gradnji.

VI. SPLOŠNI POGOJI RAZVOJA

Razvoj proizvodnje v letih 1966—1970 opredeljujejo predvsem spremembe, ki so bile uveljavljene z družbeno-ekonomsko reformo, da bi se izvršila odločna preusmeritev k intenzivnemu gospodarjenju. V teh razmerah postaja modernizacija celotnega gospodarstva in družbenih služb objektivna nujnost in v zvezi z njo procesi integracije, specializacije in kooperacije ter intenzivno vključevanje v mednarodno delitev dela. Ob taki osnovni usmeritvi razvoja pa je treba zagotoviti tudi nekatere splošne pogoje, katere bo potrebno še zlasti poudariti, da bi omogočili uresničitev takšne razvojne politike. To so predvsem nadaljnje izpopolnjevanje gospodarskega sistema, kadri in izobraževanje, raziskovalno delo, geološke raziskave, energetika, prometno omrežje in vodno gospodarstvo.

Z reformo so bile dane osnovne rešitve in ustvarjene možnosti za nadaljnje izpopolnjevanje gospodarskega sistema. Nekatere načelno sprejete rešitve za pomembna področja sistema pa bodo uveljavljene že v prvih letih izvajanja tega plana. To velja zlasti za politiko in režim cen, za devizni in zunanjetrgovinski režim ter za sistem financiranja razširjene reprodukcije in denarno-kreditne politike. Z rešitvami teh vprašanj je neposredno povezano intenziviranje razvoja in nadaljnje poglobljanje samoupravljanja.

Republiški organi bodo sproti spremljali in predlagali v skladu s smernicami, nakazanimi za posamezna področja v tem planu, ukrepe za izpopolnitev sistema, ki je v pristojnosti republike. Prav tako bodo sodelovali z zveznimi organi, da bi se zagotovila uresničitev načel, sprejetih ob reformi, o nadaljnjih izpopolnitvah sistema, ki so predvidene tudi v družbenem planu za razvoj SFR Jugoslavije 1966—1970.

1. Kadri in izobraževanje

1. Strokovnost je eden najpomembnejših faktorjev za uspešno gospodarjenje in rast produktivnosti dela. Izboljšanje izobrazbene ravni in povečanje stopnje strokovnosti zaposlenih je zato in ostane tudi vnaprej ena osnovnih nalog naše družbe. V obdobju med letom 1953 in 1961, to je med dvema popisoma prebivalstva, je prišlo do precejšnjega zvišanja izobrazbene ravni in stopnje strokovnosti, saj je imelo v letu 1953 le 25,6% zaposlenih delavcev višjo izobrazbo od osnovne, v letu 1961 pa 35%; število zaposlenih ljudi z visoko izobrazbo se je v istem obdobju povečalo 1,6-krat, število kvalificiranih delavcev 1,8-krat in delavcev s srednjo izobrazbo 1,6-krat. Pri tem pa je povečanje stopnje strokovnosti še vedno prepočasno pa tudi nesorazmerno po posameznih strokah in poklicih. Učinkovitost rasti stopnje strokovnosti zelo zmanjšuje tudi nepravilna razmestitev zaposlenih ljudi.

2. Neuravnotežena rast šolstva posameznih stopenj in strok, ekstenziven razvoj nekaterih izobraževalnih področij, premajhna povezanost razvoja šolstva s potrebami gospodarstva in družbenih služb ter velik osip dijakov in študentov zmanjšuje učinkovitost tega področja, kljub sorazmerno velikim vlaganjem.

Vključevanje otrok v organizirane oblike predšolske vzgoje in varstva ni zadovoljivo, saj je bilo leta 1965 v organizirano otroško varstvo zajetih samo 6,1% otrok do 7 let.

V osnovno šolanje je vključena vsa mladina od 7. do 15. leta starosti, ki je sposobna za šolanje. V zadnjem obdobju so bili doseženi najvidnejši uspehi v vsebinskem in organizacijskem izpopolnjevanju vzgojno-izobraževalnega dela v skladu z načeli šolske reforme. Sorazmerno velika vlaganja so omogočila odpraviti tretjo izmeno skoraj v celoti, zmanjšati dvoletni pouk in s tem ustvariti možnosti za razširitev dnevnega šolskega varstva otrok. Delež učencev, ki uspešno končajo osnovno šolo, prepočasno narašča. Vzrok je med drugim v preobsežnem učnem programu, v nekaterih materialnih problemih in v neustrezni izobrazbeni strukturi učiteljev za predmetni pouk.

Najvidnejši kvalitetni napredek pri šolah druge stopnje je bil dosežen v gimnazijah, pri katerih sta bili izvedeni vsebinska reforma in verifikacija šol, ter pri vajenskih šolah in šolah s praktičnim poukom, ki se postopno preobražajo v poklicne šole. Po letu 1960 so

se začeli razvijati tudi šolski centri, ki združujejo več sorodnih šol in tako omogočajo boljši pouk in smotrnejšo uporabo sredstev, prostorov in opreme. Pri šolah druge stopnje se v zadnjih letih zmanjšuje delež učencev, ki uspešno končajo šolanje; vzrok za to je tako večja zahtevnost izobraževalnih programov kakor tudi pomanjkanje kvalificiranega pedagoškega kadra, nezadovoljive pa so tudi materialne možnosti (neustreznosti in prenatrpani prostori in zastarela oprema).

Kot pomembna oblika neposrednega strokovnega izobraževanja se postopoma formirajo tudi centri za izobraževanje delavcev pri gospodarskih organizacijah.

V posebnem šolstvu je bilo težišče prizadevanj na kategorizaciji mladine z motnjami v duševnem in telesnem razvoju ter njenem vključevanju v posebne šolske zavode, ki pa lahko vključijo komaj nekaj nad 50% prizadete mladine.

Visoko šolstvo se je v minulem obdobju, zlasti z ustanovitvijo 14 višjih šol, močno razširilo. Prizadevanja pa so bila usmerjena glede na načela reforme, tudi v vsebinsko preoblikovanje visokega šolstva. V tem obdobju je bil sprejet nov način financiranja zavodov in delitve sredstev znotraj zavodov, po študijskem vidiku pa so bili značilni ukrepi za uvedbo stopenjskega ter za razširitev izrednega študija. Sorazmerno hiter, vendar ekstenziven in neusklajen razvoj visokega in višjega šolstva ob pomanjkljivo izdelanem in premalo premišljenem študijskem načrtu, programu in režimu, brez omejitev pri vpisu in brez poprejšnjega usmerjanja novincev, je povzročil, da diplomira le 35% vpisanih slušateljev.

V minulem obdobju se je sicer povečala zmogljivost študentskih domov za 3.100 ležišč, vendar potrebe še vedno niso ustrezno zadovoljene. Odstotek štipendistov med rednimi slušatelji je nihaval v zadnjih letih od 30 do 55%, z uvedbo kreditiranja pa se je izboljšal in dopolnil sistem materialne pomoči študentom.

Učinkovitejše delo na področju izobraževanja je zavrlo neurejeno financiranje, kar je ustvarjalo težave zlasti v razvoju šol druge stopnje.

3. Modernizacija proizvodnje in družbenih služb v skladu z izredno hitrim znanstvenim in tehničnim napredkom v svetu terja v prihodnjem obdobju višjo stopnjo izobrazbe in strokovnosti zaposlenih.

Zato je treba pospešiti rast strokovnosti in izboljšati izobrazbeno strukturo delavcev, tako da se bo znižal odstotek zaposlenih, ki imajo samo popolno ali nepopolno osnovno šolo, od 65% v letu 1961 na 47% v letu 1970. Ta premik bo mogoče uresničiti z višjo strokovno rastjo delavcev na vseh stopnjah, tako v rednem kot v izrednem šolanju, ter s povezovanjem izobraževanja pri delu in izobraževanja delavcev v strokovnih šolah.

Prav tako je treba postopno odpraviti strukturna nesorazmerja med posameznimi stopnjami izobrazbe, tako da bi povečali predvsem udeležbo srednjih strokovnih delavcev v strukturi zaposlenih; ti kadri so zaostajali tako v primerjavi s kvalificiranimi delavci kot z visoko strokovnimi kadri. Hkrati pa je neogibno tudi povečati delež delavcev z visokošolsko izobrazbo.

V prihodnjih letih se bo treba temeljiteje lotiti študijskih raziskav na področju izobraževanja in vzgoje. Na podlagi strokovnih analiz se bodo jasneje oblikovala razmerja med potrebami po kadrih posameznih stopenj in strok v skladu s predvidenim družbenim razvojem. To bo bistveno prispevalo k večji učinkovitosti izobraževanja kadrov ter k smotrnejšemu oblikovanju omrežja izobraževalnih zavodov.

Zagotoviti je treba večji dotok strokovnih ljudi zlasti v neposredno proizvodnjo ter njihovo pravilno razmestitev.

Skrb za pridobivanje večjega strokovnega znanja v rednih šolah in na delovnih mestih bo v prihodnjem obdobju ena izmed osnovnih prizadevanj izobraževalnih zavodov, izobraževalnih skupnosti, republiških in občinskih organov in delovnih organizacij. Pri usmerjanju in usklajevanju posameznih stopenj izobraževanja bo imela posebno pomembno vlogo republiška izobraževalna skupnost.

V skladu s prikazano politiko vzgoje in izobraževanja naj bi se glede na potrebe in možnosti izobrazbena struktura zaposlenih delavcev spremenila v letu 1970 v primerjavi z letom 1961 takole:

	Struktura		Indeks številčnega povečanja 1970/1961
	1961	1970	
Vsi zaposleni	100,0	100,0	130,0
Z visokimi šolami	2,6	3,3	192,0
Z višjimi šolami	1,0	1,5	197,0
S šolami za srednje kadre	7,7	13,3	228,0
S šolami za kvalificirane in visoko kvalificirane	23,2	34,4	192,0
S popolno ali manj kot popolno osnovno šolo (nekvalificirani) in polkvalificirani	65,0	47,5	96,0
Neznano	0,5	—	—

4. Te spremembe v izobrazbeni strukturi zaposlenih bo mogoče zagotoviti z že vpisanimi generacijami ob pogoju, da se poveča delež tistih učencev in študentov, ki uspešno končajo šolanje, z večjo vključitvijo diplomantov srednjih strokovnih šol v delovni proces ter s povezovanjem izobraževanja pri delu in izobraževanja delavcev v strokovnih šolah.

Z racionalizacijo izobraževalnega procesa in izboljšanjem dela izobraževalnih ustanov je treba doseči večjo učinkovitost izobraževanja na vseh stopnjah. Usmeritev za taka prizadevanja naj bi bil večji delež učencev, ki uspešno končajo osnovno šolo od 64% v letu 1964/65 na 70% v letu 1970, na šolah druge stopnje od 67% v letu 1964/65 na 75% v letu 1970 ter na visokih šolah od povprečno 35% v letu 1964/65 na povprečno 40% v letu 1970.

Večjo učinkovitost pri osnovnih šolah bo mogoče doseči z uvajanjem sodobnih metod pouka, s pospešenim izboljševanjem kadrovske strukture učiteljev, z vsebinsko prilagoditvijo učnih načrtov osnovnim celjem in nalogam šol in poprečni intelektualni zmogljivosti učencev, s hitrejšim odpravo kombiniranih oddelkov, s hitrejšim uvajanjem celodnevnega bivanja otrok v šoli, z boljšo oskrbo z učbeniki in učili ter s sistematičnim uvajanjem radijskih in televizijskih šolskih oddaj v pouk. Ker so to osnovni pogoji za boljše uspehe vzgojno-izobraževalne dejavnosti, bodo tako izobraževalne skupnosti kot družbenopolitične skupnosti posvetile tem nalogam posebno skrb.

Večjo uspešnost in prilagoditev strokovnega šolstva potrebam gospodarstva in družbenih

služb bo mogoče doseči s tesnejšo povezanostjo prosvetnega področja z delovnimi organizacijami, njihovimi združenji in Gospodarsko zbornico SRS. To povezanost bo mogoče uresničiti z ustanovitvijo posebnih izobraževalnih skupnosti v okviru gospodarskih panog in dejavnosti družbenih služb ter s sodelovanjem teh skupnosti s temeljnimi izobraževalnimi skupnostmi in republiško izobraževalno skupnostjo.

Izboljšanje kadrovske strukture na šolah ter strokovne in pedagoške usposobljenosti učiteljev bomo postopoma zagotovili z načrtnim usmerjanjem absolventov srednjih šol v študij deficitarnih predmetov, s krepitvijo izrednega študija na ustreznih visokošolskih zavodih in z organiziranim strokovnim izpopolnjevanjem učiteljev. Pri izpolnjevanju teh nalog bodo visokošolski zavodi tesno sodelovali s prosvetno-pedagoško službo.

Sprejet bo republiški zakon o šolah druge stopnje, v katerem bodo natančneje določene zahteve glede izobrazbene strukture učiteljev. Ta zakon bo terjal tudi sistematično izboljševanje kvalitete pedagoškega procesa v tehničnih, zdravstvenih, ekonomskih in drugih strokovnih šolah. Z drugimi republikami se bomo vključili v proučevanje vsebinske reforme šol druge stopnje.

Naloga Zavoda za šolstvo SRS in vseh izobraževalnih skupnosti bo tudi pospeševanje preobrazbe vajenskih šol v poklicne šole, kar bo bistveno izboljšalo kvaliteto tega področja strokovnega šolstva.

Posebno skrb je posvetiti nadaljnjemu ustanavljanju šolskih centrov kot sodobni, kvalitetnejši organizacijski obliki, ki združuje več sorodnih šol in omogoča smotno uporabo sredstev, prostorov in opreme.

V dvojezičnem šolstvu in šolstvu z italijanskim učnim jezikom bo treba skrbeti predvsem za izboljšanje kadrovske in materialne možnosti za delo. Razen neposredno zainteresiranih bo pri tem sodelovala tudi republiška izobraževalna skupnost.

Težišče dela v višjem in visokem šolstvu bo v racionalizaciji strukture visokošolskih zavodov in študijskih smeri znotraj zavodov; izpopolnjevanju študijskih načrtov, programov in režima ter v stabilizaciji uvedenih ukrepov; uporabi sodobnih učnih pripomočkov in modernih pedagoških metod; poostitvi meril za izbor visokošolskih učiteljev; uvajanju ter utrjevanju raznih oblik zares kvalitetnega podiplomskega študija, v skladu s potrebami družbenega razvoja; intenziviranju znanstveno-raziskovalnega dela na fakultetah in visokih šolah ter v selekciji študentov, s čimer bi dosegli bolj uspešen študij.

To bo nenehna naloga tako izobraževalnih skupnosti kot visokošolskih zavodov. Posebej pa bomo uresničevanje te naloge pospešili na podlagi predlogov in sklepov skupščinske komisije za proučevanje visokega šolstva in v okviru novega zakona o visokem šolstvu.

S povečevanjem interesa za pridobitev visokih in srednjih strokovnih kadrov bodo delovne organizacije krepile štipendiranje in kreditiranje. Do leta 1970 naj bi tako štipendirali ali kreditirali blizu 60% rednih študentov.

Pri izboljšanju izobrazbene strukture zaposlenih bo imelo zelo pomembno vlogo sodelovanje med strokovnimi šolami in centri za izobraževanje v delovnih organizacijah.

Gospodarske organizacije bodo v težnji za čim hitrejšo izboljšanje strokovne ravni kot elementa produktivnosti dela pospešeno ustanovljale in organizacijsko krepile centre za funkcionalno izobraževanje delavcev.

Delavske univerze, zavodi za dopisno izobraževanje in drugi izobraževalni zavodi bodo ob sodelovanju občinskih skupščin okrepili svojo dejavnost in jo tesneje povezali s potrebami delovnih organizacij v gospodarstvu in družbenih službah.

5. Da bi po letu 1970 zagotovili nadaljnje izboljšanje kvalifikacijskega sestava zaposlenih, bi bilo potrebno pospešiti vključevanje mladine in zaposlenih v vse oblike izobraževanja. V redno šolanje in vzgojo naj bi zajeli tolikšne odstotke generacij:

	Šolsko leto	
	1964	1969
Starost 0—6 (predšolska vzgoja)	6,1	15,0
v tem: starost 5 in 6 let	15,0	30,0
Starost 7—14 let (osnovne šole)	100,0	100,0
Starost 15—19 let (šole druge stop.)	45,0	50,0
Starost 20—24 let (visoke šole)	7,0	7,0

V vzgojno varstvene ustanove bo treba pospešeno vključevati predšolske otroke, tako da bi bilo do leta 1970 zagotovljeno organizirano varstvo okoli 30.000 predšolskih otrokom.

Prav tako je potrebno pospešiti kategorizacijo in vključevanje duševno in telesno prizadete mladine v posebne osnovne šole oziroma posebne zavode, tako da bi do leta 1970 vključili vanje pretežno večino otrok z motnjami v razvoju.

V šolstvu druge stopnje bi bilo potrebno povečati odstotek zajete mladine med 15.—19. letom starosti od sedanjih 45% na 50%, kar bi omililo kritični položaj s srednjimi strokovnimi kadri.

Ob pričakovanem večjem vključevanju prebivalstva v redno izobraževanje in v izobraževanje pri delu, izboljšanju kvalitete ter največji intenzifikaciji in uskladitvi potreb izobraževanja z materialnimi možnostmi družbe računamo, da bi v letu 1970 znašal delež sredstev za izobraževanje v narodnem dohodku okoli 5,2%, medtem ko je v letu 1965 znašal ta odstotek 4,7.

S sprejetjem republiškega zakona o financiranju izobraževanja in vzgoje bodo zagotovljeni šolstvu samostojni in stabilni viri, s čimer bo ob nadaljnjem sodelovanju gospodarstva, družbeno-političnih skupnosti in s samoprispevkom občanov pri financiranju izobraževanja ustvarjena trdnjša materialna osnova za razvoj in za krepitev samoupravljanja v izobraževalnih zavodih v skladu z njihovim družbenim pomenom in z uspehi njihovega dela.

Izobraževalne skupnosti bodo vplivale na smotno porabo sredstev in na izboljšanje vzgojno izobraževalnega dela. Izobraževalne skupnosti bodo z dolgoročnimi razvojnimi programi usmer-

jale sredstva za smotrnejši razvoj izobraževalnega omrežja v skladu z družbenimi potrebami. Dolgoročni program razvoja omrežja izobraževalnih zavodov bo izdelan na podlagi analiz o dolgoročnejših kadrovskih potrebah.

Težišče investicijskih vlaganj, pri katerih bodo sodelovale izobraževalne skupnosti, gospodarske organizacije, občine in republika, bo v nadaljevanju gradenj osnovnih šol predvsem v mestnih in industrijskih središčih, v razširitvi in modernizaciji srednjih šol, predšolskih ustanov, zavodov za otroke in mladino moteno v duševnem in telesnem razvoju ter v modernizaciji opreme in v dokončanju nekaterih visokošolskih objektov po določenem prioritetenem zaporedju.

2. Znanstveno-raziskovalno delo

1. Razvoj gospodarstva z naraščajočo težnjo po prilaganju tehničnemu in tehnološkemu napredku in po povečanju proizvodnosti dela ter hiter razvoj družbenih odnosov sta sprožila v minulem obdobju proces ustanavljanja in širjenja omrežja raziskovalnih institucij ter dala širše možnosti za vzgojo raziskovalnih kadrov; to je ustvarilo najnujnejše pogoje za smotrnejše raziskovalno delo. Predvsem se je širilo omrežje raziskovalnih enot pri gospodarskih organizacijah, ustanovljenih zaradi razvojnih raziskav. Tak razvoj je tudi institucionalno približeval raziskovalno delo gospodarstvu.

Na univerzi in visokih šolah se je število pedagoško-znanstvenih kadrov nenehno večalo, vendar pa — tudi zaradi materialnih razmer — niso bili dovolj angažirani v znanstvenem delu. Tudi SAZU, ki združuje pomemben del znanstvenih kadrov, se v minulem obdobju ni polnoma uveljavljala kot spodbujevalec in usklajevalec znanstvenih prizadevanj. V pomembno znanstveno institucijo se je razvil Nuklearni inštitut Jožef Stefan, ki pri svojem znanstvenem delu povezuje tudi večje število pedagoško-znanstvenih delavcev z univerze in s tem vpliva na raven univerzitetnega študija; pomemben je delež inštituta pri razvoju in kvaliteti podiplomskega študija nekaterih disciplin.

Z uveljavljanjem načela o integraciji raziskovalnega dela s proizvodnjo so se poleg razvojnih enot v gospodarskih organizacijah tudi mnogi znanstveni zavodi, ki so bili že poprej pretežno ali deloma usmerjeni v uporabne raziskave, začeli finančno osamosvajati, tako da sklepajo z nekaterimi, predvsem večjimi delovnimi organizacijami pogodbe o raziskavah, povezanih z razvojem in modernizacijo njihove proizvodnje. V velikem številu manjših delovnih organizacij pa ekonomska nuja še ni pripeljala do tega, da bi začutile pomen raziskovalnega dela za gospodarski razvoj.

Večja udeležba gospodarskih organizacij pri financiranju raziskovalnih dejavnosti je vplivala predvsem na povečanje deleža razvojnih raziskovanj. Tako je bilo v letu 1964 namenjenih od skupne vsote za raziskovalno delo 128,46 milijona dinarjev, za osnovne raziskave približno 18 milijonov dinarjev, za razvojne pa približno 110 milijonov dinarjev.

Hkrati s spremembami v financiranju raziskovalnih dejavnosti se je povečala vloga sklada Borisa Kidriča na tem področju. Sklad je s svojo politiko spodbujal gospodarske in druge delovne organizacije k uporabi in financiranju raziskovalnega dela, obenem pa zagotavljal koordinacijo tega dela v okviru širše

zasnovanih raziskovalnih projektov. Projekti vsebujejo poleg razvojnih raziskav tudi nujne osnovne raziskave, pri katerih je udeležba sredstev sklada Borisa Kidriča bolj poudarjena. Razen tega je moral sklad vlagati sredstva tudi v raziskave na področju družbenih ved, ki jih zaradi njihove narave v mnogih primerih ni mogoče nasloniti na neposredne uporabnike.

Sredstva sklada Borisa Kidriča so v preteklih letih hitro naraščala in dosegla v letu 1966 že 16 milijonov din, kar kaže, da je republika v zadnjih letih namenila razvoju raziskovalne dejavnosti precejšnija sredstva, ki pa niso zadoščala za odločilnejši vpliv pri spodbujanju, usklajevanju in usmerjanju teh dejavnosti na vseh področjih. Zato sklad postopoma zmanjšuje svojo udeležbo pri financiranju raziskav, ki so neposredno interesantne za gospodarstvo in sicer v prid raziskavam, za katere zaradi njihove dolgoročnosti še ni neposrednih interesentov, in takim, za katere je neposredni interesent predvsem družbena skupnost kot celota.

Mnoge gospodarske organizacije so neposredno po ukrepih gospodarske reforme zahtevale od raziskovalnih organizacij predvsem hitrih rešitev organizacijskih in tehnoloških problemov. Zato se je zadnji čas povečala uslužnostna dejavnost teh organizacij. V negotovem položaju pa so se znašle tudi raziskovalne organizacije s področja družbenih ved, zlasti pa niso bile ustvarjene ugodne možnosti za pomembnejši razmah znanstvene dejavnosti v okviru univerze.

2. Raziskovalno delo in širša uporaba raziskav v proizvodnji in na drugih področjih družbenega udejstvovanja morata postati v prihodnjem obdobju sestavni del sleherne dejavnosti ter s tem odločujoč činitelj modernizacije gospodarstva in družbenih služb, povečanja njihove učinkovitosti in hitrejšega vključevanja v mednarodno delitev dela.

Povezanost raziskovalnega dela z razvojem gospodarstva je nujna in tudi mogoča zato, ker v proizvodnji in na drugih področjih nenehno raste tako pomen kot resnični delež intelektualnega dela. To pa omogoča kvalitetne vsebinske premike v samem raziskovalnem delu. Pretežni del tega dela bo moral biti programiran, programi raziskovalnega dela pa povezani z dolgoročnejšimi programi razvoja posameznih gospodarskih in drugih družbenih področij. Pri tem je treba znanstvenikom in raziskovalcem zagotoviti veliko pomembnejši vpliv pri celotnem družbenem razvoju in pri njegovem načrtovanju. Še posebej pa jim je treba zagotoviti bolj neposredno samoupravno soodločanje pri formiranju znanstveno-raziskovalne politike v republiki.

Vse delovne pa tudi družbeno-politične organizacije, predstavniška telesa in njihovi izvršilni organi morajo zaradi lastnega interesa bolj kot doslej iskati in uporabljati raziskovalne dosežke, zato pa tudi sodelovati pri njihovem financiranju. Republika bo svoja sredstva usmerjala tako, da bo z njimi v obliki udeležbe, predvsem pa kreditov, pritegovala čimveč sredstev od neposrednih interesentov, poleg tega pa v večji meri financirala osnovne raziskave in tiste znanstvene raziskave na področju družbenih ved, za katere je lahko neposredni interesent predvsem družbena skupnost v celoti.

Kakor omogoča uporaba raziskovalnih rezultatov našim delovnim organizacijam uspešnejše vključevanje v mednarodno delitev dela, tako je tudi za raziskovalno delo samo mednarodna kooperacija nujna po eni strani zaradi usvajanja znanstvenih dognanj v tujini

in prilagajanja teh dognanj domačim potrebam, po drugi strani pa zaradi uspešnejšega vključevanja v mednarodne raziskovalne napore. Zato bo treba mednarodno povezovanje naših raziskovalnih institucij, posebno še SAZU in univerze, na podlagi samoupravnih dogovorov tesneje usklajati in tem organizacijam omogočiti pomembnejši razvoj na tistih področjih, kjer se lahko uveljavijo v mednarodnem znanstvenem svetu.

Za uporabljanje domačih in tujih rezultatov raziskovalnega dela je potrebna sistematično organizirana služba posredovanja teh dosežkov. Delo informacijsko dokumentacijske službe vpliva na racionalizacijo raziskovalnega dela, kar omogoča, da hitreje in ceneje pridemo do že doseženih rezultatov, da se lahko izognemo ponovnemu raziskovanju že razrešenih problemov, hkrati pa se s svojimi rešitvami vključujemo v mednarodno delitev dela na tem področju.

3. V zvezi s tem so najpomembnejše naloge na tem področju za obdobje do leta 1970 tele:

Republika si bo prizadevala za nenehno naraščanje celotnih sredstev za raziskovalno dejavnost in sicer tako, da bo stopnja rasti teh sredstev višja od stopnje rasti narodnega dohodka. Delež sredstev za raziskovalno delo v družbenem proizvodu naj bi se povečal od 1,2% v letu 1965 na 1,5% v letu 1970.

V raziskovalnem delu se mora v skladu s samoupravljanjem bolj kot doslej uveljaviti načelo javnosti. Tako bodo rezultati te dejavnosti bolj dostopni uporabnikom, izpostavljeni strokovni kritiki in medsebojnemu preverjanju, omogočena bo mednarodna verifikacija rezultatov, raziskovalci pa deležni večjega družbenega priznanja. Zaradi tega bo republika v svoji udeležbi pri financiranju raziskovalne dejavnosti upoštevala tudi sredstva, potrebna za publiciranje znanstvenih dosežkov; to bo priporočala tudi drugim sofinancerjem.

Republika bo z novim zakonom o raziskovalni dejavnosti, z zakonom o Slovenski akademiji znanosti in umetnosti in z ustreznimi določili v zakonu o visokem šolstvu uveljavila poleg drugega samoupravne odnose v znanstveno-raziskovalni dejavnosti in s tem večji vpliv znanstvenih delavcev na družbeno politiko na tem področju.

Republika bo v večji meri financirala znanstvene raziskave na področju družbenih ved, za katere je lahko naročnik predvsem družbena skupnost v celoti. Sredstva bo dodeljevala na osnovi programa, ki ga bo na samoupraven način verificiral širši krog znanstvenikov ob upoštevanju sodelovanja in delitve dela v jugoslovanskem in mednarodnem merilu.

Republika bo še naprej uporabljala del splošnih družbenih sredstev za to, da bo z njimi mobilizirala neposredne interese za raziskovalno dejavnost, pri čemer bo ta sredstva čedalje bolj dajala kot kredite. Prav tako bo prevzela plačevanje dela obresti za kredite, ki jih bodo delovne organizacije in raziskovalne institucije najemale za raziskovalno delo v bankah ob normalnih bančnih pogojih, oziroma bo financirala tiste raziskave, ki jih bo naročila ali posebej sklenila podpirati.

Republika bo financirala predvsem raziskovalno dejavnost v okviru širših raziskovalnih

projektov. Sodelovanje v takih projektih bo zagotovilo potrebno racionalizacijo in vplivalo na izoblikovanje takega omrežja znanstvenih organizacij, ki bo prilagojeno potrebam v republiki ter sodelovanju v jugoslovanskem in mednarodnem merilu.

Republika bo uveljavljala načelo, da je na fakultetah in visokih šolah znanstveno delo neločljiv sestavni del pedagoškega procesa, kar mora vplivati tudi na višino povračila za to delo, oziroma mora sredstva za znanstveno delo, ki je neločljiv del pedagoškega procesa, vsebovati cena izobraževanja.

Gospodarska zbornica SRS naj pospešuje organizacijo in skrbi za koordinacijo raziskovalnih projektov, ki so pomembni za razvoj gospodarskih organizacij.

Republika si bo skupaj z Gospodarsko zbornico SRS prizadevala, da bodo tudi tiste gospodarske organizacije, kjer še ni dovolj razvito raziskovalno delo, neposredno ali prek svojih združenj uporabljale in financirale raziskovalno dejavnost.

Banke morajo pri kreditiranju investicij in modernizaciji proizvodnje zagotoviti, da so potrebne raziskave opravljene, preden se odločijo za odobritev kreditov. Banke naj bi tudi s svojimi sredstvi financirale raziskovalno delo. Da bi zagotovili boljšo izrabo razpoložljivih raziskovalnih zmogljivosti, bodo raziskovalne organizacije razširile poslovno sodelovanje tudi z mednarodnimi raziskovalnimi ustanovami.

Republika bo s politiko štipendiranja in kreditiranja vplivala na vzgojo raziskovalnih kadrov ter podpirala razvoj podiplomskega študija, vendar le v tistih primerih, ki jih bodo zahtevale družbene potrebe in kadar bo zagotovljena potrebna kvaliteta tega študija.

Republiški strokovni organi in raziskovalne institucije bodo izdelali načrt za razvoj prihodnje organizacije in za način financiranja omrežja informacijskih in dokumentacijskih enot ter izdelali metodologijo za enotno obdelavo informacij in dokumentov.

3. Geološke raziskave

1. Stevilne geološke raziskave v minulem obdobju so sicer povečale geološko raziskanost SR Slovenije, vendar pa je raziskana šele okoli tretjina ozemlja, ki bi ga bilo glede na rudne pojave potrebno raziskati. Gospodarskim organizacijam so dosedanje raziskave omogočile načrtovanje nadaljnega razvoja in nakazale nekatera nova rudišča za rentabilno eksploatacijo (živega srebra, svinčeno-cinkove rude, urana). Uspešno so se reševali tudi nekateri osnovni geološki problemi, kot so tektonika, posamezni geološki horizonti, hidrološke študije itd. za širši krog uporabnikov. Ob tem pa surovinska osnova večine mineralnih surovin za došča pri današnjem obsegu proizvodnje le za sorazmerno kratko obdobje.

2. Da bi mogli za naprej smotno izrabljati domače mineralne surovine, bomo morali geološke raziskave pospešiti ter bolj raziskati celotno območje republike. V obdobju 1966—1970 se bo nadaljevalo raziskovanje zalog premogov, nafte in plina, svinčenih, cinkovih, živosrebrnih rud ter raznih drugih rud, metalov in

nekovin. Razen tega se bodo izdelovale tudi razne študije za gospodarstvo pomembnih posameznih geoloških horizontov. Zaradi specialnosti nalog pri geoloških raziskavah se bo pri tem povečala tudi vloga Geološkega zavoda, ki ima ustrezen kader in opremo.

3. S predvidenimi spremembami v financiranju geoloških raziskav, po katerih se bo v prihodnje omejila udeležba zveznih sredstev le na osnovne regionalne raziskave, bodo stroški raziskav v večjem obsegu bremenili gospodarske organizacije, ki so že doslej dajale za to pomembna sredstva.

Republika bo prispevala sredstva za geološke raziskave zlasti v primerih, ko gre za raziskave na novih teritorialnih področjih (metalogeno področje srednje Slovenije in uran — Zirovski vrh). To bo omogočilo neprekinjeno izvajanje raziskav in s tem zagotovilo gospodarstvu potrebno surovinsko osnovo oziroma razvojno usmeritev.

4. Energetika

1. Zaostajanje izgrajevanja energetske osnove, zlasti pa elektroenergetskih zmogljivosti v zadnjih letih, narekuje v obdobju od 1966. do 1970. leta odločnejsjo usmeritev na gradnjo novih zmogljivosti, da bi pravočasno zagotovili potrebne količine energije, ki je osnova za nadaljnji dinamičen in racionalen razvoj celotnega gospodarstva. Predvidena rast gospodarstva, zlasti pa usmeritev na intenziviranje gospodarjenja, bosta zahtevali poleg povečanja proizvodnje energije tudi spremembo v strukturi porabe energije v korist ekonomičnejših virov, zlasti nafte in plina. Računamo s takimi spremembami v strukturi potrošnje:

	Struktura v %	
	1965	1970
Električna energija	15	18
Premog (brez uporabe v termoelektrarnah)	68	38
Naftni derivati in plini	17	44
Skupaj poraba	100	100

2. Po elektroenergetski bilanci do leta 1970 bodo znašale potrebe po električni energiji v letu 1970 okoli 6000 GWh, kar pomeni povečanje nasproti povprečni proizvodnji sedanjih električnih central na območju SR Slovenije pri srednjem vodnem letu za okoli 2500 GWh. Tako povečanje proizvodnje bo zagotovljeno z dograditvijo elektroenergetskih objektov, ki so v gradnji: TO Ljubljana, TE Trbovlje in HE Srednja Drava ter nove TE Šoštanj in z zgraditvijo visokonapetostnega omrežja. Da bi se omogočila smotrna izraba vseh elektroenergetskih zmogljivosti in zagotovila nemotena oskrba potrošnikov s kvalitetno energijo, bo treba dopolniti in modernizirati tudi nizko napetostno omrežje.

Glede na roke izgraditve elektroenergetskih objektov v SR Sloveniji kakor tudi na vsem območju države je potrebno do leta 1968 še nadalje računati z določenim primanjkljajem te vrste energije.

Za zadovoljitev potreb po električni energiji po letu 1970 bo treba že pred tem letom začeti graditi nove zmogljivosti, ki bi se morale vključiti v proizvodnjo že v letu 1971.

3. Povečane potrebe po premogu, ki jih bo narekovala predvsem vključitev novih termocentral v pro-

izvodnjo, zahtevajo povečanje proizvodnje premoga v SR Sloveniji od sedanjih 6 milijonov ton na okoli 7 milijonov ton v letu 1970. Tako povečanje proizvodnje bo zagotovljeno z modernizacijo in rekonstrukcijo premogovnikov v Velenju, Trbovljah in Zagorju, ki se že izvaja po sprejetih programih.

4. Ob sodelovanju velikih potrošnikov energije se bo naprej proučevala možnost gradnje plinovoda po ozemlju SR Slovenije. V primeru pozitivnih rezultatov proučevanj se bo že pred letom 1970 začela gradnja plinovoda, da bi zagotovili gospodarstvu potrebne količine kvalitetne energije.

Zamenjava električne energije v gospodarstvih z drugimi, racionalnejšimi oblikami energije, zlasti pa s plinom, bo zahtevala razširitev in modernizacijo plinarn; ta naj se izvede tako, da bo mogoče uporabljati več izhodnih surovin, med njimi tudi zemeljski plin, v zvezi z možnostjo gradnje plinovoda po ozemlju SR Slovenije.

Najpozneje do konca leta 1967 bodo republiški organi in sodelovanju z Gospodarsko zbornico SRS in združenji izdelali energetske bilanco na osnovi dolgoročne projekcije potreb po količini in vrstah energije. S tem bosta omogočena racionalen izbor in pravočasen začetek gradnje novih energetske objekto, ki naj bi zagotovili potrebne količine energije po letu 1970.

V okviru energetske bilance se bo proučil položaj premogovništva v SR Sloveniji, kar naj da orientacijo za nadaljnji razvoj oziroma preusmeritev dejavnosti delovnih organizacij s tega področja.

Perspektivna poraba naftnih derivatov v SR Sloveniji bi dovoljevala izgraditev racionalne kapacitete za predelavo nafte, zato bo potrebno proučiti smotrnost gradnje rafinerije nafte na območju SR Slovenije.

Za gradnjo novih elektroenergetskih objektov za zadovoljitev potreb po električni energiji do leta 1970 so že zagotovljena sredstva z zakonom o obveznem deponiranju sredstev elektrogospodarskih organizacij in z zakonom o izdvanju 2% prispevka od investicij v letih 1966 do 1970. Z udeležbo sredstev federacije ter z udeležbo sredstev republike in poslovnih bank v letu 1966 pa je zagotovljen tudi del potrebnih sredstev za dograditev elektroenergetskih objektov, ki so se začeli graditi pred letom 1966. Preostala še potrebna sredstva za te objekte in del sredstev za modernizacijo premogovnikov se bodo zagotovila z razpisom obveznega posojila, ki ga bodo vplačevale delovne organizacije s področja gospodarstva v letih 1967, 1968 in 1969.

Delovne organizacije s področja elektrogospodarstva se bodo morale pravočasno pripraviti na spremembe, uveljavljene s temeljnim zakonom o elektrogospodarstvu, ki bodo začele veljati po letu 1968, da bo zagotovljena uveljavitev takih poslovnih odnosov med proizvajalci in potrošniki energije, ki bodo omogočili redno preskrbo z energijo in pravočasno povečanje elektroenergetskih zmogljivosti za zadovoljitev potreb po letu 1970.

5. Prometno omrežje

1. Izboljšanje prometne povezave vse države z zahodno, srednjo, vzhodno in severno Evropo preko SR

Slovenije ter izboljšanje medsebojnih povezav večjih gospodarskih središč, možnosti za povečanje tranzitnega prometa in inozemskega turizma kakor tudi potrebe bolj ekonoimičnega razvoja transporta in celotnega gospodarstva narekujejo nadaljnji razvoj prometnega omrežja.

Osnovna usmeritev v tem obdobju bi morala biti na modernizaciji in rekonstrukciji sedanega cestnega in železniškega omrežja. Hkrati pa bi morali že v tem obdobju začeti tudi gradnjo nekaterih novih cestnih odsekov, ki so osnova za boljše izkoriščanje sedanega omrežja in geografskih prednosti SR Slovenije.

2. Ocene obremenitve posameznih železniških progovnih odsekov za leto 1970, ki so izdelane na osnovi prometnih tokov za celotno jugoslovansko železniško omrežje in posebej za železniško omrežje v SR Sloveniji, kažejo, da bodo obremenitve naraščale predvsem na glavni magistrali Jesenice—Ljubljana—Zagreb, delno pa tudi na črti Sežana (Koper)—Ljubljana—Sentilj. Zato se bosta v tem obdobju nadaljevali predvsem elektrifikacija in modernizacija glavne proge Ljubljana—Dobova.

Železniško omrežje bo dopolnjeno z novo progo Koper—Prešnica, ki bo zagotovila predvsem nadaljnji razvoj koprškega pristanišča, omogočila povečanje obsega tranzitnih blagovnih tokov na glavnih progah železniškega omrežja SR Slovenije ter razbremenila cesto Koper—Hrpelje.

3. Stanje cestnega omrežja narekuje glede na nenehno naraščanje cestnega prometa sistematično modernizacijo in rekonstrukcijo prometno najbolj obremenjenih cestnih odsekov in mostov. V zadnjih desetih letih se je povečalo število motornih vozil v SR Sloveniji 7-krat, poprečni promet na celotnem cestnem omrežju pa se je povečal 4,4-krat. Posebno močno povečanje pa kaže promet tujih vozil na cestnem omrežju SR Slovenije. Do leta 1970 pa računamo z nadaljnjim močnim naraščanjem cestnega prometa, ki se bo nasproti letu 1965 več kot podvojil.

Sedanje cestne prometne obremenitve in ocene obremenitev za leto 1970 kakor tudi dolgoročneje ocene prometnih tokov in obremenitev posameznih cestnih odsekov kažejo, da bo cestni promet še nadalje močno naraščal, predvsem v smereh sedanega glavnega cestnega sistema. Že v obdobju do leta 1970 pa bo močno vplivala na naraščanje cestnih prevozov v SR Sloveniji in naprej v SFRJ integracija cestnih prometnih sistemov zahodne Evrope, zlasti s premagovanjem alpskih ovir in z izboljšanjem povezave zahodne, srednje in severne Evrope z zgornjo Italijo. To bo usmerjalo blagovne in turistične tokove s severne strani Alp proti jugu tudi v južnoevropsko in evropsko-azijsko cestno magistralo. Hkrati se bodo močno povečali prometni tokovi preko SR Slovenije v smeri jadranske magistrale. Močno pa bo narasel tudi pomen ustrezne prometne povezave vzhodne Evrope z zahodno preko severne Italije. Zato narekuje prihodnje obdobje daljnosežne odločitve glede nadaljnje graditve cestnega omrežja v SR Sloveniji. Take odločitve pa bodo morale temeljiti le na dolgoročni projekciji razvoja celotnega cestnega omrežja.

Bodoči sistem hitrih cest v SR Sloveniji, ki je po dosedanjih ugotovitvah makrolokacijsko identičen s sedanjim sistemom glavnih cest s pomembnimi razcepji na zahodu, severu in vzhodu, bo potrebno primerno povezati na sistem magistralnih cest SFRJ ter severne in zahodne Evrope.

Republiške organizacije bodo v sodelovanju s strokovnimi organizacijami pospešeno izdelale kompletne tehnične dokumentacije za nedokončane odseke ceste bratstva in enotnosti ter za nove odseke na smeri glavne tranzitne magistrale Gorica—Ljubljana—Maribor.

Gradnja magistralnih cest bo odvisna predvsem od mednarodnih posojil.

Republika bo proučila možnosti in izdelala predlog za najetje inozemskih posojil za gradnjo magistralnih cest. Pri gradnji novih cestnih odsekov do leta 1970 bo sodelovala z namensko določenimi sredstvi.

V letu 1967 bodo republiški organi v sodelovanju s strokovnimi organizacijami dokončali dolgoročno projekcijo za razvoj celotnega cestnega omrežja v SR Sloveniji. Dolgoročna projekcija razvoja cestnega omrežja mora dati osnovne rešitve sistema hitrih cest in razbremenilnih cest ter osnove za ustrezne prostorske in urbanistične rešitve. Dolgoročna projekcija bo tako osnova za določitev prioritete zaporedja rekonstrukcij sedanega cestnega omrežja in za programiranje turističnih ter razbremenilnih cest za potrebe lokalnega prometa. Hkrati pa bo tudi osnova za spremembe v kategorizaciji cestnega omrežja.

6. Vodno gospodarstvo

1. Problemov vodnega gospodarstva v preteklosti nismo urejali dovolj sistematično in učinkovito. Do sedaj smo v glavnem urejali le posamezne hudournike, regulirali nekatere odseke večjih rek ter zgradili določeno število objektov za pitno vodo. Večina teh objektov je bila zgrajena brez predhodnih kompleksnih študij, ker vodno gospodarske osnove, ki nakazujejo celovitejšo rešitve, še niso izdelane.

Zaradi takega stanja niso bili doseženi vidnejši uspehi pri obrambi pred poplavami. Zaradi slabega vzdrževanja zgrajenih varstvenih objektov na hudournikih, rekah in nasipih ob rekah, nismo dosegli predvidenih učinkov. Zaradi onesnaženja z odpadnimi vodami industrije in naselij se tudi slabša kvaliteta vode. Uporabnost naših površinskih in talnih voda je že zelo omejena.

2. V SR Sloveniji je od 63.000 ha poplavnih površin z dosedanjimi ureditvenimi deli branjenih le 25.000 hektarov.

Poprečne letne škode, ki jih poplave povzročajo naseljem, industrijskim objektom, komunikacijam in kmetijskim zemljiščem znašajo okoli 35.000.000 din.

S pitno vodo iz vodovodov je doslej popolno ali delno oskrbljenih le 50 % naselij.

V SR Sloveniji ima le 20 % naselij kanalizacijsko mrežo, le 7 % gospodarskih objektov pa ima ustrezne čistilne naprave.

Melioracijska območja imajo urejeno komaj 10 % osnovne mreže kanalov za osuševanje, medtem ko z gradnjo detajlnih sistemov za osuševanje in namakanje še nismo začeli.

Za najnujnejše urejanje navedenih vodno gospodarskih problemov bo treba izdelati vodno-gospodarske osnove za kompleksno ureditev posameznih hidrosistemov. Poleg tega bo treba skladno z vodno gospodarskimi osnovami predvsem vzdrževati in graditi nujne varstvene ob-

jekte. Pospešeno bo treba graditi kanalizacijo v naseljih ter čistilne naprave za naselja in industrijo. Izboljšati bo treba preskrbo s pitno vodo v krajih, kjer jo primanjkuje in zagotoviti gradnjo drugih skupinskih vodovodov ter začeti izvajati ekonomsko utemeljene melioracije.

3. Poleg sredstev, s katerimi bo predvidoma razpolagal Vodni sklad SR Slovenije v obdobju 1966—1970 za kritje glavnih potreb pri vzdrževanju varstvenih objektov in naprav in pri novogradnji varstvenih objektov na najbolj kritičnih območjih, bo treba pridobiti še druga sredstva tako za vzdrževanje, kot za novogradnjo in s tem omogočiti pospešeno in sistematično reševanje prioritarnih nalog na tem področju. Vzdrževanje sedanjih in gradnjo novih objektov za urejanje hudournikov, regulacijo voda in obrambo pred poplavami bo financiral Vodni sklad SR Slovenije skladno s srednjeročnim programom in letnimi finančnimi načrti. Za realizacijo teh programov bo vodni sklad mobiliziral tudi v večji meri sredstva za interesiranih delovnih organizacij in družbeno-političnih skupnosti. Da bo omogočeno načrtno urejanje problemov vodnega gospodarstva, bo vodni sklad zagotovil sredstva za izdelavo vodnogospodarskih osnov ter najnujnejših študij za reševanje širših osnov za preskrbo prebivalstva s pitno vodo, proučevanja čistoče vode ter postopkov za čiščenje odpadnih voda.

Zagotavljanje sredstev za gradnjo vodovodov, urejanje kanalizacijske mreže in čistilnih naprav ter izvajanje melioracij bi morale v svojih programih razvoja predvideti delovne organizacije in občinske skupščine. V financiranje teh del bi se morale vključiti tudi poslovne banke. Pomemben vir za izboljšanje preskrbe naselij s pitno vodo bodo tudi samoprисpevki občanov.

VII. MODERNIZACIJA

1. Za skoraj vsa gospodarska področja SR Slovenije je značilna velika razdrobljenost zmogljivosti, nezadostna poslovna povezanost, nizka stopnja specializacije ter zaostajanje tehnologije in organizacije proizvodnje. Kljub pomembnemu napredku, ki je bil dosežen v dosežanem razvoju, je stopnja tehnične in ekonomske zastarelosti proizvodnih naprav še vedno visoka; v posameznih dejavnostih so proizvodna sredstva odpisana že nad polovico. Vse to so tudi osnovni razlogi, da v produktivnosti občutno zaostajamo za gospodarstvi razvitejših držav, kar se posredno pozna tudi na ravni življenjskega standarda in razvoju družbenih služb.

2. Tak položaj zahteva odločno usmeritev na modernizacijo v celotnem gospodarstvu, družbenih službah in javni upravi. V gospodarstvu bi morali izvajati modernizacijo tam, kjer obstoje trajnejši pogoji za rentabilno poslovanje in trajnejše vključevanje v mednarodno delitev dela, kar naj zagotovi kvaliteto in tržnemu povpraševanju ustrezno proizvodnjo, predvsem pa znižanje proizvodnih stroškov in povečanje dohodka proizvajalcev. Temu pa bi morala prispevati tudi modernizacija družbenih služb in javne uprave, ki naj zagotovi večjo učinkovitost teh služb in smotrnejšo porabo družbenih sredstev.

Modernizacija v gospodarstvu bi se morala kazati zlasti in uvajanju in obvladovanju sodobnih tehnoloških procesov in sodobni organizaciji celotnega poslovanja ter v povečanju mehanizacije in avtomatizacije.

Razvijanje proizvodnje na podlagi večjih serij bo moralo temeljiti na specializaciji, tesnejši kooperaciji in drugih oblikah poslovnega sodelovanja tako med domačimi proizvajalci, kakor tudi s proizvajalci v tujini. Poleg tega pa bo morala modernizacija temeljiti tudi na znanstveno zasnovanih prognozah razvoja domačega trga in tujih tržišč in na hitrem prilagajanju dinamičnim spremembam trga; na pospeševanju vsestranskega napredka, znanstveno-raziskovalnega dela in na večjem vključevanju raziskovalnega dela v proizvodnjo, kar bo omogočilo usvajanje proizvodnje sodobnega sortimenta novih izdelkov; na smotrnejšem in hitrejšem vzgajanju kadrov in pospešenem vključevanju strokovnih in visoko strokovnih kadrov v proizvodnjo in raziskovanje.

Nadaljnji racionalni razvoj gospodarstva zahteva usmeritev na kompleksno modernizacijo. Zato bi se morali poleg modernizacije in rekonstrukcije sedanjih zmogljivosti usmeriti tudi na graditev takih novih zmogljivosti, ki bodo dopolnjevale sedanjo proizvodnjo in za katere so ugodne možnosti.

Zlasti na področju industrije bi s tem zagotovili boljše osnovo za izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti in dosegli višjo stopnjo predelave ter racionalnejšo uporabo domačih surovin.

Modernizacija je dolgoročen in nenehen proces, ki mora postati sestavni del celotnega družbenega razvoja. Izvajati bi ga morale delovne organizacije same, predvsem pa v okviru interesnih grupacij po skupnih konceptih razvoja, ki bi se morali uveljaviti v njihovih dolgoročnih programih.

Da bi uresničili nakazano usmeritev v modernizacijo, bodo delovne organizacije in njihova združenja izdelale programe razvoja posameznih proizvodnih grupacij. Pripravo teh programov bo spodbujala tudi Gospodarska zbornica SRS in sodelovala pri njihovi izdelavi, ob tesni naslonitvi na specializirane strokovne organizacije.

Dolgoročni programi razvoja, ki jih bodo sprejemale delovne organizacije, bi morali zajeti vsa vprašanja njihovega bodočega razvoja, kot so: usmeritev proizvodnje, ki mora temeljiti na analizi domačega in tujih tržišč; potrebna vlaganja v osnovna in obratna sredstva; finančni rezultat in možnosti povečevanja realnih osebnih dohodkov zaposlenih; potrebe po strokovnih in visoko strokovnih kadrih ter skrb za njihovo vzgojo; raziskovalno delo; organizacija poslovanja in podobno. Ena izmed osnov takih programov bi morala biti kooperacija z drugimi proizvajalci in delitev dela, kar pa zahteva tesnejše povezovanje proizvajalcev v okviru interesnih grupacij že pri izdelavi razvojnih programov.

Modernizacija in rekonstrukcija sedanjih zmogljivosti bo ustvarila pogoje za povečanje produktivnosti dela in za uspešen prehod na krajši delovni čas. Zato bi morali biti programi za prehod na 42-urni delovni teden sestavni del načrtov modernizacije. Samo na podlagi utemeljenih programov, v katerih bodo proučeni vsi činitelji, ki vplivajo na povečanje produktivnosti, ekonomičnosti in rentabilnosti, bodo lahko delovne organizacije sprejele ustrezne oblike in načine prehoda na skrajšani delovni čas.

Družbeno-politične skupnosti bodo pri prehodu na skrajšani delovni čas morale z delovnimi organizacijami tesneje sodelovati pri ustvar-

janju splošnih delovnih in življenjskih pogojev, ki jih zahteva širše uveljavljanje skrajšanega delovnega časa.

3. Ugodnejše možnosti za smotrnejši proces modernizacije bo ustvarilo tudi izpopolnjevanje sistema razširjene reprodukcije, ki bo omogočal večjo cirkulacijo družbenih sredstev za razširjeno reprodukcijo in ustvaril ustrezno tržišče teh sredstev. Zato je potrebno pospešeno pripravljati programe modernizacije, da bodo gospodarske organizacije pravočasno pripravljene na možnosti večjih vlaganj.

Poslovne banke bodo vlagale razpoložljiva sredstva predvsem za realizacijo programov modernizacije, zasnovanih na taki povezanosti proizvajalcev, da bosta omogočeni večja specializacija in delitev dela. S tako investicijsko politiko bodo poslovne banke pospeševale procese integracije in druge oblike medsebojnega sodelovanja, ki omogočajo uporabo moderne tehnologije ter večjo specializacijo in avtomatizacijo delovnega procesa, kar je pogoj za intenzivnejše vključevanje v mednarodno delitev dela. Tako zasnovani programi modernizacije bodo tudi podlaga za odobravanje kreditov, ki jih bo v skladu s planom zagotavljala republika za financiranje razvoja posameznih dejavnosti.

VIII. VKLJUČEVANJE V MEDNARODNO DELITEV DELA

1. Gospodarstvo SR Slovenije se je doslej ob neurejenih sistemskih pogojih in inflacijskih gibanjih razvijalo predvsem v ozkih mejah domačega tržišča, saj je bilo v mednarodno menjavo leta 1965 vključeno okoli 11% vrednosti celotne proizvodnje in storitev. Tako skromna vključitev, ki zaostaja za doseženo splošno stopnjo razvitiosti, je omejevala možnosti za boljše izkoriščanje razpoložljivih zmogljivosti in racionalnejše gospodarjenje, povzročala neredno preskrbljenost proizvodnje in tržišča ter ni spodbujala delovnih organizacij k izboljševanju kvalitete in sortimentne proizvodnje.

2. Objektivne zahteve in možnosti nadaljnega gospodarskega razvoja narekujejo mednarodno delitev dela kot enega osnovnih kriterijev proizvodne politike. Usmeritev na modernizacijo bo morala zato temeljiti na širokem tržišču, ki edino lahko zagotovi možnost polnega in racionalnega izrabljanja razpoložljivih proizvodnih faktorjev ter omogoči razvoj specializirane, rentabilne in v ekonomičnem obsegu organizirane proizvodnje.

V letih 1966—1970 bi morali zagotoviti znatno hitrejšo naraščanje izvoza in uvoza od rasti proizvodnje. To bo omogočilo ne le boljšo oskrbljenost proizvodnje in domačega tržišča z reprodukcijskim materialom in blagom široke potrošnje, temveč bo omogočilo zlasti izvoznikom tudi hitrejšo izvajanje modernizacije na podlagi ustvarjenih deviznih sredstev.

Izvoz blaga in storitev bi se moral v naslednjem petletnem obdobju povečati najmanj za 13 do 15% letno, s čimer bi bila stopnja rasti izvoza za 50 do 60% večja od stopnje rasti družbenega proizvoda. S tem bi se povečala vključitev gospodarstva z območja SR Slovenije v mednarodno menjavo od 11% vrednosti celotne proizvodnje blaga in storitev v letu 1965 na okoli 14—15% v letu 1970. Z intenzivnim poslov-

no-tehničnim sodelovanjem našega gospodarstva z zunanjimi proizvajalci na podlagi kreditnih oblik in raznih oblik proizvodnega sodelovanja pa bi bilo mogoče doseči tudi višje stopnje rasti izvoza.

3. Izvozna usmeritev temelji na predpostavki, da se bo z modernizacijo razširil krog proizvajalcev, ki bodo na podlagi specializacije proizvodnje sposobni nastopati na mednarodnem tržišču z večjim delom svoje proizvodnje kot doslej. Zato pričakujemo, da se bodo v naslednjih letih močneje usmerila v izvoz vsa področja gospodarstva. Bistvena značilnost pričakovanega razvoja gospodarskih odnosov s tujino pa je v znatno hitrejši rasti neblagovnega prometa v primerjavi z naraščanjem blagovnega izvoza.

	Struktura v %		Stopnja rasti 1966—1970
	1965	1970	
Izvoz blaga	78,1	73,5	12,8
Neblagovni dohodki	21,9	26,5	18,6
Skupen izvoz blaga in storitev	100,0	100,0	14,1

Težišče blagovnega izvoza bo tudi v letih 1966 do 1970 na izvozu industrijskih proizvodov, na področju storitev pa na dohodkih od tranzita, zlasti pa na dohodkih od inozemskega turizma.

4. Zahteve gospodarjenja, uveljavljene z reformo, ter izpopolnitve zunanjetrgovinskega in deviznega režima bodo omogočale v prihodnjih letih povečanje izvoza dejavnostim, ki imajo glede na domačo surovinsko osnovo določene prednosti. To so predvsem proizvodi, ki temeljijo na predelavi lesa, barvastih kovin ter nekovin in nekateri kmetijski proizvodi. Ker je v sklopu teh dejavnosti največje število velikih izvoznikov, katerim dajeta spremenjeni zunanjetrgovinski in devizni sistem ugodnejši položaj, pričakujemo, da bodo te dejavnosti hitreje povečale izvozno dejavnost.

Pomembnejše se bo v prihodnje povečal tudi izvoz industrijskega potrošnega blaga, zlasti tekstilne konfekcije in obutve. Pri sedanjih razmerah na svetovnem tržišču bo to mogoče le ob tesnejšem poslovnem sodelovanju med podjetji in ob usmeritvi na kvalitetne modne proizvode ter sortiment, ki zadovoljuje povpraševanje zahtevnih tržišč.

Kooperacija z inozemskimi proizvajalci, ki uporabljajo sodobno tehnologijo, bo morala postati v prihodnje prevladujoča oblika vključevanja v mednarodno menjavo, na podlagi katere bo možen lažji prodor našim proizvodom tudi na tržišča, kjer je mednarodna konkurenca najostrejša. To velja predvsem za predelovalno industrijo, zlasti kovinsko in elektroindustrijo, na katerih v veliki meri temelji predvideno povečanje izvoza industrijskih proizvodov. Na takšno usmeritev bo vplivala tudi bolj umirjena investicijska dejavnost v letih 1966—1970, sprič čem bo mogoče racionalno zaposliti te zmogljivosti le ob usmeritvi na visoko produktivno proizvodnjo in povečani izvoz. Ob novih zahtevah gospodarjenja bo moralo biti tudi proizvodno sodelovanje s spremljajočo domačo industrijo postavljeno na nove osnove; te bodo temeljile na izdelavi in financiranju skupnih razvojnih programov, ki bi morali vključevati tudi tehnične, finančne in druge aranžmaje s tujino.

Uspešno uveljavljanje na zunanjih tržiščih bo odvisno tudi od sposobnosti plasiranja intelektualnih sto-

ritev. Plasiranje intelektualnih storitev v obliki izvajanja kompleksnih del (inženiring) ali pa posameznih parcialnih del kot so: geološke raziskave, geodetska dela, odstopanje tehnične dokumentacije, pomenijo novo, perspektivnejšo obliko ekonomskih povezovanj s tujino, ki postaja vse pomembnejša zlasti za stike z državami v razvoju, pa tudi za sodelovanje z evropskimi državami. S takšno usmeritvijo se odpirajo tudi možnosti za popolnejše izkoriščanje gradbenih in projekantskih zmogljivosti ter za večji izvoz opreme.

5. Ena izmed osnov nadaljnega razvoja naših ekonomskih odnosov s tujino je intenziviranje izvoza storitev. Predvidena izpopolnitev prometnega omrežja in modernizacija prevoznih sredstev bosta omogočili hitrejšo povečevanje blagovnega in potniškega tranzita preko naše republike. S tem se bodo izboljšale tudi možnosti za razvoj inozemskega turizma, ki naj bi v naslednjih letih postal ena vodilnih izvoznih panog.

SR Slovenija ima ugodne naravne možnosti za razvoj turizma. Za uspešno izrabljanje teh prednosti pa je potrebno večje vključevanje trgovine, prometa in drugih storitvenih dejavnosti v turizem. S tesnejšim poslovnim sodelovanjem vseh dejavnosti, ki neposredno sodelujejo v turizmu, in z boljšo organizacijo bo mogoče popolneje zaposliti sedanje zmogljivosti, s kvalitetno propagando in širšim navezovanjem stikov s tujimi turističnimi središči ter s povečanjem turističnih zmogljivosti pa doseči, da bi do leta 1970 v primerjavi z letom 1965 dohodke od inozemskega turizma več kot potrojili.

6. Trajna usmeritev v povečevanje mednarodne menjave, zlasti pa težnja za povečanjem izvoza na zahtevnejša tržišča, bosta zahtevali krepitev sedanjih in iskanje novih stikov in oblik sodelovanja s tujino. Zato bo ob splošni usmeritvi na poživitev menjave z vsemi območji in regionalnimi grupacijami neogibno tudi z obmejnimi in sejemskimi sporazumi intenzivno razvijati ekonomsko sodelovanje z gospodarstvi sosednih držav.

7. Za intenziviranje gospodarskih odnosov s tujino bodo v tem petletnem obdobju pomembne zlasti spremembe zunanjetrgovinskega in deviznega sistema, ki bodo omogočale, da se gospodarstvo ob večji liberalizaciji uvoza močnejše in trajneje vključi v mednarodno delitev dela. V isti smeri bodo morali delovati tudi drugi elementi gospodarskega sistema, usmerjeni k stabilizaciji gospodarstva in ekonomičnejšemu poslovanju. To velja zlasti za investicijsko in kreditno politiko ter politiko in režim cen.

Gospodarstvu se bodo poleg večjih možnosti za uvoz na podlagi postopne liberalizacije uvoza, po ocenah povečala tudi lastna devizna sredstva, ki mu po sprejetem sistemu pripadajo na osnovi doseženega izvoza, v poprečju od sedanjih 7% na približno 10% od priliva. Delovne organizacije, ki pretežno del svoje proizvodnje prodajo na tuja tržišča, bodo razen tega razpolagale s celotnim doseženim prilivom deviz. Pობlastilo delovnim organizacijam in poslovnim bankam za samostojno stopanje v kreditne odnose s tujino na osnovi deviznih sredstev, s katerimi razpolagajo, pa vnaša v devizni režim dodatni element, ki bo omogočil in pospešil modernizacijo gospodarstva in prispeval k nadaljnjemu povečanju izvoza.

Modernizaciji zmogljivosti, ki povečujejo izvozni potencial, bi morale dajati poslovne banke prednost pri vlaganjih in angažiranju inozemskih sredstev. Zagotavljanje sredstev za nemo-

teno proizvodnjo za izvoz pa bo moralo postati skupna skrb delovnih organizacij in poslovnih bank, kar velja zlasti za oblikovanje sredstev za kreditiranje izvoza opreme, kjer se bo v skladu z določili zveznega plana za razvoj Jugoslavije v letih 1966—1970 postopno zniževala udeležba federacije od 80 na 60% v letu 1970.

Hitrejšo vključevanje gospodarstva v mednarodno menjavo bo spodbujala s svojimi sredstvi tudi republika predvsem s pospeševanjem razvoja turizma, prometnega omrežja, kmetijstva in gozdarstva. Iz sredstev skupnih rezerv pa se bodo financirali programi modernizacije, na podlagi katerih se povečuje izvoz.

IX. PROIZVODNA USMERITEV

Razvojna politika s stališča naravnih in geografskih pogojev

1. Kmetijstvo in predelava kmetijskih proizvodov

1. Čeprav se je kmetijska proizvodnja v minulem obdobju povečala, je njena rast še vedno ostajala za splošnim razvojem gospodarstva. Oskrba domačega tržišča s kmetijskimi pridelki pogosto ni zadovoljevala povpraševanja, pa tudi izvozne možnosti niso bile zadosti izkoriščene. To velja zlasti za pridelovanje sadja in vrtnin. Zadovoljiv napredek je bil dosežen le v reji klavne govede in perutnine.

2. Nove gospodarske razmere po reformi, zlasti naraščajoče možnosti prodaje na domačem in tujem tržišču, omogočajo kmetijskim proizvajalcem družbenega in zasebnega sektorja večje dohodke, kar daje ugodnejšo perspektivo za razvoj kmetijske proizvodnje.

3. Novi pogoji gospodarjenja bodo delovali v smeri intenziviranja kmetijske proizvodnje z boljšim izkoriščanjem proizvodnih zmogljivosti in večanjem delovne storilnosti tako na družbenem kot na zasebnem sektorju kmetijstva. Sredstva, s katerimi bodo razpolagali kmetijski proizvajalci obeh sektorjev, jim bodo omogočila, da bodo okrepiли proizvajalna sredstva, zlasti mehanizacijo, in povečali uporabo gnojil ter drugega sodobnega reprodukcijskega materiala in tehnoloških rešitev. Pričakujemo, da bodo kmetijski proizvajalci z razpoložljivimi lastnimi sredstvi in krediti podvezemali ukrepe zlasti v tehle smereh:

— kmetijske organizacije bodo kompletirale in postopno širile svoje kmetijske in predelovalne obrate. Z modernizacijo tehnološkega procesa bodo dosegle večjo in kvalitetnejšo proizvodnjo in višjo produktivnost dela. Spremembe pogojev gospodarjenja v kmetijstvu bodo spodbudile razvijanje kooperacije z zasebnimi kmeti. Tak razvoj omogoča njihova močnejša materialna osnova, bančno-kreditni mehanizem in razpoložljivi strokovni kader. Kmetijske organizacije se bodo morale tudi bolj poslovno povezovati med seboj, kakor tudi z industrijo in trgovino;

— kmetijske organizacije bodo postopoma nadomeščale lažje traktorje z racionalnejšimi težjimi, si dopolnjevale strojni park s kombajni za spravilo pridelkov in z drugo opremo, tako da bodo mehanizirale vsa važnejša opravila ne samo v svoji, temveč tudi v kooperacijski proizvodnji.

Z domačo proizvodnjo in uvozom se bo izboljšala oskrba zasebnih proizvajalcev z lažjimi traktorji, motornimi kosilnicami in drugimi stroji ter vprežnim in ročnim orodjem. Občinske skupščine in kmetijske organizacije si bodo morale prizadevati, da bi zasebni proizvajalci povečane dohodke v čimvečji meri investirali v kmetijsko opremo;

— spričo povpraševanja na tržišču pričakujemo, da bodo kmetijske organizacije uredile okoli 2500 ha plantažnih sadovnjakov in 1000 ha vinogradov ter modernizirale okoli 1200 ha zemljišč. V poslovnem sodelovanju pa bodo tudi pospeševale načrtno saditev sadnega drevja pri individualnih proizvajalcih;

— uporaba gnojil kot ena najpomembnejših osnov za zvečanje hektarskih pridelkov se bo predvidoma povečala od sedanjih 120.000 ton na 250.000 ton, tako da bo dosegla sedanjo raven nekaterih agrarnih izdel. Povečala se bo tudi oskrba s kvalitetnimi semeni, tako da bo pri glavnih njivskih kulturah zadovoljila vse potrebe po redni zamenjavi semen, kar bo tudi precej prispevalo k povečanju pridelkov. Z intenziviranjem pridelovanja krme ne le na njivah, temveč tudi na travnikih, kjer so rezerve največje, bo omogočena večja proizvodnja mesa in mleka. Nadaljnja načrtna izbira plemenskih živali, umetno osemenjevanje, izpopolnjevanje tehnologije, zlasti v izkoriščanju krme ter zdravstvenem varstvu živali, pa ustvarja živinorejcem tehnično osnovo za povečanje proizvodnje in rentabilnosti v živinoreji;

— raziskovalno delo se bo moralo tudi v prihodnje usmerjati zlasti na uvajanje rodnih sort kmetijskih kultur in izpopolnjevanje njihovega kultiviranja v smeri večje in racionalnejše uporabe kemičnih sredstev in sodobne mehanizacije ter na področje selekcije, krmljenja in zdravstvenega varstva živali. Hkrati bodo morale raziskovalne ustanove organizirano posredovati svoja dognanja strokovnemu kadru vseh kmetijskih organizacij in ga usposobiti, da bo ta dognanja v proizvodnji uporabljal;

— večja proizvodnja tržnih presežkov zahteva, da se bodo kmetijske organizacije, domača in zunanja trgovina ter živilska industrija medsebojno povezovali pri organiziranju in opremljanju kmetijske proizvodnje, gradnji skladišč in hladilnic, zalaganju predelovalnih obratov s surovinami, usklajevanju oskrbe domačega tržišča in izvoza itd.;

— sedanja izključna pravica kmetijskih zadrug pri odkupu je z novim zakonom o prometu blaga odpravljena. Svojo vodilno vlogo v odkupu bodo kmetijske zadruge v prihodnje lahko obdržale le z dobro organizirano kooperacijsko proizvodnjo, s tehnično in komercialno boljše urejenim poslovanjem, k čemur jih bo silila konkurenca drugih odkupovalcev, ter z aktivnejšim sodelovanjem kooperantov v samoupravnih organih zadrug;

— eden prvih pogojev za nadaljnji razvoj kmetijske proizvodnje je intenzifikacija družbene proizvodnje, povečanje kooperacije in razširitev družbenega sektorja. Z intenzivnim izkoriščanjem obdelovalnih površin, z melioracijami ter z nakupom in zakupom zemljišč bo delež družbenih gospodarstev v celotni kmetijski proizvodnji narasel od 15 na 20%. Okrepitev mehanizacije in razpoložljivi strokovni kader kmetijskih organizacij omogočajo, da se znatno poveča kooperacija, zlasti v živinoreji, tako da se bo njen delež v celotni kmetijski proizvodnji povzpел od 12 na 33%. Tako bi postal delež organizirane proizvodnje (druž-

beni sektor in kooperacija) v celotni kmetijski proizvodnji prevladujoč.

4. Kolikor bodo uresničena predvidena vlaganja in drugi ukrepi, je mogoče pričakovati, da se bo kmetijska proizvodnja do leta 1970 v primerjavi s poprečjem v letih 1964/65 povečala za 25 %.

Količine pomembnejših kmetijskih pridelkov se bodo po pričakovanjih povečale v takemle obsegu:

	Povprečje		v 000 ton Indeksi
	1964/1965	1970	
žito	326	430	132
krompir	630	1000	159
sadje	60	110	183
zelenjava	122	160	131
meso	70	80	114
mleko	400	460	115

Predvideno povečanje proizvodnje omogoča, da se bo izboljšala oskrba domačega tržišča. Tako se bo povečala razpoložljiva količina pridelkov na prebivalca pri krušnem žitu (preračunanem v moko) od 54 na 85 kilogramov, krompirju od 98 na 200 kg, zelenjavi od 55 na 70 kg, sadju od 31 na 68 kg, mesu od 41 na 46 kg, mleku od 149 na 170 litrov itd. Izvoz kmetijskih pridelkov, zlasti živine, mesa in hmelja bo narasel do leta 1970 skupno za 54 %.

S proizvodnjo in blagovnostjo bo močnejše naraščala tudi akumulativnost kmetijskih proizvajalcev, kar bo omogočilo tudi večja vlaganja v razširjeno reprodukcijo iz lastnih sredstev kmetijstva.

Republika bo z udeležbo iz svojih sredstev usmerjala in spodbujala naložbe bank in drugih delovnih organizacij za razvoj družbenega sektorja kmetijstva, zlasti za urejanje nasadov in za izboljšanje prometa s kmetijskimi pridelki.

Da bi okrepile materialno osnovo za razvoj kooperacije, bodo kmetijske organizacije razširile in izpolnile hranilno in posojilno službo. S kreditiranjem vlaganj bodo spodbujale proizvajalce k varčevanju in priskrbovanju sredstev za kmetijsko proizvodnjo.

Občinske skupščine bodo z davčno politiko spodbujale zasebne proizvajalce, da bodo povečane dohodke vlagali v sodobna proizvodna sredstva. Republiški predpisi nudijo občinskim skupščinam možnost, da oproščajo zasebnikom plačevanje dohodnine za večletno dobo od zemljišč, na katerih uredijo nasade, da davek na proizvodnjo pripravijo omejijo samo na težke traktorje in druge velike stroje, prispevek od dohodka pa le za primere, ko se kmetijski stroji uporabljajo v nekmetijske namene, ter da z davčnimi olajšavami usmerjajo individualne proizvajalce na intenzivnejšo blagovno proizvodnjo. Da bo politika obdavčevanja dohodka od kmetijstva enotnejša, naj bi občine bolj kot doslej med seboj sodelovale pri razvrščanju naselij v davčne okolišje in pri določanju davčnih lestvic.

Kmetijske organizacije in občinske skupščine bodo skrbele, da se izboljša kadrovska struktura v kmetijstvu. Zato bodo intenzivirale izobraževanje v kmetijskih šolah in omogočile, da šole

vključijo v vzgojno izobraževalni proces tudi izobraževanje na delovnih mestih. Da bi se izboljšala kakovost pouka, naj bi kmetijske organizacije omogočile šolam uporabo zemljišč za izvajanje praktičnega pouka in skupno z drugimi, za napredek šolstva odgovornimi čimtelji pomagale, da se šolska posestva sodobno opremijo.

Razširilo se bo tudi strokovno izobraževanje kmečke mladine in odraslih. Kooperantom bodo kmetijske organizacije s svojimi strokovnjaki omogočile, da si dopolnjujejo znanje v neposrednem poslovnem sodelovanju. Kmečki mladini bo treba omogočiti, da se z osnovami sodobnega kmetijstva seznanja že v osnovni šoli, pozneje pa si dopolnjuje znanje na zimskih tečajih, ki bi jih morali spet oživiti.

Izpopolnilo se bo zdravstveno zavarovanje zasebnih kmetijskih proizvajalcev in preučile se bodo možnosti za ureditev njihovega pokojninskega zavarovanja.

5. Industrijska predelava kmetijskih pridelkov je doslej naglo naraščala, vendar so ostali obrati živilske industrije v večini strok razdrobljeni in slabo opremljeni. Premalo so bili preučeni tudi razvojni programi, ki bi temeljili na integraciji in specializaciji proizvodnje. S surovinami so se živilski obrati najpogosteje stihijsko preskrbovali zunaj svojega proizvodnega zaledja in niso iskali lokacijsko in ekonomsko najugodnejših dobaviteljev. Pri razvijanju svoje surovinske osnove so le v redkih primerih pogodbeno sodelovali s kmetijskimi organizacijami.

6. Tudi v letih 1966—1970 pričakujemo spricho naraščanja življenjskega standarda in izvoza nadaljnje povečanje industrijske predelave kmetijskih proizvodov ter izboljšanje kakovosti in izbora. Živilska industrija pa bo morala sodelovati s kmetijstvom in se tesneje poslovno povezovati ter združevati sredstva za razvoj kmetijske proizvodnje in modernizacijo predelovalnih obratov. Zlasti velja to za predelavo vrtnin in sadja.

Klavniška industrija in predelava mesa bo razvijala proizvodnjo predvsem v sedanjih večjih obratih, ki pa jih bo morala modernizirati in opremiti s hladilnimi napravami.

Predvideni porast surovinske osnove in naraščajoča potrošnja pri domačem prebivalstvu in turistih nudi možnost, da se poveča proizvodnja sadnih in vrtninskih izdelkov od 12.000 na 18.000 ton.

Doslej zelo skromna potrošnja mlečnih izdelkov je v zadnjem času začela naraščati. Ponudba ji glede količine, sortimenta in kakovosti ni sledila. Zato bodo morale mlekarne sodelovati pri nadaljnjem razvoju omrežja mlečnih zbiralnic, predelavo mleka pa specializirati in zanj povečati in tehnično izpopolniti proizvodne zmogljivosti. Pričakujemo, da se bo obseg predelave mleka povečal za okoli 60%.

Zastarelost mlinske industrije zahteva modernizacijo proizvodnih zmogljivosti, tako da bi tudi v bodoče krila okoli 70% potreb po moki. Modernizacija je utemeljena s prednostmi, ki jih ima prevoz in hramba zrnja pred prevozom in hrambo moke.

Poraba piva se bo po pričakovanjih povečala na okoli 750.000 hl ali za 60%. Zato so možnosti, da sedanje pivovarne povečajo proizvodne zmogljivosti, upoštevajoč pri tem tudi proizvodnjo slada.

Industrija ribjih konzerv si bo morala zagotoviti cenejšo surovino, med drugim tudi s povečanjem ribolova. Bolj bo morala izkoriščati tudi zmogljivosti za dopolnilno proizvodnjo raznih živilskih izdelkov za dopolnjevanje prehrane, da si bo s tem izboljšala možnosti za rentabilnejše poslovanje.

Druge stroke industrijske predelave kmetijskih proizvodov se bodo morale zaradi vse večje konkurence na tržiščih specializirati in modernizirati predvsem na podlagi integracije in kooperacije proizvodnje.

7. Na podlagi predvidene proizvodne usmeritve in porasta potrošnje računamo, da bo obseg proizvodnje živilske industrije naraščal poprečno za 6—7% letno.

8. Razvoj živilske proizvodnje je tesno povezan z napredkom embalažne industrije. Ta mora bolj kot doslej uporabljati sodobnejše tvarine, v oblikovanju pa hitreje slediti razvoju v svetu. Zlasti je potrebno izboljšati preskrbo s stekleno embalažo. Ker je surovinska osnova za proizvodnjo embalažnega stekla v SR Sloveniji zagotovljena, prevoz steklenic iz oddaljenih delov države pa neekonomičen, je izgraditev tovarne embalažnega stekla ekonomsko utemeljena. Potrebna sredstva za njeno gradnjo bi morali zagotoviti predvsem živilska industrija in trgovina, ki sta največja potrošnika steklene embalaže.

2. Gozdarstvo in predelava lesa

1. Gozdarstvo je v SR Sloveniji pomembno ne le kot surovinska osnova, temveč tudi zaradi vpliva gozdov na klimo, vodni režim in razvoj turizma. Zato je bil dosedanji razvoj gošpodarjenja z gozdovi usmerjen v povečanje njihove proizvodne zmogljivosti in krepitev njihove varovalne vloge. K temu so usmerjena tudi določila novega zakona o gozdovih, ki so ustvarila podlago za vključitev vseh gozdov v načrtno gospodarjenje.

Proizvodne možnosti gozdnega fonda niso dovolj izrabljene. Razvoj industrijske predelave lesa še ni omogočil smotrnega izkoriščanja slabših vrst lesa, kar je imelo to posledico, da je na območjih s takšnim lesom zaostajala v razvoju tudi gozdna proizvodnja.

Lesna surovina v minulem razdobju kljub intenzivnejši sečnji v primerjavi z gospodarskimi načrti ni zadoščala naraščajočim predelovalnim kapacitetam in povpraševanju. Po gospodarskih načrtih je bil obseg sečenj v gozdovih že pred več leti določen na okoli 2,6 milijona m³, skupna sečnja iz vseh virov pa je v letu 1965 znašala okoli 2,9 milijona m³, od tega v gozdovih okoli 2,8 milijona m³ ali okoli 7% več, kot predvidevajo ti načrti. Preostala količina je bila posekana na negozdnih zemljiščih, ob krčevah gozdov in gozdnih melioracijah, torej iz virov, ki jih gospodarski načrti ne zajemajo. Preseganje sečenj preko gospodarskih načrtov je bilo v prejšnjih letih znatno večje.

Doslej je bila gozdna proizvodnja osredotočena na ohranjenost naravne gozdove. Zaostajala pa je sečnja degradiranih gozdov; s to sečnjo bi se omogočila njihova melioracija in napravil prostor za nov kvalitetnejši drevesni naraščaj. Po slabšem lesu iz takšnih sečenj, ki bi ga lahko uporabili zlasti v kemični predelavi, tudi ni bilo povpraševanja, ker se industrija ni pravočasno preusmerila na večjo porabo tega lesa, razen tega pa izkupiček za tak les doslej ni poravnal stroškov poseka in melioracije. To je bil tudi eden izmed vzrokov, da gozdnogospodarski načrti takih melioracij degradiranih gozdov doslej niso upoštevali.

2. Ohranjeni naravni gozdovi bodo tudi v prihodnje pomenili poglavitni vir lesne surovine, ki ga bo mogoče povečevati z melioracijami degradiranih gozdov in s pogozdovanjem opuščenih kmetijskih zemljišč na odročnih krajih. Z urejanjem plantaž in nasadov hitro rastočega drevja na primernih površinah pa se bo ustvarila osnova za dopolnjevanje surovinske baze in za obogatitev njenega sortimenta s tistimi drevesnimi vrstami in gozdnimi proizvodi, ki jih kemični in mehanični predelovalni industriji primanjkuje. Intenzivno gospodarjenje se bo moralo razširiti na ves prostor, kjer je to ekonomično, ter postopno aktivirati razpoložljive proizvodne zmogljivosti gozdov. Vendar nekatera gozdnogospodarska območja zaradi majhnega deleža iglavcev slabše kvalitete sestojev ne morejo zagotoviti potrebnih sredstev, čeprav imajo najboljše možnosti za snovanje plantaž in intenzivno proizvodnjo lesa.

Računa se, da bo v letih 1966—1970 urejenih okoli 3000 ha plantaž hitrorastočega drevja in usposobljenih okoli 10.000 ha degradiranih gozdnih zemljišč za intenzivno proizvodnjo.

Redna sečnja v gozdovih se bo predvidoma povečala od 2,8 milijona m³ v letu 1965 na približno 3,1 milijona m³ v letu 1970 ali za 11%. Z razširitvijo obsega gozdnih melioracij ter s sečnjo lesa na negozdnih tleh pa bo mogoče skupno sečnjo iz vseh virov povečati na okoli 3,4 milijona m³ v letu 1970 ali za 18%, kar ustreza potrebam predvidenega razvoja predelovalnih zmogljivosti in možnostim izvoza.

3. Ob spremenjenem obsegu se bo spreminjala tudi struktura sečnje. Obseg tržne proizvodnje se bo povečal za okoli 22%, proizvodnja industrijsko tehničnega lesa za 26%, proizvodnja celuloznega lesa listavcev pa se bo ob občutnem zmanjšanju deleža lesa za kurjavo potrojila. Poraba celuloznega lesa listavcev se bo približala razmerju zalog drevesnih vrst iglavcev in listavcev v gozdovih SR Slovenije. To bo zmanjšalo pritisk na deficitno surovino iglavcev.

Oskrba z lesno surovino se bo zboljšala ne le s povečanjem sečnje, temveč tudi z racionalnejšim izkoriščanjem lesne mase pri sečnji, predelavi in uporabi lesa, na kar bo vplivalo postopno sproščanje in usklajevanje cen lesa. Hitreje bo treba povečevati udeležbo listavcev pri kemični predelavi, bolj izkoriščati slabše vrste lesa in zamenjavati les z drugimi vrstami materialov, zlasti z različnimi lesnimi ploščami, ki jih mogoče izdelovati iz slabšega lesa in lesnih odpadkov. Tudi izkoriščanje odpadnega papirja bo ob boljši organizaciji zbiranja pomemben vir surovine za oskrbo industrije.

Poleg rednih pogodovnih in negovalnih del v ohranjenih naravnih gozdovih bodo gozdnogospodarske organizacije pospeševale tudi melioracije degradiranih gozdov, s čimer bo omogočena dopolnilna proizvodnja lesa na plantažah in nasadih hitrorastočega drevja na teh in na drugih doslej neizrabljenih površinah. V ta namen je potrebno angažiranje sredstev gozdarstva na širših območjih ob udeležbi sredstev uporabnikov lesa, kar naj zagotovi večjo mobilnost in smotrnejšo uporabo združenih sredstev. Za zagotovitev te naloge bodo republiški organi proučili oblike najučinkovitejšega zbiranja, združevanja in uporabe sredstev.

Individualno poslovno povezovanje med proizvajalci in porabniki lesne surovine v okviru

gozdnogospodarskih območij ne bo smelo ovirati poslovnega povezovanja in združevanja sredstev na območju vse republike. Bolj kot trenutnemu ekonomskemu interesu bi moralo povečevanje gozdnega fonda ustrezati dolgoročnim interesom celotnega gospodarstva, zlasti pa interesom gozdnogospodarskih organizacij s področja gozdarstva ter lesne in celulozne industrije. Zato bo tudi republika prispevala del sredstev in s tem spodbujala urejanje plantaž in nasadov hitro rastočega drevja, obnovo degradiranih gozdov ter pogozdovanje krasa.

Povezanost gozdarstva z industrijo in drugimi gospodarskimi področji zahteva dolgoročnejšo usmeritev razvoja tega gospodarskega področja. Zato bodo republiški organi izdelali do leta 1968 ob sodelovanju znanstvenih institucij in strokovnih združenj dolgoročni program razvoja gozdarstva in predelave lesa.

Gozdnogospodarske organizacije bodo morale prilagoditi gozdnogospodarske načrte določilom temeljnega in republiškega zakona o gozdovih, pri čemer bodo upoštevale nove zahteve in možnosti za aktiviranje in razvoj proizvodnega potenciala gozdov, s katerimi ob sestavi dosedanjih načrtov še niso mogle računati. Republiški organi bodo pri revidiranju in potrjevanju gozdnogospodarskih načrtov upoštevali v tem družbenem planu predvideno rast gozdne proizvodnje.

4. V lesni industriji se je hkrati s povečanjem proizvodnje zboljšala tudi njena struktura in dosegel visok delež izvoza. Po obsegu izvoza je ta industrija na drugem, po čistem deviznem učinku pa na prvem mestu med industrijskimi področji SR Slovenije. Vendar je razdrobljenost lesnih obratov in njihova raznovrstna proizvodna usmeritev zavirala hujšo modernizacijo poslovanja ter zmanjševala rentabilnost končne proizvodnje in njeno konkurenčno sposobnost na tržišču.

Velika razdrobljenost zmogljivosti v tej industriji, neprimeren strojni park v večini majhnih podjetij, slabo izrabljene zmogljivosti, majhne proizvodne serije in nespecializirana proizvodnja ob novih zahtevah gospodarjenja ne omogočajo racionalne uporabe surovin in delovne sile, zboljševanje kvalitete in znižanja proizvodnih stroškov. Majhna in razdrobljena podjetja ne morejo prilagajati svojega poslovanja vedno večji izvozni usmeritvi in drugim zahtevam mednarodnega tržišča ter tudi nimajo realnih možnosti za modernizacijo in specializacijo proizvodnje, ki je glede na izvozno usmerjenost lesne industrije še posebno nujna.

5. Nadaljnji razvoj lesne industrije bo moral temeljiti na zboljševanju tehnoloških postopkov, specializaciji proizvodnje in dopolnitvi kapacitet za proizvodnjo primarnih izdelkov in materialov, predvsem raznih lesnih plošč, kar bo omogočalo boljše izkoriščanje zmogljivosti. Z nadaljnjim izpopolnjevanjem in razvojem finalne proizvodnje, zlasti proizvodnje pohištva v optimalnejših serijah ter visoko kvalitetnega pohištva po originalnih individualnih načrtih, pa bo zagotovljen boljši plama proizvodnje. Tudi sodobno oblikovanje izdelkov lesne industrije postaja vedno bolj pogoj za uspešen izvoz.

Modernizacijo proizvodnje in poslovanja, zlasti pa sodobnejši način proučevanja in nasto-

panja na zunanjih tržiščih bo lesna industrija lahko dosegla le s tesnejšim tehnološko-proizvodnim povezovanjem in delitvijo dela med sorodnimi podjetji. Ob tem bo mogoče nekatere neracionalne žagarske obrate opustiti, druge pa modernizirati in nanje preusmeriti razpoložljivo lesno surovino.

Povezovanje primarnih obratov lesne industrije z naravnim surovinskim zaledjem bo potrebno uveljaviti z dolgoročnim poslovnim povezovanjem s proizvajalci lesne surovine v okviru gozdnogospodarskih območij.

Modernizacija proizvodnje in poslovanja v lesni industriji bo dolgotrajnejši proces, katerega učinki se bodo le postopno uveljavljali. Zato ocenjujemo, da se bo proizvodnja v lesni industriji do leta 1970 povečala približno za tretjino. Zaradi razvoja specializirane finalne proizvodnje pa se bo izvoz povečal približno za dve tretjini.

6. V industriji celuloze in papirja se je proizvodnja v povojnem obdobju povečala za okoli šestkrat in je bila zaradi velikih notranjih potreb usmerjena večidel na oskrbovanje domačega tržišča. V tem obdobju je bila v SR Sloveniji zgrajena le tovarna za roto papir, druge tovarne za proizvodnjo celuloze in papirja pa so bile rekonstruirane in na novo opremljene.

Celulozna industrija je še vedno usmerjena večidel na les iglavcev. Delež listavcev v skupni porabi celuloznega lesa je znašal v letu 1965 le okoli 20 %.

7. Lesna bilanca ne dopušča nadaljnega povečanja predevalovalnih kapacitet na osnovi iglavcev. Zato bo celulozna industrija v prihodnjem razdobju lahko povečevala proizvodnjo predvsem na podlagi večje porabe celuloznega lesa listavcev. Povečati bo treba tudi porabo industrijskih odpadkov, predvsem žamanja in starega papirja. Z boljšo organizacijo zbiranja bo mogoče povečati delež odpadkov v porabi surovin celulozne industrije od sedanjih 20 % na okoli 25 %, kar je še vedno manj kot v bolj razvitih državah.

Priljubljenost se izpopolnitev zmogljivosti za proizvodnjo celuloze na podlagi večjega deleža listavcev po naj sodobnejšem postopku — te naj bi začele obratovati ob koncu leta 1970 — kakor tudi zmogljivosti za proizvodnjo polceluloze iz taninskih odpadkov ter nekatere druge zmogljivosti za proizvodnjo in predelavo papirja. S tem bo industrija celuloze in papirja povečala proizvodnjo do leta 1970 za okoli 42 %, izvoz pa za okoli 180 %. Tako povečani izvoz bo tej dejavnosti ob spremenjenih zunanjetrgovinskih in deviznih predpisih omogočil tudi sklepanje komercialnih aranžmajev in najemanje inozemskih kreditov, ki bodo obudeležbi lastnih sredstev delovnih organizacij zagotovili materialno osnovo za njeno modernizacijo.

S tesnejšim poslovnim povezovanjem med podjetji s tega področja bo treba doseči večjo uskladitev med proizvodnjo vlaknin in proizvodnjo končnih izdelkov.

3. Turizem

1. Turistični promet v SR Sloveniji je v obdobju 1955—1965 dosegel izreden razvoj. Skupno število prenočitev se je povečalo za 180 % in je naraščalo po stopnji 10,5 % na leto. Posebno pomembna pa je preusmeritev na inozemski turistični promet. Medtem ko

je v letu 1955 odpadlo na inozemske turiste le 17 % vseh prenočitev, se je njihov delež povečal v letu 1965 na 35 %.

Kljub takemu razvoju pa še vedno niso bile zadosti izrabljene prednosti, ki jih ima SR Slovenija glede na svoj geografski položaj in naravne lepote. Večji razvoj turizma ovirajo predvsem pomanjkljive turistične storitve, ki po količini, kakovosti in izbiri ne ustrezajo naraščajočemu povpraševanju.

Velik pomen turizma za naše gospodarstvo se kaže zlasti v tem, da že sedaj ustvarja 10 % celotnega deviznega priliva in da kot kompleksna gospodarska aktivnost spodbuja razvoj vrste gospodarskih dejavnosti. Poleg tega, da omogoča turističnim krajem in območjem uspešnejše urejanje njihovega gospodarskega razvoja, s svojimi gospodarskimi učinki vpliva tudi na razvoj gospodarstva na širšem območju. Tudi potrebe po široki vključitvi v mednarodno delitev dela zahtevajo, da se razvoju turizma v prihodnje posveti prioritarna skrb v našem gospodarstvu.

2. SR Slovenija ima ugodne pogoje za razvoj vseh oblik turizma. Te prednosti bo možno izrabiti predvsem z boljšo izrabo že sedanjih zmogljivosti, z ustvarjanjem možnosti za podaljšanje sezone, z bolj povezanim razvojem oblik turizma ter povečanjem obsega in kakovosti vseh vrst storitev.

Hitrejši razvoj turizma bo mogoče doseči s tesnejšim povezovanjem in sodelovanjem vseh dejavnosti, ki se vključujejo v turizem, s širšim združevanjem sredstev vseh gospodarskih dejavnosti, ki ustvarjajo dohodek od turističnega prometa ter z njihovo usmeritvijo zlasti v dograjevanju sedanjih turističnih središč. Taka usmeritev bo omogočila večji dotok tujih turistov z večjo kupno močjo in omogočala tudi najemanje inozemskih posojil za investiranje v ta središča.

Da bi zagotovili smotrno dolgoročno usmeritev v turističnem gospodarstvu, bodo do konca leta 1968 republiški organi v sodelovanju z drugimi organizacijami izdelali dolgoročni program razvoja turizma, ki bo moral upoštevati specifične pogoje in primerjalne prednosti Slovenije. Program bo moral temeljiti na načelu kompleksne graditve in zajeti poleg nastanitvenih in prometnih zmogljivosti tudi vso z njim povezano infrastrukturo in druge dopolnilne zmogljivosti.

3. Na vsem ozemlju SR Slovenije so raznovrstne in razprostranjene turistične privlačnosti in zanimivosti. Zato se v SR Sloveniji prepletajo razne oblike turizma, ki jih je možno in potrebno še veliko bolj razvijati.

Največ možnosti za razvoj stacionarnega turizma imata dve strnjeni turistični območji, planinsko in obmorsko.

V planinskem območju bo razvoj turizma usmerjen predvsem v ureditev tistih turističnih središč, ki lahko povezujejo poletno in zimsko sezono in dosežejo visoko stopnjo izrabe zmogljivosti. Zato bo treba v tem območju predvsem povečati nastanitvene zmogljivosti, nadaljevati z gradnjo vseh vrst žičnic, izboljšati cestne povezave ter urejati druge dopolnilne zmogljivosti.

V obmorskem območju bi morali poleg nadaljnega povečanja nastanitvenih zmogljivosti skrbeti za urejanje naprav, ki izboljšujejo pogoje bivanja in vplivajo na povečanje turistične potrošnje. To je predvsem izboljšanje kakovosti obstoječih gostinskih zmogljivosti, ureditev kopalniških plaž, izgradnja objektov za re-

kreacijo, razvedrilo in zabavo ter urejanje komunalnih naprav, zlasti vodovodov in kanalizacije.

Naslednje področje stacionarnega turizma so posamezni zdraviliški kraji, ki so razporejeni po vsej SR Sloveniji. Zaradi novih določil financiranja socialnega zavarovanja se je zmanjšal obisk zavarovancev in so se sprostile zmogljivosti, ki jih je treba vključiti v turistični promet. To bo zahtevalo popolno preusmeritev posameznih objektov v turizem, večje prizadevanje za pridobitev gostov in modernizacijo sedanjih zmogljivosti, kar bo obenem omogočilo, da se bolj izrazi zanimanje inozemstva za naše zdraviliške kraje.

Za izdelavo programov razvoja posameznih turističnih območij in središč v skladu z regionalnimi prostorskimi programi bodo poskrbele občinske skupščine v sodelovanju z delovnimi in turističnimi društvenimi organizacijami. Hkrati pa bo republika s predpisi zavarovala površine, potrebne za razvoj turizma.

4. Zaradi svoje lege ima Slovenija velike možnosti za razvoj tranzitnega turizma. Čez obmejne prehode prihaja v Jugoslavijo več kot 80 % vseh turistov in od teh pretežni del z motornimi vozili. S turističnega vidika je zato treba v okviru razpoložljivih sredstev dati prednost postopnemu urejanju cestnega omrežja in sicer s priključki na inozemsko in jugoslovansko cestno omrežje in z ureditvijo cestnega križa ter dostopnih cest do turističnih središč in krajev. Občinske skupščine naj si tudi v prihodnje prizadevajo urediti lokalne ceste v posameznih turističnih območjih. Vse te ceste bo treba tudi turistično opremiti, posebno pozornost pa posvetiti posameznim tranzitnim centrom. V večjih prehodnih središčih bo treba zgraditi nove gostinske zmogljivosti in objekte za rekreacijo in razvedrilo, da bi lahko sprejeli del številnih tranzitnih turistov.

5. Glede na odprtost meja so čedalje večje možnosti za izletni turizem, ki lahko postane vir pomembne gospodarske dejavnosti. Te možnosti niso bile doslej zadosti izrabljene zlasti v obmejnih območjih. Zato bo treba posamezne izletne točke in čim večje število turističnih postojank urediti ustrezno potrebam izletnikov. S tem je tesno povezano povečanje deviznega priliva iz maloobmojnega prometa, ki zahteva še posebej prilagoditev trgovskega in gostinskega omrežja celotnemu povpraševanju, ob upoštevanju konic ob koncu tedna in ob praznikih.

Republiški organi bodo pripravili predlog sistema in načina angažiranja inozemskih sredstev na področju turizma.

6. Za kakovosten napredek turizma je poleg izboljšanja njegove materialne osnove bistvenega pomena povečanje števila strokovnih kadrov in njihovo nadaljnje izobraževanje. Za to bodo skrbele predvsem delovne organizacije v sodelovanju s strokovnimi šolami.

7. Za boljše izrabljanje zmogljivosti in za nadaljnji razvoj turizma je izredno pomembna turistična propaganda. Zato je treba zagotoviti sredstva za organizirano in kontinuirano splošno turistično propagando. Za večjo učinkovitost propagande pa bo potrebna tudi večja stabilnost cen turističnih storitev.

Financiranje splošne turistične propagande bi moralo temeljiti predvsem na prispevkih vseh dejavnosti, ki so udeležene v turističnem prometu. Ta sredstva naj združuje Gospodarska zbornica SRS. Republika pa bo vsako leto v pro-

računu določila sredstva, s katerimi bo sofinancirala splošno turistično propagando.

8. V skladu z novim deviznim sistemom bodo turistične gospodarske organizacije razpolagale z večjim delom ustvarjenih deviznih sredstev. Z združevanjem teh v turističnem gospodarstvu razdrobljenih sredstev in s pritegnitvijo investicijskih sredstev drugih gospodarskih organizacij bo mogoče najemati inozemske kredite za gradnjo objektov, ki zagotavljajo devizno plačilo.

Gospodarska zbornica SRS bo proučila možnosti in dala pobudo za ustanovitev posebnih organizacij, ki naj bi z udeležbo sredstev članov zainteresiranih gospodarskih dejavnosti in poslovnih bank bile sposobne nastopati kot investitor z dolgoročnim kapitalom in obenem najemati tuje kredite za obsežnejše investicije v turizmu.

Republika bo spodbujala razvoj turizma s tem, da bo ustvarjala ugodnejše pogoje za vlaganje na to področje zlasti z udeležbo pri investicijskih kreditih, z nadomestilom dela obrestne mere pa zagotavljala investitorjem ugodnejše pogoje za vračanje kreditov.

Občine bodo spodbujale turistični razvoj s podobnimi ukrepi ter z oproščanjem obresti od poslovnega sklada.

9. Da bi dosegli popolnejšo in raznovrstnejšo turistično ponudbo in pritegnili v ta namen sredstva občanov, bi bilo treba spodbuditi zasebno iniciativo s smotno in enotnejšo politiko komun glede ustanavljanja, pravne varnosti in obdavčitve zasebnih obratov v gostinstvu, trgovini in obrti. Povečanje zmogljivosti v zasebnem gostinstvu naj bi bolj kot do sedaj podpirale tudi poslovne banke z odobravanjem investicijskih kreditov.

Ker veljavni zakonski predpisi omejujejo delovanje zasebnega gostinstva glede delovne sile in velikosti poslovnih prostorov, bodo republiški organi izdelali predlog za noveliranje teh predpisov, s katerimi bi omilili te omejitve.

10. Ob upoštevanju lastnih sredstev gospodarskih organizacij, združevanja sredstev, sredstev politično-teritorialnih skupnosti, bančnih sredstev, inozemskih kreditov ter sredstev občanov bo mogoče zagotoviti za turistične namene okoli 530 milijonov din investicijskih sredstev, od tega v družbenem sektorju okoli 450 milijonov. S temi sredstvi bi lahko povečali do leta 1970 turistične zmogljivosti za okoli 10.000 ležišč ter dodatnih 10.000 sedežev, skupno s pripadajočo infrastrukturo. To bo omogočilo, da bomo v letu 1970 povečali turistični promet tako, da bomo ustvarili 5,7 milijona turističnih prenočitev, kar je za okoli 40 % več kot v letu 1965; od tega 3 milijone prenočitev domačih turistov (povečanje 15 %) in 2,7 milijona prenočitev tujih turistov (povečanje 88 %). Devizni učinek iz inozemskega turizma bo možno povečati od sedanjih 23 milijonov na več kot 70 milijonov dolarjev.

Proizvodnja osnovnih reprodukcijskih materialov

1. Metalurgija

1. Zastarelost proizvodnih naprav in neugodna lokacija železarn v SR Sloveniji glede na surovin-

sko osnovo sta narekovali njhovo rekonstrukcijo s preusmeritvijo proizvodnih programov na proizvodnjo kvalitetnih in plemenitih jekel z večjo stopnjo predelave in z uporabo najsoodnejše tehnologije. Na tej osnovi se bo proizvodnja surovega železa povečala od 164.000 ton v letu 1965 na 400.000 ton po rekonstrukciji, surovega jekla od 300.000 ton na 750.000 ton, v tem elektro jekla od 116.000 ton na 300.000 ton, celotni izlazni obseg proizvodnje pa za okoli 80%. Tako povečanje proizvodnje bomo dosegli brez bistvenega povečanja števila zaposlenih in se bo tako tudi produktivnost dela povečala za okoli 80%. Z uvedbo sodobne tehnologije se bo zmanjšala tudi poraba koksa na tono surovega železa od 1000 kg na 700 kg, poraba elektroenergije se bo pri elektro jeklu zmanjšala od 800 kWh na 650 kWh na tono, izplen valjanih izdelkov pa se bo povečal od 75% na 80%. S tem se bo ekonomičnost proizvodnje povzpela na evropsko raven, s čimer bo zagotovljen nadaljnji obstoj železarn, ki bi bil sicer brez rekonstrukcije ogrožen.

Pogoj za razvoj železarn bo zlasti njihova konkurenčna sposobnost, ki jo bodo mogle doseči ne samo z rekonstrukcijami, temveč tudi s skrbno izbiro proizvodnega programa, z visoko kvaliteto in stopnjo finalizacije ter z visoko produktivnostjo na osnovi specializacije proizvodnje. K temu bo pripomogla tudi še večja uskladitev proizvodnih programov med slovenskimi železarnami. Da bo ta proces hitrejši in uspešnejši, se bodo morale železarne močneje medsebojno povezati, da bi s tem ustvarile možnosti za enoten program proizvodnje in koordinacije pri vključevanju v mednarodno menjavo, ker bodo nove kapacitete za kvalitetna in plemenita jekla močno presegle potrebe domačega tržišča. Ocenjujemo, da se bo izvoz visoko kvalitetnih jekel glede na predvideno proizvodnjo povečal do leta 1970 za okoli trikrat.

Poseben problem je istočasna rekonstrukcija vseh treh železarn, ki je v teku in ki zahteva velika sredstva, zato je potrebno tesnejše sodelovanje vseh železarn in večja koncentracija njihovih sredstev, da bi se tako zagotovilo smotrno financiranje gradnje in čim hitrejša aktivizacija zmogljivosti, ki so v gradnji.

2. Rude barvastih kovin, ki se izkoriščajo v SR Sloveniji — tako svinčeno-cinkove v Mežici kot živosrebrne v Idriji — spadajo po vsebini čiste kovine v rudi med siromašnejše, vendar je napredek v tehnologiji omogočil, da je njihova predelava še vedno rentabilna. Sedanje visoke cene na svetovnem tržišču omogočajo rudnikom in topilnicam tudi ustvarjanje ustrezne akumulacije za hitrejšo mehanizacijo in intenzivnejše raziskave rudnih zalog ter za odpiranje rudišč z bogatejšo rudo.

Vidne rezerve svinčeno-cinkove rude v Mežici, ki jih odkrivajo sproti z normalnimi sledilnimi deli, zadostujejo komaj za nekaj let. To narekuje potreba po intenzivnejših geoloških raziskavah na tem področju.

Z modernizacijo procesa destilacije in z graditvijo sodobne rafinerije v Cinkarni Celje, ki omogoča pridobivanje zelo čistega cinka in kadmija se bo rentabilnost pridobivanja čistega cinka znatno povečala.

V rudniku živega srebra v Idriji je bilo odkrito novo rudišče z bogatejšo rudo. Na tej osnovi bo mogoče, ko bo rudišče urejeno, povečati letno proizvodnjo živega srebra od sedanjih 560 ton na 600 do 650 ton.

V proizvodnji glinice v Kidričevem je bil moderniziran tehnološki proces, hkrati pa so se povečale

zmogljivosti na 90.000 ton. Te zmogljivosti je mogoče po že izdelanih projektih še nadalje povečevati do okoli 140.000 ton, kar bi pomenilo njihov optimalnejši obseg. Medtem ko bo predvidoma do leta 1970 gradnja zmogljivosti za proizvodnjo glinice zaključena, se kapacitete za elektrolizo aluminija zaradi nezagotovljene električne energije še ne bodo mogle prilagoditi proizvodnji glinice, v načrtu pa je zgraditev novih naprav za predelavo aluminija. V Impolu v Slovenski Bistrici pa bo dovršena nova valjarna za aluminijско pločevino.

3. Zastarelost sedanjih kapacitet in naraščajoča potrošnja zahtevata, da se obnovijo in povečajo zmogljivosti industrije nepregornega materiala. Poleg tega se pospešeno proučuje tudi umestnost zgraditve novih kapacitet za proizvodnjo sinterdolomita, ki je zlasti pomemben za oskrbo železarn. V zvezi s tem se podrobneje raziskuje surovinska osnova ter ugotavlja najprimernejša lokacija.

Pri financiranju gradnje novih zmogljivosti za proizvodnjo nepregornega materiala se bodo morale poleg poslovnih bank angažirati predvsem neposredno zainteresirane delovne organizacije.

2. Kemična industrija

Kemično industrijo SR Slovenije označuje pretežno predelovana smer proizvodnje, zlasti organska, z močno odvisnostjo od uvoženih materialov, ter razmeroma šibka bazna industrija, ki je skoraj v celoti anorganska.

Intenzivnejši razvoj kemične, zlasti bazne industrije v prihodnjem obdobju narekujejo nujnost ustvarjanja boljše osnove za razvoj nadaljnje predelave v okviru same kemične industrije, potrebe izboljšanja oskrbe drugih industrijskih panog v SR Sloveniji, zlasti tekstilne, lesne in usnjarske industrije ter kmetijstva, kakor tudi potrebe razširitve sedanjih zmogljivosti na njihov optimalni obseg zaradi ekonomičnejše proizvodnje ter izkoriščanja naravnih možnosti. V razvoju kemične industrije je zato potrebno dati močnejši poudarek gradnji zmogljivosti bazne industrije in tiste proizvodnje, ki ima bazni značaj za druga gospodarska področja, zlasti elektrotermije v Rušah, žveplene kisline z anorganskimi pigmenti (titanovo belilo) in umetnimi gnojili (koncentrirani fosfati in kompleksna gnojila), sintetičnih vlaken (poliamidnih in poliesternih) in drugih anorganskih in organskih osnovnih kemikalij (boraks, metanol, umetne smole) ter farmacevtskih surovin. Vzporedno se bo naprej razvijala tudi proizvodnja predelovalne industrije in končnih izdelkov, predvsem z rekonstrukcijo sedanjih zmogljivosti, z uvajanjem sodobnejše tehnologije, avtomatizacije in boljšega asortimana izdelkov.

Za uspešen razvoj in napredek kemične industrije je neizogibna zahteva močnejše angažiranje visokokvalificiranih kadrov in intenzivnejša raziskovalna dejavnost. Potrebno bi bilo večje sodelovanje med industrijskimi podjetji in znanstveno-raziskovalnimi inštituti. Ocenjujemo, da se bo v kemični industriji obseg proizvodnje v obdobju do leta 1970 povečal za okoli 80%.

Za nakazani razvoj bi bila potrebna vlaganja predvsem v bazno industrijo, kjer je mogoče za večje objekte angažirati inozemske dolgoročne kredite. Pri investicijah pa bodo morali sodelovati tudi osnovni potrošniki novih proizvodov bazne kemije. S tem bo zagotovljena kontinuiteta nadaljnjega intenzivnega povečevanja

proizvodnje v kemični industriji tudi po letu 1970.

Večja akumulativnost kemično-predelovalne industrije v primerjavi z bazno kemično industrijo omogoča tej vrsti večje oblikovanje sredstev, kot jih potrebuje za svojo modernizacijo.

Ta sredstva bo zato mogoče uporabiti tudi za razširitev proizvodnega programa na proizvodnjo surovin, kot npr. v tovarnah zdravil za razvoj farmacevtskih surovin, ali pa za sofinanciranje podjetij bazne industrije.

Gospodarska zbornica SR Slovenije in strokovna združenja bodo pripravili dolgoročni koncept in program tako glede nadaljnjih možnosti za vključevanje kemične industrije SR Slovenije v sodobno in perspektivno področje petrokemije kot tudi za boljše izkoriščanje in višje faze predelave razpoložljivih domačih surovin in proizvodov ter odpadnih snovi.

Predelovalna industrija

1. Kovinska industrija in elektroindustrija

1. Dosedanji nagli razvoj kovinske industrije, katere proizvodnja je dosegla že 1/4 celotne industrijske proizvodnje SR Slovenije, je predvsem odraz intenzivnega vlaganja v celotno gospodarstvo; vlaganje je povzročilo močno povpraševanje po investicijski opremi s področja strojogradnje in motorne industrije ter raznem kovinskem reprodukcijskem materialu. Hkrati je na povečanje proizvodnje kovinskih izdelkov za široko potrošnjo vplivala tudi povečana kupna moč prebivalstva. Značilno pri tem vzponu je, da so se v strukturi kovinske industrije najbolj povečale proizvodne zmogljivosti končnih izdelov, najmanj pa zmogljivosti za proizvodnjo polizdelkov in v nezadostnem obsegu tudi zmogljivosti kooperantskih dejavnosti. Zaostajala je tudi glede osvajanja sodobnega asortimenta izdelkov. Zastarelost strojnega parka, neprimerne serije proizvodov in konstrukcije z neracionalno izrabo materiala ter v splošnem slabo izkoriščene proizvodne zmogljivosti pa so podraževale proizvodnjo. Mimo tega je hitri razvoj kovinske industrije temeljil predvsem na ekstenzivnem zaposlovanju delovne sile.

2. Zahteve po uspešnejšem gospodarjenju po uvedbi reforme bodo ekstenzivno večanje zmogljivosti zavrnile, pospeševale pa intenziviranje proizvodnje. Glede na to bo kovinska industrija v obdobju postopnega vključevanja v mednarodno delitev dela vse bolj prevzemala sodobne tendence razvoja, tehniko in tehnologijo. V prizadevanju za čim ugodnejši plasman proizvodov se bodo morali usmerjati dolgoročni plani, zlasti v strojogradnji, na proizvodnjo specializiranih strojev, naprav in agregatov. Potreba po vključevanju v mednarodno menjavo zahteva tudi velikoserijsko proizvodnjo do sedaj premalo razvitih in zato tudi na domačem trgu predragih standardnih elementov in izdelkov za vgrajevanje.

3. V SR Sloveniji prevladuje v motorni industriji proizvodnja gospodarskih vozil, med katerimi so najpomembnejši izdelek tovornjaki. Zaradi velikega povpraševanja in ker je nujno uvesti večje in rentabilnejše serije, bi morala v prihodnje njihova proizvodnja hitreje naraščati. Pri tem bodo morali tesneje sodelo-

vati proizvajalci končnih izdelkov v okviru vse države in urediti kompleksne in dolgoročne odnose s kooperanti. Uspešen razvoj ugodne kooperacije domačih tovarn z inozemskimi proizvajalci bo omogočil tudi nadaljnje povečevanje proizvodnje osebnih vozil. Po obsežnejših in smotrnih rekonstrukcijah, modernizaciji sedanjih zmogljivosti ter uvedbi večje specializacije v avtomobilski industriji, eni od osnovnih panog, ki jih je treba v SR Sloveniji razvijati, bo mogoče do leta 1970 povečati proizvodnjo tovornih vozil od sedanjih 4.000 letno na najmanj 7.000, in vseh vrst potniških vozil od sedanjih 2.100 na okoli 6.500. Proizvodnja prikolic se bo povečala od 1.250 na okoli 1.700, mopedov pa od 41.700 na okoli 75.000.

4. Razvoj standardnih strojev in naprav v strojogradnji, ki oskrbuje procesno industrijo, bo intenzivnejši od poprečnega razvoja kovinske industrije. Na tej osnovi bo mogoče doseči pestrejšo proizvodnjo kompletnih naprav in širši razmah kooperacije. Stopnjevalo se bo sodelovanje s sorodnimi proizvajalci in združenji strojogradnje v državi in tujini.

V obdobju do leta 1970 se bo glede na potrebe tržišča in možnosti proizvodnje pri sedanjih proizvodnih in razvojno-konstruktivskih zmogljivostih predvidoma povečala proizvodnja nekaterih pomembnejših izdelkov strojogradnje takole:

	Indeks
	1970
	1965
Sredstva za transport blaga in materiala	165—170
Pločevinaste in železne konstrukcije	125—130
Vodne turbine z opremo	135—140
Oprema za rudarstvo	140—150
Stroji za gradbeništvo	130—140
Villičarji in avto dvigala	130—140

5. Skladno s predvidenim razvojem strojogradnje in motorne industrije se bodo povečale zmogljivosti za jekleno in kvalitetno strojno ter motorno litino in modernizirale tudi druge livarne sive litine. Z boljšim izkoriščanjem in modernizacijo zmogljivosti bo mogoče doseči povečanje proizvodnje jeklenih odlitkov za okoli 15%, odlitkov sive in temprane litine za okoli 40% in odlitkov barvastih kovin za 80—90%.

6. Glede na povečanje življenjske ravni prebivalstva se bo povečala proizvodnja blaga za široko potrošnjo. Hitreje bo sledil razvoj gospodinjske opreme in pribora sodobnemu asortimentu, pri čemer bo večje uvajanje plina v gospodinjstvu zahtevalo osvajanje tudi novih izdelkov. Boljši položaj individualnih kmetijskih proizvajalcev bo omogočil večji razvoj proizvodnje drobne mehanizacije, strojev in orodja za kmetijstvo.

Zaradi dosedanjih nezadostnih zmogljivosti orodjarn, kar pogosto zavira hitrejši razvoj predelovalne industrije, zlasti pa hitrejšo razširitev asortimana izdelkov in njihovo prilagajanje tržišču, bo treba kapacitete orodjarn s skupno akcijo zainteresiranih podjetij povečati. Najsmotrnejše bo to mogoče doseči z ureditvijo večjih orodjarn v okviru nekaterih važnejših podjetij, ki bodo služile tudi drugim delovnim organizacijam predelovalne industrije na širšem območju.

Za uspešen razvoj kovinske industrije bo še posebno pomembno vključevanje ustvarjalnih

kadrov v proizvodnjo, intenzivno izkoriščanje izsledkov raziskovalnega in industrijsko razvojnega dela, zlasti pa organizacija ustreznih konstrukcijskih oddelkov ob tesnejšem sodelovanju med podjetji. Raziskave se bodo morale usmerjati zlasti v študij sodobne tehnologije, notranjega transporta, izpopolnjevanje hidravličnih strojev, sodobnih lahkih konstrukcij in tehnike varjenja ter v osvajanje proizvodnje naprav za procesno industrijo.

7. V minulih desetih letih se je med vsemi industrijskimi panogami najhitreje razvijala elektroindustrija, katere proizvodnja se je v tem obdobju povečala za 6 in polkrat. Vzrok za tako hitro naraščanje proizvodnje je njena nizka izhodiščna raven in veliko povpraševanje po njenih izdelkih na domačem trgu. Pretežna usmerjenost na prodajo na nezahtevem domačem tržišču pa je povzročila vrsto problemov, ki so začeli zavirati nadaljnji razvoj elektroindustrije. Tako hitremu razvoju namreč nista mogla slediti niti organizacija proizvodnje niti delo konstrukcijskih in razvojnih birojev. Hkrati je usmeritev proizvodnje pretežno na domači trg ob sistemu povezave uvoza z izvozom tako zaostrela problem redne oskrbe z uvoznim materialom, da je bistveno upadla dinamika naraščanja proizvodnje, čeprav bi razpoložljive kapacitete in možnosti prodaje omogočale njeno hitrejšo povečevanje.

8. V obdobju do leta 1970 se bodo zato podjetja v elektroindustriji predvsem konsolidirala v smeri organizacijske učvrstitve in oblikovanja potrebnih sredstev za nadaljnji razvoj in specializirala bodo proizvodnjo v državnem merilu. Glede na to bo elektroindustrija preusmerila in ustalila proizvodne programe, izboljšala konstrukcijo izdelkov in racionalizirala tehnološke procese, zamenjala zastarelo opremo s sodobnimi visokoproduktivnimi stroji ter tako dosegla smotrnejšo uporabo in izkoriščanje materiala. To ji bo tudi omogočilo uspešnejše vključevanje v mednarodno menjavo, ki je za nadaljnji razvoj te panoge eden osnovnih pogojev. Glede na potrebno konsolidacijo podjetij je treba v naslednjih letih računati v primerjavi z dosedanjim razvojem proizvodnje z nekoliko bolj umirjeno dinamiko njenega naraščanja. Ob racionalni kooperaciji z domačimi in tujimi proizvajalci pa bo mogoče izvoz potrojiti.

V proizvodnji bo glede na njeno rentabilnost dan poudarek razvoju šibkotočne veje, zlasti elektroniki. Za njen uspešen razvoj bo potrebno pospešiti raziskovalno delo, ki je za napredek te dejavnosti odločilnega pomena.

Jakotočna industrija se bo bolj angažirala na področju prenosa energije, izdelave malih elektromotorjev, električne opreme za motorna vozila, raznega instalacijskega materiala in svetlobnih armatur ter električnih aparatov za gostinstvo in gospodinjstvo.

2. Tekstilna, usnjarska in gumarska industrija

1. Zastarelost in izrabljenost strojne opreme sta v vsem povojnem obdobju narekovali tekstilni, usnjarski in gumarski industriji zlasti modernizacijo strojnih naprav, kar je omogočalo tudi postopno izboljševanje kvalitete izdelkov ter uporabo sodobnejših sintetičnih snovi. Nove zmogljivosti so bile zgrajene v tekstilni industriji v glavnem le v volnarskem sektorju in konfekciji, v gumarski industriji pa je bila izvedena obsežna rekonstrukcija z znatnim povečanjem proizvodnje

pnevmatik in zgraditvijo novih kapacitet za tehnično blago.

2. Tekstilna industrija se bo morala v prihodnjem obdobju še naprej modernizirati, da bi se tako omogočila pestrejša proizvodnja z bogatejšim sodobnim asortimanom izdelkov in hitrejšo prilagajanje naraščajočim potrebam tržišča po kvalitetnem blagu. Taka usmeritev bo omogočila tudi povečanje osebnih dohodkov na raven drugih industrijskih panog in s tem večjo stalnost zaposlenih. Osnova za tak razvoj bo tudi močna tradicija te dejavnosti v SR Sloveniji ob izkušeni strokovnih kadrih.

V prihodnjem obdobju se bo nadaljevala zamenjava izrabljenih in zastarelih strojev, modernizirali se bodo tehnološki procesi v proizvodnji, zlasti v oplemenitilnicah, ter se avtomatizirale predvsem tkalnice.

Da bi izboljšale kvaliteto izdelkov, bodo delovne organizacije pospeševale proizvodno sodelovanje in uvajale specializacijo proizvodnje v posameznih podjetjih, kar bo še zlasti pomembno za podjetja volnarske, trikotažne in konfekcijske industrije.

Sedanje zmogljivosti v konfekciji, predelavi sintetične ter v proizvodnji pletenin zaostajajo za potrebami domačega tržišča in možnostmi izvoza. Zato se bodo še nadalje povečevale, medtem ko se bodo predilnice močneje usmerile v proizvodnjo česane preje, tkalnice pa pospeševale proizvodnjo finejših tkanin z višjo stopnjo oplemenitenja. Izgradila se bo tudi sortirnica in pralnica za volno. Del razpoložljivih sredstev pa bi lahko zainteresirana podjetja vložila v gradnjo kapacitet za proizvodnjo reprodukcijskega materiala, zlasti sintetičnih vlaken.

Pri taki razvojni usmeritvi se bo ob modernizaciji proizvajalnih naprav fizični obseg proizvodnje tekstilne industrije do leta 1970 povečal za okoli eno četrtno, izvoz pa bo mogoče povečati za okoli 80 %, tako da bi tekstilna industrija leta 1970 izvozila že okoli 20 % celotne proizvodnje.

3. Osnovni problem, ki je spremljal usnjarsko industrijo v zadnjih nekaj letih, je bilo pomanjkanje domačih in uvoženih surovin ter raznih pomožnih materialov, kar je precej vplivalo tudi na kvaliteto in ceno izdelkov.

V prihodnjem obdobju ni potrebno graditi novih kapacitet, ker že sedanje niso zadostno izkoriščene, temveč se predvideva predvsem zamenjava sedanjega zastarelega strojnega parka in orodja s sodobno produktivno opremo, kar bo omogočilo tudi izboljšati kvaliteto izdelkov. Večja produktivnost bo dosežena zlasti z uvajanjem velikoserijske proizvodnje v večjih tovarnah, ki bodo razširile kooperacijo v proizvodnji in prodaji z manjšimi tovarnami. Usnjarska industrija bo morala za naprej bolj skrbeti tudi za oplemenitenje lastnih izdelkov ter za smotrnejšo uporabo in predelavo odpadkov. Hitreje se bo razvijala tudi proizvodnja tehnične in oblačilne konfekcije, po kateri je vedno večje povpraševanje doma in v tujini.

Navedena proizvodna usmeritev bo omogočila tudi v usnjarski in obutveni industriji še nadaljnje zmerno povečevanje proizvodnje ter za okoli 80 % večji izvoz.

4. Značilnost proizvodnje gumijastih izdelkov v SR Sloveniji, kot tudi v vsej državi, je v izredno širokem asortimanu, kar zmanjšuje možnosti za racionalno izkoriščanje zmogljivosti in ekonomičnejše poslovanje.

Da bi dosegle optimalne serije v proizvodnji, so tri tovarne v državi izdelale skupen program specializacije

proizvodnje, v katerega se že vključuje tudi sedanja modernizacija v tovarni »Sava« v Kranju. Program specializacije temelji na zoženju asortimana in na povečanju proizvodnih serij. V tem okviru se bo tovarna »Sava« usmerila pretežno na proizvodnjo pnevmatik, ki se bo po izgraditvi novega obrata trikratno povečala, medtem ko se bo proizvodnja tehničnega blaga skoraj podvojila. Pri taki proizvodnji bo mogoče povečati izvoz za blizu 300%, kar bo z druge strani omogočilo rednejšo oskrbo s surovinami.

3. Grafična industrija

Okoliščine in možnosti dela v okviru majhne etnične skupnosti so vplivale na razvoj majhnih kapacitet in lokalni značaj grafične industrije. Zato v SR Sloveniji tudi ni prišlo do koncentracije podjetij v večjem obsegu, do pomembnejše integracije in kooperacije ter do sodobne organizacije dela. Vlaganja so bila usmerjena predvsem v zamenjavo zastarele opreme, ne pa tudi za specializacijo proizvodnje.

V prihodnje bodo morala podjetja grafične industrije izvajati takšno investicijsko politiko, ki bo upoštevala specializacijo in namensko koncentracijo sredstev, s čimer bo mogoče preusmeriti sedanji obrtniški in polindustrijski način dela v racionalnejšo in bolj ekonomično proizvodnjo po grupah proizvodov množičnih izdaj (časopisi, knjige, revije, merkantilni tisk, embalaža).

Gradbeništvo in proizvodnja gradbenega materiala

1. Velikemu povpraševanju po izvajalcih gradbenih del je gradbeništvo v preteklem obdobju sledilo pretežno z ekstenzivnim povečevanjem proizvodnje ob hkrati slabi izrabljenosti mehanizacije zaradi časovno neuskajane graditve med letom. Vzrok za to so bila nepravčasna naročila investitorjev, pomanjkanje posameznih vrst materiala in pogosto nepravčasno zagotovljena finančna sredstva. Ob tem pa je za potrebami gradbenega tržišča posebno v zadnjih letih zastajala tudi proizvodnja gradbenega materiala, kar je ob nezadostnih zmogljivostih za zaključna dela dodatno oviralo potek graditev in podraževalo gradbeno proizvodnjo.

2. V novih razmerah bo stabilnejše tržišče zahtevalo od gradbenih podjetij uvajanje sodobnejše graditve ob uporabi sodobne tehnologije pri industrijskih, nizkih in stanovanjskih gradnjah. Obenem z višjo stopnjo mehanizacije in njeno boljšo izrabo bodo morala gradbena podjetja uvajati tudi sodobno organizacijo dela, ki je eden osnovnih pogojev za večjo ekonomičnost gradbene proizvodnje. Prav tako bo moralo gradbeništvo skrbeti za povečanje zmogljivosti lastnih in specializiranih obratov za zaključna dela, ki so bila doslej eden izmed razlogov za dolge roke graditve, kar je nujno povzročalo tudi velike podražitve.

Gradbena podjetja se bodo morala usmerjati na industrijski način graditve ter na prevzemanje del od projektiranja objektov do izvedbe. To bo posebno nujno v stanovanjski gradnji, kjer so tudi največje možnosti za širše uvajanje standardov in tipskih projektov. Tako usmeritev v stanovanjski gradnji bodo narekovala nove oblike financiranja stanovanj in preusmeritev povpraševanja predvsem na cenena stanovanja.

Industrijski način graditve bo zahteval nenehno iskanje možnosti za uvajanje novih ma-

terialov in konstrukcij. V te raziskave se bodo morali vključiti zlasti razvojni oddelki večjih gradbenih podjetij in raziskovalne institucije.

Za uspešno izvajanje industrijske stanovanjske graditve bodo morale občine pospešiti izdelavo urbanističnih projektov, kar bi omogočilo gradnjo na velikih kompleksih.

Gradbena podjetja bodo morala s širšim uvajanjem tipskih projektov omogočiti racionalnejšo in s tem cenejšo stanovanjsko gradnjo. To bo posebej pomembno pri graditvi stanovanj za trg, ker bo le tako mogoče zagotoviti kontinuirano graditev.

Ob bolj umirjeni investicijski potrošnji in močnejšam uveljavljanju ekonomskih zakonitosti na gradbenem tržišču se bo še bolj povečala pomembnost specializacije po posameznih vrstah graditve.

Poleg tega je nujen pogoj za racionalnejše in ekonomičnejše poslovanje gradbenih podjetij visoko razvita tehnološka kooperacija, zasnovana na skupnih proizvodnih interesih, kooperacija, ki bo omogočila tudi smotrnejša vlaganja za nadaljnje izboljšanje tehnične opremljenosti. Take oblike skupnega nastopanja gradbenih podjetij pa bodo izločile tudi neekonomičen način gradnje velikega števila manjših gradbenih podjetij.

V novih razmerah bo nujno, da se predvsem večja gradbena podjetja v širšem obsegu vključijo v mednarodno tržišče z vsemi oblikami projektantskih in gradbenih storitev, zlasti z inženiringom, ker jim bo le taka usmeritev omogočila popolnejše izrabljanje zmogljivosti. Da bi dosegla večjo rentabilnost poslovanja v tujini, pa bo nujno razviti tudi strokovno raziskavo tržišč.

Pomembno vlogo pri organizaciji izvoza gradbenih storitev bi morala imeti Gospodarska zbornica SRS in združenja, ki naj bi povezovala gradbena in proizvodna podjetja ter zunanje-trgovinske organizacije in poslovne banke pri nastopih na zunanjih tržiščih.

Zastarela in nepopolna zakonodaja na področju urejanja tehničnih in drugih normativov ter standardov ovira hitrejše uveljavljanje ekonomičnejše graditve. Zato bodo republiški organi sodelovali s predlogi pri izpopolnjevanju zvezne zakonodaje ter pripravili predloge predpisov, ki so v pristojnosti republike.

3. V minulem obdobju je reden potek graditev venomer oviralo zaostajanje kapacitet industrije gradbenega materiala za povpraševanjem. Nesorazmerje med povpraševanjem in ponudbo gradbenega materiala pa je vplivalo tudi na povečanje stroškov.

4. Glede na to, da sodobna gradbena tehnika zahteva proizvodnjo širokega asortimana in visoko kvaliteto gradbenih materialov, bo potrebno poleg proizvodnje klasičnih materialov povečati predvsem proizvodnjo novih gradbenih materialov in elementov iz lahkih betonov z uporabo elektrofilterskega pepela, ekspandirane gline in penjene žilindre ter proizvodnjo cementa, ki ga najbolj primanjkuje.

Za povečanje proizvodnje cementa ima SR Slovenija ugodne možnosti. Zato bo mogoče sedanji kritični položaj v preskrbi s tem materialom odpraviti z rekonstrukcijo sedanjih cementarn. Za povečanje proizvodnje cementa bo federacija prispevala pri financiranju

izgrajevanja cementne industrije 20% udeležbo k investicijam.

Pri rekonstrukciji industrije gradbenega materiala za proizvodnjo novih gradbenih elementov in materialov bodo morala sodelovati tudi gradbena podjetja kot neposredni koristniki in podjetja industrije gradbenega materiala.

Prometne dejavnosti

1. Za vse povojno obdobje sta značilna močna rast obsega vseh prometnih storitev in razvoj novih prometnih dejavnosti v SR Sloveniji, kot so: javni cestni promet, pomorski in letalski promet ter luška dejavnost. Vložena sredstva so bila učinkovita predvsem v novih prometnih dejavnostih in na področju ptt prometa, medtem ko sicer znatna vlaganja na področju železnice in cestnega omrežja zaradi velikega obsega zastarelih in izrabljenih osnovnih sredstev še niso dala zadovoljivih učinkov.

Tarifni sistem je omogočil reproduktivno sposobnost predvsem javnemu cestnemu prometu ter luški in ptt dejavnosti, medtem ko sta zastarela tarifna politika in naraščanje obratovalnih stroškov pri zastarelih in obrabljenih sredstvih zavirala obnavljanje in modernizacijo železnice ter povzročila sedanjo splošno zastarelost njenih osnovnih sredstev. Podobno je stanje cestnega omrežja, kjer višina vlaganj ne zadošča za izboljšanje razmer, ki jih povzročata naraščanje cestnega prometa in obremenitev vozišč.

2. Predvideno povečanje proizvodnje in menjave blaga, tranzitnih prevozov in rast turizma nakazujejo, da se bo povečal obseg vseh prometnih storitev v obdobju 1966—1970 za okoli 50%. Pri tem bi se povečali v tem obdobju železniški prevozi za 26%, pomorski za 46%, luška dejavnost za 150%, javni cestni promet za 85% ter ptt dejavnost za okoli 60%. Predvideno povečanje železniških prevozov, predvsem tranzitnih, je zasnovano tudi na razvoju koprške luke, ki bo ob koncu leta 1967 z novo železniško progo povezana z zaledjem.

3. Nadaljnje etapno izboljševanje sistema železniških tarif na celotnem jugoslovanskem železniškem omrežju z upoštevanjem nižjih stroškov prevoza na dolgih relacijah in na moderniziranih magistralah ter nadaljnje uveljavljanje komercialnih popustov pri večjih in trajnejših prevozih bo v prihodnje ena izmed pomembnih osnov za povečanje železniškega prometa.

Potreba po boljši povezavi vse države s tržišči zahodne in srednje Evrope in predvideno povečanje tranzitnega prometa v smeri proti jadranskim pristaniščem bosta zahtevala predvsem povečanje zmogljivosti in izboljšanje kvalitete prevozov na glavnih železniških progah ter izboljšanje razmer na glavnih cestah SR Slovenije. Zato bo poglobljena naloga na področju prometa izboljšati stanje glavnega železniškega in cestnega omrežja SR Slovenije.

Poudarjeno uveljavljanje ekonomskih faktorjev v gospodarjenju prometnih organizacij bo v prihodnje zahtevalo sodobnejšo in smotrnejšo organizacijo prometa. K boljšemu izkoriščanju prometnih zmogljivosti bo dovela smotrnejša delitev prevoza med železniškim in cestnim transportom. Zato bo potrebno ustvariti osnovo za izenačevanje pogojev gospodarjenja med navedenimi transportnimi panogami predvsem z uveljavljanjem realnejših prispevkov cestnih transportnih podjetij za vzdrževanje cestnega omrežja. Pri tem bo

pomembno tudi usklajevanje dopustne obremenitve cest z nosilnostjo cestišč. Tako se bodo usmerjali težji in množični prevozi, zlasti na dolgih relacijah, pretežno na železnico, pri podaljšanju železniškega prevoza po cesti pa na cestne prevoznike v kooperaciji z železnico.

Pri uresničevanju temeljitejšega poslovnega sodelovanja med prometom in celotnim gospodarstvom, kakor tudi med različnimi prometnimi panogami bo morala imeti pomembnejšo vlogo tudi Gospodarska zbornica SRS.

4. K izboljšanju poslovanja na področju prometa v prihodnjem obdobju bodo prispevali modernizacija in rekonstrukcija prometnega omrežja in transportnih zmogljivosti ter nadaljnje uvajanje mehanizacije in avtomatizacije.

Elektrifikacija in modernizacija glavne železniške proge Ljubljana—Dobova, sistematično vgrajevanje močnejšega gornjega ustroja na glavnih progah, modernizacija vleke in varnostnih naprav bo vplivalo, ob povečanem obsegu blagovnih prevozov po vključitvi koprške proge, na povečanje produktivnosti in znižanje stroškov poslovanja; to bo postopoma izboljšalo akumulativnost in reproduktivno sposobnost železnice. Predvideno povečanje prevoznih storitev do leta 1970 za okoli 26% ob hkratnem znižanju števila zaposlenih za okoli 6% nakazuje povečanje produktivnosti na železnici za okoli 33%.

Razvoj pomorstva in letalstva, ki sta usmerjena predvsem na zunanje tržišče, je pomemben predvsem kot vir neblagovnega deviznega priliva. Zamenjava in modernizacija ladij in letal bo v prihodnjem obdobju predvsem v okviru možnosti zadolževanja v tujini.

Luka Koper bo postopoma širila svoje zmogljivosti z lastnimi in združenimi sredstvi neposrednih interesentov ter sproti izkoriščala nove naprave, tako da bo do leta 1970 približno potrojila obseg dejavnosti iz leta 1965. Pri tem bo blizu tretjina dejavnosti tranzitnega značaja. Tako se bo ob predvidenem zvečanju števila zaposlenih za okoli 45% povečala produktivnost luške dejavnosti za okoli 100%.

Razvoj gospodarstva, življenjske ravni in turizma narekuje še nadaljnje širjenje in modernizacijo ptt dejavnosti. Pospešeno opremljanje že vgrajenih mednarodnih koaksialnih tt kablov bo omogočilo že v prvih letih prihodnjega obdobja pomembno povečanje mednarodnega tranzitnega tt prometa, kar bo vplivalo na povečanje akumulativnosti na področju ptt dejavnosti. Do leta 1970 bo izvedena v SR Sloveniji popolna avtomatizacija telefonije in telegrafije ter urejena dnevna dostava pošte v vseh naseljih.

Ob predvidenem razvoju vsega gospodarstva in povečanju življenjske ravni se bosta javni cestni in mestni promet še nadalje razvijala. Vendar bodo večje obveznosti do cestnega omrežja zahtevale določene spremembe v strukturi tovornega voznega parka v korist lažjih vozil, kar bo tudi vplivalo na delno znižanje dosedanje dinamike rasti pri obsegu cestnih blagovnih prevozov. Z naraščanjem motorizacije se bodo še povečale potrebe po razširitvi in izboljšanju zmogljivosti avtomehaničnih delavnic, zaradi večjega prometa pa bo potrebna tudi večja skrb za ureditev izogibalšč in parkirnih prostorov.

5. Močno naraščanje prometne obremenitve cest bo zahtevalo povečane napore za redno osnovno in investicijsko vzdrževanje, za sprotne sanacije zimskih po-

škodb, za tekočo obnovo ter okrepitev vozišč kakor tudi razširitev pomembnih obmejnih prehodov in najbolj obremenjenih križišč.

Republiški organi si bodo prizadevali v sodelovanju s federacijo za uveljavljanje takega sistema financiranja, ki bo zagotavljal potreben obseg in smotrno uporabo zbranih sredstev za vzdrževanje in modernizacijo cestnega omrežja. Hkrati bodo proučili tako organizacijo celotnega cestnega gospodarstva v SR Sloveniji, ki bo zagotavljala enotnejše in smotrnejše vzdrževanje cest.

V skladu s takimi prizadevanji bo republika v okviru možnosti sodelovala z zainteresiranimi delovnimi organizacijami in družbeno-političnimi skupnostmi pri urejanju cestne povezave posameznih območij z osnovno cestno mrežo.

Spremembe v organizaciji cestnega gospodarstva in financiranju bi morale zagotoviti tudi večjo stimulacijo občinskih skupščin in uporabnikov cest za združevanje dodatnih sredstev, potrebnih za reševanje lokalnih problemov cestnega gospodarstva.

Storitvene dejavnosti

1. Trgovina

1. Trgovina, ki zavzema v SR Sloveniji po ustvarjenem družbenem proizvodu drugo mesto takoj za industrijo, ima v procesu reprodukcije kot posrednik med proizvodnjo in potrošnjo pomembno vlogo. Od njene učinkovitosti in ekonomičnosti je zelo odvisno obračanje sredstev ter kroženje blaga, kar je posebno pomembno za hitrejši razvoj proizvodnje in za zniževanje stroškov gospodarstva.

V preteklosti je trgovina zaostajala za razvojem proizvodnje, njeno delovanje pa je bilo omejeno večidel le na posredovanje blaga.

Nerazvitost in razdrobljenost trgovskega omrežja ter pomanjkanje prodajnega in skladiščnega prostora so bili tudi vzrok za prešibko povezavo med proizvodnjo in potrošnjo ter za njen premajhen vpliv na razširitev trga, razvoj proizvodnje, izboljšanje kvalitete blaga in njegove pocenitve ter na druge činitele, ki so pomembni za izboljšanje življenjske ravni občanov.

2. Bistveno izboljšanje položaja trgovine po reformi, ki se izraža v večji akumulativnosti, bo omogočilo povečati vpliv trgovine na proizvodnjo in njen asortiman in to bo moralo v spreščenem delovanju tržišča postati njena osnovna naloga. To pa narekuje trgovini, da se v širšem obsegu uveljavi tudi kot organizator proizvodnje in pobudnik poslovnega sodelovanja na drugih področjih gospodarstva. Tranzitni turizem in razvit mali obmejni promet pa bosta zahtevala od trgovine tudi, da se bo širše vključevala v turizem, predvsem v ustrezno organizacijo maloprodajne mreže na najpomembnejših turističnih točkah, kjer so zlasti velike potrebe po izboljšanju založenosti in asortimana zalog.

3. Da bo mogla trgovina zadostiti povečanemu povpraševanju na domačem tržišču, se bo morala usmerjati predvsem k izboljšanju prodajnega omrežja, modernizaciji sedanjih in urejevanju novih sodobnih zmogljivosti. Nosilci modernizacije in gradnje novih sodobnih oblik prodajnih zmogljivosti pa so lahko

samo velike in ekonomsko močne trgovinske organizacije, ki s svojim podružničnim omrežjem pokrivajo širša območja. Razširitev prodajnega omrežja na širša področja bo hkrati prispevala k odpiranju trga in onemogočanju monopolističnih teženj posameznih podjetij.

Glede na to, da koristi potrošnikov zahtevajo koncentracijo blaga za široko potrošnjo vsakodnevne porabe v večjih prodajnih prostorih, ki so prilagojeni njihovemu asortimanu, bodo morale trgovinske delovne organizacije svojo investicijsko politiko usmerjati k ustanavljanju velikih samopostrežnic oziroma blagovnic v večjih središčih. Na moderne oblike prodajal s širokim dopolnilnim asortimanom se bodo morale močneje usmeriti tudi prodajalne proizvajalcev. Take oblike trgovine bodo zahtevale tudi organizacijo sočasnih servisnih obratov za vzdrževanje proizvodov trajnejše uporabe, kar postaja sestavni del sodobne prodaje. Da bo trgovina lahko izboljšala poslovanje in založenost, bo potrebno širiti zmogljivosti skladišč in hladilnic.

Težnja potrošnikov po čim bližji nabavi blaga pa bo tudi v prihodnje zahtevala razen koncentrirane ponudbe blaga za široko potrošnjo v pomembnejših središčih ustrezno omrežje podružničnih klasičnih prodajal s predmeti vsakodnevne rabe v manjših krajih. Dopolnilno vlogo pri oskrbi potrošnikov naj bi imele majhne samostojne trgovine s pavšalnim obračunom in tudi zasebne trgovine, predvsem za sadje, zelenjavo in podobno. Takšne oblike trgovine je treba razvijati zlasti v turističnih in odročnih krajih.

Nakazana organizacija maloprodajnega omrežja omejuje posredniško vlogo trgovine na debelo, katere osnovna naloga naj postane ob povečanem vplivu na proizvodno usmeritev v prihodnje predvsem posredovanje prodaje na širša tržišča ter preskrbovanje proizvajalcev z reprodukcijskim materialom in rezervnimi deli.

Na podlagi splošnih gospodarskih gibanj, predvidenega naraščanja osebne potrošnje ter nakazane razvojne usmeritve v trgovini je mogoče računati, da se bo njen promet do leta 1970 povečal za okoli 50%.

Da bi odpravili zaprtost tržišča in onemogočili lokalni monopolizem ter razširili trgovsko omrežje, naj bi občinske skupščine zagotovile enake pogoje za gradnjo trgovskih lokalov vsem delovnim organizacijam in s tem spodbudile k ustanavljanju trgovin na svojem območju tudi organizacije, ki imajo svoj poslovni sedež v drugih občinah ali republikah.

Sedanji administrativni sistem kontrole in oblikovanja cen je močna ovira za izpolnjevanje nakazanih nalog trgovine. Zato bo nujno nadomestiti ga v prihodnje z dogovori med proizvajalci in trgovinskimi organizacijami o rabatih in postopno v skladu s splošno politiko in režimom cen sproščati oblikovanje cen in marž.

Kljub povečani akumulativnosti bo še vedno pereče vprašanje obratnih sredstev. Zato je to vprašanje treba urejati z ukrepi kreditne politike in s povezovanjem med industrijo in trgovino, da bi tako omogočili proces hitrejšega in popolnejšega prenašanja zalog proizvodov in reprodukcijskega materiala iz proizvodnje v trgovino.

2. Gostinstvo

Razvoj turizma in izboljševanje življenjske ravni občanov ustvarjata gostinstvu možnosti za hiter nadaljnji razvoj.

Za izpolnjevanje nalog pri nadaljnjem hitrem naraščanju turističnega prometa in zadovoljevanju potreb prebivalstva bo moralo gostinstvo predvsem poskrbeti za boljše izrabljanje sedanjih zmogljivosti z boljšo organizacijo dela in primerno poslovno politiko ter s kvalitetnejšimi storitvami. Obenem pa bo potrebno povečati nastanitvene zmogljivosti za okoli 10.000 ležišč in restavracijske zmogljivosti za okoli 10.000 sedežev.

Pri modernizaciji sedanjih in gradnji novih gostinskih objektov morajo biti upoštevane zahteve sodobnega turizma in potrebe prebivalstva. Zato naj se hotelski objekti gradijo predvsem v večjih turističnih središčih, kjer je mogoče doseči boljšo izrabo zmogljivosti in na tej osnovi hitro vračanje vloženi sredstev ter čimvečji devizni učinek. Ustrezno povečanemu povpraševanju bo treba povečati zmogljivosti sodobno urejenih prostorov za kampiranje ter poskrbeti za gostišča ob cestnem omrežju, po katerem se prelivajo tokovi tranzitnega turizma ter na izletiščih in za razširitev omrežja obratov za razvedrilo, posebno v turističnih središčih z dvojno sezono.

Da bi se povečal delež gostinstva v potrošnji prebivalstva, bo potrebna večja usmeritev v organizacijo sodobne množične prehrane, za kar bo treba okrepiti sodelovanje z živilsko industrijo. Z ustrezno poslovno politiko in boljšo organizacijo dela bo mogoče doseči primerne cene teh gostinskih storitev, take, ki bodo sprejemljive za potrošnike, kar bo obenem prispevalo k boljši izrabi zmogljivosti.

Boljšo preskrbo gostinstva bo mogoče zagotoviti s tesnejšo povezavo s preskrbovalnimi podjetji, zlasti z živilsko industrijo in s kmetijstvom, kar je še posebej pomembno za preskrbo gostinstva v glavni turistični sezoni.

Pri določanju cen svojih storitev bo moralo gostinstvo upoštevati raven cen gostinskih storitev na tujih turističnih tržiščih, konkurenčnost naših cen pa naj omogoči tudi politika občinskih skupščin pri določanju obveznosti delovnim organizacijam s področja gostinstva in turizma.

Posebno pozornost bo treba posvetiti usposabljanju novih strokovnih delavcev in strokovnemu izpopolnjevanju zaposlenih, ker je to eden najpomembnejših pogojev za izboljšanje kvalitete storitev.

Bolj bo treba spodbujati zasebno iniciativo v gostinstvu. Zato naj bi občine z davčno politiko in poslovne banke z odobritvijo kreditov spodbujale vlaganja občanov za razširitev gostinskih zmogljivosti v gostilnah, penzionih in zasebnih turističnih sobah, kar bo omogočilo pestrejšo ponudbo gostinskih storitev. Pri tem je treba še posebej posvetiti pozornost razširitvi omrežja tovrstne gostinske dejavnosti na območjih izletnega in tranzitnega turizma ter turizma v malem obsejnim prometu.

3. Obrt

1. Razvoj obrti je v dosedanjem obdobju zastajal za hitro naraščajočimi potrebami gospodarstva in prebivalstva. Na to so vplivali zlasti nezadostna in ne-

redna preskrba z domačimi in uvoznimi materiali, slaba oskrba z nadomestnimi deli, neenakopraven položaj pri dodeljevanju deviznih sredstev za uvoz sodobnih strojev in orodja. V storitveni dejavnosti pa je vplivalo tudi zastarelo orodje in oprema ter pomanjkanje strokovnih kadrov.

Razvoju obrti niso posvečale potrebne pozornosti niti poslovne banke, ki so razpoložljiva sredstva vlagale predvsem za razvoj drugih dejavnosti. Na razvoj zasebne obrti pa je negativno vplivala tudi neustrezna davčna politika ter neurejena osnovna vprašanja socialnega in pokojninskega zavarovanja zasebnih obrtnikov in družinskih članov. Zato se pozitivne težnje zakona o obrtnih delavcih samostojnih obrtnikov v praksi mnogokrat še niso popolnoma uveljavile.

2. Poleg zaostajanja razvoja obrti v minulem obdobju bo nadaljnje naraščanje proizvodnje in osebne potrošnje, večja uporaba tehničnih naprav v gospodinjstvih, razvoj motorizacije in povečana stanovanjska graditev v prihodnje še bolj zaostri kritično stanje v zadovoljevanju potreb po storitvah.

3. V storitveni obrti bo treba zagotoviti zlasti povečanje zmogljivosti za popravila gospodinskih tehničnih pripomočkov in motornih vozil ter za vzdrževanje stanovanj. Prizadevanja za razvoj storitvene obrti bodo morala biti usklajena tudi s pričakovanim povečanjem turističnega prometa in s prizadevanji za povečanje potrošnje inozemskih turistov predvsem z večjo ponudbo raznovrstnih storitev zlasti avtoservisnih, mehaničnih in finomehaničnih ter kozmetično-frizerskih.

Storitvene zmogljivosti bo mogoče povečati predvsem z organizacijo sodobno opremljenih delavnic, ki bi s pravilnim združevanjem strok in z uvajanjem sodobne opreme lahko zagotovile hitro in kvalitetno opravljanje storitev.

Pri iskanju najboljših rešitev tako glede urejanja sodobne opreme kakor tudi glede združevanja obrtnih strok bi morali sodelovati s strokovnimi nasveti strokovna združenja in Gospodarska zbornica SRS.

Poleg večjih vlaganj za usposabljanje novih obratov bo potrebno zagotoviti hitro povečanje strokovnih zmogljivosti predvsem z uvajanjem dveh izmen. To bi omogočilo boljše izrabljanje sedanje zmogljivosti in povečati zaposlenost. Tako usmeritev bo treba uveljaviti zlasti v tistih storitvenih dejavnostih, ki so vezana na razvoj turizma in zadovoljevanja potreb občanov.

Občinske skupščine bi morale v okviru ureditvenih načrtov upoštevati potrebe razvoja storitvenih obrti in servisov proizvodnih podjetij, da bi omogočile hitrejši razvoj te dejavnosti na svojem območju.

Za hitrejšo vključitev in večjo rast zasebnega obrtništva na področju storitev naj bi občinske skupščine izvajale tako politiko, ki bo vzpodbudna za ustanavljanje novih delavnic zasebnih obrtnikov. Banke naj s primernim mehanizmom zbiranja sredstev in kreditiranja obrtnikov podpirajo tako politiko občinskih skupščin.

Z izpopolnitvijo republiških predpisov pa bo omogočeno tudi širše in ugodnejše vključevanje zasebnih obrtnikov v pokojninsko in zdravstveno zavarovanje.

4. V proizvodni obrti so možnosti predvsem za povečanje proizvodnje izdelkov za razširitev sortimenta predmetov široke potrošnje, ki jih industrija zaradi neekonomskih serij ne proizvaja. Pri tem bo mogoče razvijati pogodbeno sodelovanje družbene obrti z industrijo, ki naj omogoči boljše izrabljanje razpoložljivih zmogljivosti. Prav tako pa pričakujemo, da se bo v novih razmerah razvilo širše povezovanje zasebnih obrtnikov z družbeno proizvodnjo.

5. Velike, a neizrabljene možnosti za povečanje izvoza in za razširitev sortimenta na domačem tržišču so v nadaljnjem razvijanju domače obrti. Te možnosti so zlasti na območjih, ki imajo že dolgoletno tradicijo.

Republiški organi bodo v sodelovanju z Gospodarsko zbornico SRS in občinskimi skupščinami proučili vprašanja, ki so povezana s položajem in pospeševanjem razvoja te dejavnosti v SR Sloveniji.

6. Gradbena obrt se bo morala usmeriti na zaključna gradbena dela, ki jih ni mogoče opravljati na industrijski način. S tem bodo dane možnosti za skrajšanje rokov graditve in za pocenitev gradbenih objektov. Tak razvoj bi morala vzpodbujati zlasti večja gradbena podjetja, za razširitev zmogljivosti, ki so namenjena za vzdrževanje obstoječega fonda stanovanj, pa bodo morala poskrbeti tudi stanovanjska podjetja.

X. FINANCIRANJE RAZŠIRJENE REPRODUKCIJE

1. Nedograjenost in zaostajanje gospodarskega sistema za razvojem samoupravljanja se je zlasti ostro odrazilo na področju financiranja investicij. Čeprav se je delež delovnih organizacij v skupnih vlaganjih na področju gospodarstva nenehno povečeval ter je znašal v letu 1965 že okoli 52%, delovne organizacije še vedno niso imele odločilnega vpliva na razširjeno reprodukcijo.

Inflacijska gibanja so ob liberalni kreditni politiki in pogostih spremembah instrumentov delitve spodbujala k sprotnemu in nenačrtnemu trošenju za investicije razpoložljivih sredstev ter širjenju investicijske fronte. Obveznosti, ki so jih sprejemale družbeno-politične skupnosti, poslovne banke in delovne organizacije, so pogosto presegale obseg razpoložljivih sredstev kakor tudi materialne možnosti gospodarstva. Občutne disparitete v cenah pa niso dajale jasne usmeritve za dolgoročno investicijsko politiko. V takih vlaganjih uspehi niso bili zadovoljivi, prav tako pa so se nenehno podaljševali roki gradnje, kar je bilo vzrok za visoke prekoračitve in podražitve, in vse to je vplivalo na nezadovoljive investicijske učinke.

V skupnih investicijah v osnovna sredstva so se po letu 1957, ko smo dali večji poudarek razvoju družbenega standarda, hitreje povečevala vlaganja na področju družbenih služb in stanovanjske graditve. Delež vlaganj za razvoj družbenih služb se je od 8% v letu 1957 povečal na 9,6% v letu 1965, delež vlaganj v stanovanjsko-komunalno gradnjo pa od 19% na 26%. Tudi za to področje je bila značilna nesmotrna poraba sredstev kot odraz premajhnega vpliva uporabnikov na investicijske odločitve, zaradi česar doseženi rezultati niso bili vselej v skladu s porabljenimi sredstvi.

V strukturi gospodarskih investicij so po letu 1957, zlasti pa v letih 1961—1965, zaostajala vlaganja v ener-

getiko in promet. V skupnih vlaganjih za gospodarstvo se je udeležba energetike znižala od 19% v letih 1957 do 1960 na 11,4% v letih 1961—1965, udeležba prometa pa od 24% na 17,5%. To je zaostajalo problem preskrbe z električno energijo in modernizacije prometnih zmogljivosti, kar je posredno vplivalo tudi na dinamiko celotnega razvoja.

2. Visok delež neaktiviranih investicij, zastarelost proizvodnih zmogljivosti in zaostajanje izgrajevanja energetike zahteva, da se v letih 1966—1970 usmeri investicijska politika predvsem na hitrejšo dovršitev začetnih objektov, na modernizacijo gospodarstva, ki jo narekujejo cilji reforme, ter na nadaljnji razvoj gospodarske in negospodarske infrastrukture. Ob bolj umirjeni investicijski potrošnji pa bo treba dati iz razpoložljivih sredstev za investicije večji delež za vlaganja v trajna obratna sredstva.

Investicijska dejavnost bo morala biti usmerjena predvsem v take naložbe, ki bodo učinkovito vplivale na znižanje proizvodnih stroškov, pospeševale konkurenčno sposobnost gospodarstva in tako ustvarjale možnosti za večji dohodek. To so zlasti naložbe, ki omogočajo modernizacijo proizvodnje v širšem obsegu, torej ne samo tehnično in tehnološko modernizacijo, marveč tudi modernizacijo poslovanja s sodobnimi metodami organizacije proizvodnje, s specializacijo proizvodnje, z razvijanjem kooperacije in drugih oblik poslovnega sodelovanja. Z naložbami v kompleksno modernizacijo proizvodnje se bodo postopoma aktivirale tudi rezerve v sedanjih proizvodnih zmogljivostih, sredstva za proizvodnjo se bodo intenzivneje uporabljala, ustvarjene bodo možnosti za predvideno rast produktivnosti dela, z vloženi investicijskimi sredstvi bomo torej dosegli boljše ekonomske učinke.

V novih razmerah delitve dohodka, ki so bile ustvarjene z reformo, bodo s pretežnim delom sredstev za investicije razpolagale delovne organizacije same, kar je eden od poveljnih pogojev za uresničitev nakazane investicijske usmeritve. Z nadaljnimi izpopolnitvami sistema financiranja razširjene reprodukcije pa bodo ustvarjene tudi možnosti za varčevanje z investicijskimi sredstvi in za večjo mobilnost ter prelivanje in združevanje sredstev; s tem bo dana osnova za smotrnejše gospodarjenje z investicijskimi sredstvi. To bo omogočilo tudi reševanje nekaterih strukturnih problemov, ki zahtevajo večjo koncentracijo investicijskih sredstev. Vendar pa bo v letih 1966 do 1970, ko se bo novi sistem financiranja razširjene reprodukcije šele uveljavljal, še vedno potrebna koncentracija dela povečanih sredstev delovnih organizacij, zlasti za financiranje energetike, na podlagi obveznega združevanja.

3. Sredstva, ki bodo v razdobju 1966—1970 razpoložljiva za vlaganje v osnovna in trajna obratna sredstva na območju SR Slovenije, bodo znašala pri predvidenem povečanju družbenega proizvoda okoli 20 milijard dinarjev. Na podlagi sistema delitve in oblikovanja sredstev za investicije pričakujemo takole razporeditev sredstev:

	— struktura v %	
	1961—1965	1966—1970
Delovne organizacije s področja gospodarstva in negospodarstva	42,0	69,0
Poslovne banke	13,3	17,0
Pričakovani krediti iz zveznih sredstev	13,2	5,0
Sredstva republike	11,7	5,0
Sredstva občin	19,8	4,0
Skupaj sredstva	100,0	100,0

4. Tako delovne organizacije kot poslovne banke bodo morale zaradi sprememb na področju kreditno-monetarnega sistema, zunanjetrgovinskega in deviznega režima ter sprememb v sistemu plačevanja obveznosti v gospodarstvu zagotoviti iz razpoložljivih sredstev za investicije predvsem potrebe po stalnih obratnih sredstvih in s tem ustvariti možnosti za povečanje obsega poslovanja in boljše izrabljanje razpoložljivih zmogljivosti.

Z aktiviranjem sedanjih rezerv v čezmerni vezavi sredstev v zalogah pričakujemo, da bodo vlaganja v obratna sredstva naraščala počasneje od družbenega proizvoda in da se bo na tej osnovi izboljšal koeficient obračanja zalog od 1,7 v letu 1965 na okoli 2 v letu 1970. Ob takih predvidevanjih bi bilo potrebno izločiti iz razpoložljivih sredstev za investicije za vlaganja v obratna sredstva okoli 2.700 milijonov dinarjev. S tem bi bilo omogočeno poprečno letno povečanje zalog v gospodarstvu za okoli 6% ter letno povečanje sredstev za kreditiranje prodaje opreme na domača in tuja tržišča in za kreditiranje široke potrošnje za okoli 9—10%; tako bi celotna vlaganja v obratna sredstva naraščala za okoli 7% na leto.

Po zadovoljitvi potreb po trajnih obratnih sredstvih bo razpoložljivih v letih 1966—1970 za vlaganja v osnovna sredstva okoli 17 milijard dinarjev. Tak obseg sredstev bo omogočil poprečni letni porast vlaganj v osnovna sredstva za okoli 6%.

5. Ob novem oblikovanju sredstev za investicije bo struktura vlaganj bolj kot doslej odvisna od razporeditve sredstev, s katerimi bodo razpolagale delovne organizacije na posameznih področjih ter poslovne banke.

Delovne organizacije bodo razpolagale z okoli 70% skupnih sredstev, za katere računamo, da bodo v obdobju od 1966—1970 uporabljena za investicije. S tem bodo imele delovne organizacije večje možnosti, da z lastnimi sredstvi modernizirajo proizvodnjo oziroma poslovanje. Pri tem pa bodo morale pri odločitvah o uporabi svojih sredstev upoštevati potrebe in možnosti tudi zunaj svojega najožjega področja in vlagati sredstva tam, kjer je mogoče doseči boljši ekonomski učinek. V ta namen bodo sedanji mehanizem prelivanja sredstev preko bank, ki je zasnovan izključno na kreditnih odnosih in zato ni vedno dovolj stimulativen, dopolnile nove metode prelivanja in združevanja investicijskih sredstev neposredno med delovnimi organizacijami; te metode bodo omogočale, da imetniki sredstev z vlaganjem zunaj svojega področja pridobe poleg običajnih obresti tudi udeležbo v dohodku, ki bo dosežen z uporabo njihovih sredstev. Takšne metode prelivanja in združevanja investicijskih sredstev bodo ustvarjale ugodne možnosti za različne oblike integracije, ki bodo učinkovite zlasti tedaj, kadar se bodo z združenimi sredstvi reševali skupni problemi na podlagi medsebojno usklajenih razvojnih programov integriranih delovnih organizacij.

6. Z oblikovanjem enotnega tržišča vseh družbenih sredstev v prihodnjem obdobju bodo dane možnosti, da poslovne banke v neposrednem sodelovanju z delovnimi organizacijami in z drugimi imetniki sredstev razširijo območje svojega poslovanja in si povečajo kreditni potencial. Prelivanje sredstev na vsem področju investicijske dejavnosti, pri čedalje večji samostojnosti bank v njihovem poslovanju, pa bo dajalo možnost poslovnim bankam, da v lastnem interesu in

v interesu svojih komitentov kreditirajo predvsem tiste dejavnosti, ki jim bodo nudile največ zagotovil, da bodo sredstva kredita čim hitreje aktivirana, da bo s njihovim aktiviranjem dosežen čim večji dohodek in da bo rok vračanja kredita čim krajši. Tako je pričakovati, da bodo poslovne banke sodelovale v financiranju investicij predvsem v obliki kratkoročnih in srednjeročnih kreditov. V takih razmerah se bodo sredstva poslovnih bank uporabljala predvsem za naložbe, ki bodo zagotavljale boljšo organizacijo in modernizacijo proizvodnje.

Sredstva za investicije, s katerimi bodo razpolagale družbeno-politične skupnosti, se bodo oblikovala na nižji ravni kot v minulem obdobju. Zato bo njihova uporaba omejena na naložbe, ki imajo poseben družbeni pomen, in pa na udeležbe pri usmerjanju investicijskih sredstev drugih nosilcev v take naložbe.

7. Na podlagi že sprejetih investicijskih odločitev ter ocene razpoložljivih sredstev pričakujemo, da bodo sredstva za celotna vlaganja na področju gospodarstva znašala v obdobju 1966—1970 okoli 10.850 milijonov dinarjev, od česar bo potrebno vložiti za razvoj energetike, prometnega omrežja ter vodnega gospodarstva okoli 2.100 milijonov dinarjev. V okviru ostalih sredstev za vlaganje v gospodarstvo, ki pomenijo okoli 80% vseh pričakovanih investicij na področju gospodarstva, bo mogoče uresničiti predvideno usmeritev na modernizacijo. Ocenjeno raven vlaganj za modernizacijo zmogljivosti pa bi bilo mogoče povečati z angažiranjem dodatnih inozemskih sredstev.

V letih 1966—1970 bo razporeditev sredstev za investicije v gospodarstvu še vedno neugodna, predvsem za področje energetike, prometa, kmetijstva in turizma. Potrebe in dolgoročnost vlaganj na teh področjih bodo zahtevale intervencijo družbeno-političnih skupnosti, da bi zagotovili predvideno proizvodno usmeritev. Zato se s tem planom usmerjajo sredstva, s katerimi bo v obdobju 1966—1970 razpolagala republika na področje kmetijstva, turizma, prometa in gozdarstva. Prav tako so že sprejetimi zakoni o deponiranju določenih sredstev elektrogospodarskih organizacij in zakonom o dopolnilnih sredstvih za financiranje elektroenergetskih objektov v letih 1966—1970 za financiranje elektroenergetskih objektov zagotovljena sredstva za izgraditev objektov, ki naj zagotovijo potrebne količine električne energije do leta 1970. S posebnim zakonom so zagotovljena tudi sredstva za dograditev elektroenergetskih objektov, ki so se začeli graditi pred letom 1966, ter za modernizacijo in povečanje proizvodnje premogovnikov, ki je vezana na začetek obratovanja novih termocentral.

Za vzpodbujanje vlaganj na teh področjih je zagotovljena tudi udeležba federacije v obliki udeležb in dopolnilnih obresti poslovnim bankam in drugim investitorjem, kadar vlagajo sredstva na področje kmetijstva, za graditev objektov za potrebe inozemskega turizma ali za nabavo transportnih sredstev v železniškem in zračnem prometu.

8. Sredstva za graditev in vzdrževanje stanovanj bodo zagotovljena predvsem iz stanarin, iz namenskih sredstev, ki jih formirajo delovne organizacije v obliki prispevka za stanovanjsko gradnjo, ter iz anuitet odpravljenih stanovanjskih skladov.

Na podlagi dosedanjih razmerij med vlaganji in namensko določenih sredstev in drugih sredstev delov-

nih organizacij pričakujemo, da bodo delovne organizacije tudi v letih 1966—1970 namenile za stanovanjsko graditev del sredstev iz sklada skupne porabe.

Nove stanarine, ki so bolj usklajene z realno amortizacijo, bodo spodbujale uporabnike stanovanj k varčevanju, ki se že uveljavlja pri poslovnih bankah in stanovanjskih podjetjih. Ocenjujemo, da bodo v tem obdobju lastna sredstva bodočih uporabnikov stanovanj udeležena v skupni stanovanjski gradnji z okoli 18 %.

Pričakujemo, da bo za stanovanjsko graditev in za vzdrževanje stanovanjskih hiš zagotovljeno iz navedenih virov okoli 4.400 milijonov dinarjev. S takim obsegom sredstev bi pri smotrni porabi lahko zgradili v tem planu predvideno število stanovanj in zagotovili redno vzdrževanje stanovanjskih zgradb.

9. Obseg vlaganj na področjih družbenih služb bo tako kot doslej odvisen predvsem od sredstev, s katerimi bodo razpolagale same delovne organizacije s teh področij, od možnosti proračunov, prelivanja sredstev s področja gospodarstva ter prispevkov občanov.

Pričakujemo, da bodo skupna sredstva za vlaganja v razvoj družbenih služb v letih 1966—1970 znašala okoli 1.600 milijonov dinarjev. S takim obsegom vlaganj bi ostal delež družbenih služb v skupnih investicijah v letih 1966—1970 v glavnem na nivoju, ki je bil dosežen v letih 1961—1965 in bi znašal okoli 9,4 odstotka.

Delovne organizacije s področja družbenih služb bodo v letih 1966—1970 razpolagale predvidoma z okoli 850 milijoni dinarjev za investicije. Smotrnejšo uporabo teh sredstev pa bo mogoče zagotoviti le na podlagi večjega varčevanja s sredstvi ter s povezovanjem delovnih organizacij tako med seboj kakor tudi z gospodarstvom ter poslovnimi bankami.

Možnosti proračunov, zlasti republiškega, ki bo moral v letih 1967 in 1968 poravnati neplačane obveznosti iz preteklih let, za financiranje razvoja družbenih služb, bodo ob znižanih stopnjah prispevkov, uveljavljenih z reformo, omejene. S skrajnim varčevanjem, ki ga bodo morali izvajati vsi proračuni, bi bilo mogoče zagotoviti iz teh virov okoli 300 milijonov dinarjev, s tem da bi republika prispevala, poleg sredstev za dokončanje objektov s področja družbenih služb po že sprejetih finančnih programih v letu 1966, še okoli 30—40 milijonov dinarjev, in to predvsem v zadnjih letih tega plana.

Nujnost graditve kliničnega centra v Ljubljani, dograditev nekaterih začetih objektov visokega šolstva in graditve osnovnih šol bodo zahtevale, da se uporabi za te namene tudi del sredstev, s katerimi bo razpolagala republika zunaj proračuna.

Že v dosedanem obdobju so občani v posameznih občinah prispevali bodisi v obliki samoprispevka ali drugače sredstva za gradnjo šol in za druge dejavnosti družbenih služb, zlasti pa otroško-varstvenih ustanov.

Z odpravljanjem proračunskih odnosov v financiranju razvoja družbenih služb bodo morali postajati samoprispevki občanov v prihodnje vse bolj pomembna oblika zadovoljevanja potreb razvoja na ožjih območjih. Zato pričakujemo, da bodo prispevali občani v obliki samoprispevkov in drugače do 1 % od neto osebnih dohodkov, s čimer bi se do leta 1970 zagotovila pomembna sredstva za reševanje problemov

razvoja na ožjih območjih, za katere so občani neposredno zainteresirani.

Glede na čedalje večji pomen, ki ga ima v zaostrenih pogojih za intenziviranje gospodarjenja razvoj posameznih dejavnosti družbenih služb, zlasti pa znanstveno-raziskovalnega dela in izobraževanja, bodo poslovne banke bolj zainteresirane za vlaganje sredstev na ta področja. Tako usmeritev poslovnih bank bodo spodbujali tudi ukrepi federacije o zagotavljanju dodatne obrestne mere poslovnim bankam za razvoj raziskovalnega dela. Prav tako se bo ob novih zahtevah gospodarjenja povečalo tudi zanimanje delovnih organizacij s področja gospodarstva za vlaganja v razvoj družbenih služb. Pričakujemo, da bodo poslovne banke in delovne organizacije s področja gospodarstva zagotovile za te namene okoli 400 milijonov dinarjev.

10. Ob predvidenem formiranju skupnih sredstev za investicije ter pričakovanem prelivanju sredstev bi se v letih 1966—1970 realizirala naslednja razmerja vlaganj v osnovna sredstva:

	— struktura v %	
	1961—1965	1966—1970
— investicije v gospodarstvo	65,0	64,0
— stanovanjsko-komunalna graditev	22,6	25,1
— družbene službe	9,4	9,4
— državna uprava in družbene organizacije	3,0	1,5
Skupaj	100,0	100,0

S spremembami v osnovni strukturi vlaganj, kjer se povečujejo predvsem vlaganja za družbeni standard ob občutnem znižanju vlaganj za potrebe državne uprave in družbenih organizacij, ter z investicijsko usmeritvijo, predvideno v tem planu, ki naj zagotovi ob smotrnejšem porabljanju sredstev hitrejšo aktiviranje vloženi sredstev in hitrejšo modernizacijo, bo mogoče doseči pričakovane uspehe v razvoju gospodarstva, družbenih služb in družbenega standarda.

XI. NALOGE IN UKREPI REPUBLIKE PRI USMERJANJU DRUŽBENO-EKONOMSKEGA RAZVOJA DO LETA 1970

1. Nadaljnja vloga republike pri usmerjanju razvoja

1. Nadaljnji družbeno-ekonomski razvoj opredeljujejo predvsem gospodarski sistem, spremembe, uveljavljene z reformo, ter ukrepi federacije, ki so predvideni s srednjeročnim družbenim planom za razvoj Jugoslavije 1966—1970. Težišče vloge in dejavnosti republike v novih razmerah bo predvsem v krepitvi samoupravljanja ter v ustvarjanju možnosti za skladnejši razvoj gospodarstva in družbenih služb. Takšna usmeritev dejavnosti republike se bo uveljavljala v njeni zakonodajni, organizacijski in iniciativno-usmerjevalni dejavnosti ter v sodelovanju republiških organov pri izpopolnjevanju sistema, ki je v pristojnosti federacije.

2. Z odpravljanjem proračunskih odnosov v financiranju posameznih dejavnosti družbenih služb in z uveljavljanjem novih načel v odnosih z uporabniki njihovih storitev se bo tudi v teh dejavnostih krepila

samostojnost, samoupravnost in neposredni interes za rezultate dela in boljše zadovoljevanje družbenih potreb. Z nadaljnjim izpopolnjevanjem sistema financiranja družbeno-političnih skupnosti v smeri njihove večje samostojnosti in nadaljnjim razvojem samoupravnih oblik v teh skupnostih bodo delovni ljudje vse bolj neposredno odločali o razvoju družbenih služb in zadovoljevanju drugih skupnih potreb ter o obsegu in načinu njihovega financiranja.

3. V letih 1966—1970 bo republika še nadalje razpolagala s sredstvi za intervencije v gospodarstvu in družbenih službah. V skladu z razvojem družbeno-ekonomskih odnosov pa bo republika uveljavljala predvsem druge oblike usmerjanja gospodarskega razvoja, zlasti s spodbujanjem skupnega načrtovanja in financiranja razvoja v okviru medsebojno povezanih interesnih grupacij proizvajalcev preko Gospodarske zbornice SRS in drugih asociacij proizvajalcev ter poslovnih bank. Na področju družbenih služb pa bo njena naloga predvsem oblikovanje politike razvoja družbenih služb, razvoja, ki mora temeljiti na dolgoročno usklajeni programski osnovi, ter financiranje razvoja in izvajanje tistih intervencij razvoja, ki izhajajo iz njenih obveznosti pri reševanju problemov širšega družbenega pomena.

V skladu s politiko, nakazano v tem planu, bo republika s sredstvi, s katerimi bo razpolagala ter preko skladov spodbujala razvoj energetike, prometnega omrežja, vodnega gospodarstva in turizma, kmetijstva in gozdarstva, ter modernizacijo gospodarskih organizacij na podlagi sanacijskih programov, če se z njo ustvarjajo možnosti za učinkovito povečanje izvoza in doseganje hitrih gospodarskih učinkov ter pospešuje proizvodno sodelovanje.

Na področju družbenih služb bo republika sodelovala s sredstvi pri gradnji zmogljivosti visokega in posebnega šolstva, graditvi kliničnega centra kot učne baze medicinske fakultete v Ljubljani ter tistih znanstvenih in kulturnih ustanov, za katere je ali bo republika sprejela na podlagi vseh obveznosti za njihovo upravičenost poseben finančni program.

Razen tega bo republika posvetila posebno pozornost organizaciji republiške uprave, drugih republiških organov in republiških zavodov, ki opravljajo upravne zadeve. Na osnovi raziskav in utemeljenih predlogov bodo izvedeni ukrepi, ki naj zagotove racionalno organizacijo, modernizacijo poslovanja, večjo strokovnost in učinkovitost ter istočasno razvijajo notranje samoupravne odnose in zagotove kljub počasnejšemu naraščanju sredstev večje realne osebne dohodke na tem področju zaposlenih delavcev. Sistem programiranja dela republiških organov in na tej podlagi izdelanih načel financiranja se mora v omenjenem obdobju uveljaviti v največji možni meri. V zvezi s tem pa bo treba tudi razčistiti funkcije vseh vrst republiških organov in jih v celoti uskladiti z družbenimi potrebami ter temu prilagoditi njihovo organizacijo in poslovanje.

4. Naloge republike na posameznih področjih, ki so nakazane v tem planu, bodo izvajali pristojni republiški organi. Da bi zagotovili uspešno izvajanje celotne politike srednjeročnega plana, pa bodo republiški organi okrepili sodelovanje z občinskimi skupščinami, z Gospodarsko zbornico SRS, z znanstvenimi in strokovnimi institucijami in drugimi samoupravnimi organizacijami v republiki, ki povezujejo delovne organizacije s posameznimi področji.

2. Politika porabe proračunskih sredstev ter davčna politika

1. Z ukrepi za izvedbo gospodarske reforme so bili v letu 1965 določeni okviri za oblikovanje proračunskih sredstev družbeno-političnih skupnosti. Količnik bodo dosežena predvidevanja tega plana o povečanju proizvodnje in osebne potrošnje, se bodo v teh okvirih večala sredstva za poravnane proračunskih potreb in za financiranje izobraževanja v letih 1966 do 1970 povprečno letno za okoli 7%, v tem za izobraževanje med 8—9%, za drugo proračunsko potrošnjo pa za okoli 6%. Takšnemu gibanju sredstev bo potrebno prilagoditi celotno potrošnjo, ki se financira iz teh sredstev.

Politika stabilizacije zahteva, da se bo potrošnja gibala izključno v okviru razpoložljivih sredstev. Zato bodo morali pristojni organi realno ocenjevati možnosti za oblikovanje sredstev, ki so odvisna predvsem od gibanja proizvodnje in dohodka delovnih organizacij. To bo zahtevalo tudi ukrepe za racionalizacijo potrošnje na vseh področjih, ki se financirajo iz proračunskih sredstev, ter uvajanje sodobnega poslovanja z uporabo ustreznih sredstev za mehanizacijo in avtomatizacijo dela v javni upravi.

2. Z republiškim zakonom o financiranju izobraževanja bodo določeni stalni viri in prispevki, ki se bodo izločali za financiranje izobraževanja.

Poleg teh sredstev se bodo za financiranje strokovnega šolstva vključevala tudi sredstva gospodarstva.

Z zakonom bodo v skladu z nalogami posameznih izobraževalnih skupnosti določena razmerja v delitvi sredstev med republiško in drugimi izobraževalnimi skupnostmi.

3. Glede na potrebe in politiko razvoja posameznih družbenih služb, ki je nakazana v tem planu, bodo morala naraščati sredstva za republiške organe počasneje kakor za ostale dejavnosti.

Z nadaljnjim izpopolnjevanjem sistema financiranja se bodo službe, ki so se doslej financirale iz sredstev republiškega proračuna, postopno izločale iz proračuna ter se preusmerile na financiranje na podlagi lastne dejavnosti. V tej zvezi bodo spremenjeni obstoječi predpisi, ki nalagajo republiki financiranje posameznih dejavnosti in služb.

S tako politiko usmerjanja potrošnje bo možno zagotoviti iz sredstev republiškega proračuna hitrejše naraščanje sredstev za razvoj znanstveno-raziskovalnega dela in kulturnih dejavnosti.

Z vsakoletnim republiškim proračunom se bodo zagotovila sredstva za plačila obveznosti republike iz prejšnjih let. To velja še posebej za prva leta tega razdobja.

Za poravnane svojih obveznosti, sprejetih do konca leta 1966 bo republika najela kredit do zneska 70 milijonov dinarjev.

Ker v prihodnjih letih ne bo mogoče najemati kreditov iz kratkoročnih bančnih sredstev za neenakomeren priliv dohodkov republiškega proračuna, bo potrebno do leta 1970 oblikovati v republiškem proračunu rezervo, ki se bo uporabljala za obratna sredstva. Tako bo omogočeno redno in pravočasno zagotavljanje sredstev za potrebe dejavnosti družbenih služb in republiških organov.

V obdobju 1966—1970 bo republika zagotovila iz proračunskih sredstev 30—40 milijonov dinarjev za financiranje investicij na področju družbenih služb ter za mehanizacijo in modernizacijo dela državnih organov.

Za poravnanje že obstoječih obveznosti za gradnjo stanovanj za potrebe rotacije republiških in zveznih funkcionarjev bo republika najela kredit do zneska 10 milijonov dinarjev pri poslovnih bankah.

Republiški proračun bo v letih 1967—1970 zagotovil sredstva za regresiranje obrestne mere uporabnikom kreditov na področju turizma v zneskih, ki ustrezajo 2% letnim obrestim od najetih kreditov. S tem bo zagotovljena poslovnim bankam in drugim delovnim organizacijam pravica do 2% povečanih dodatnih obresti iz sredstev federacije, kadar vlagajo sredstva na področje turizma z rokom vračanja nad 10 let.

Za udeležbo pri gradnji osnovnih šol se bodo uporabile anuitete od kreditov, ki so bili za te namene zagotovljeni iz sredstev republiškega proračuna v letih 1964—1966.

4. Davčna politika bo morala temeljiti na načelih, da je treba z njo spodbujati davčne obveznike k večji proizvodnji in produktivnosti dela, da je treba zagotoviti občanom enakopraven položaj glede plačevanja prispevkov in davkov, da je dolžan vsak občan po svoji gospodarski moči prispevati za materialne potrebe družbene skupnosti in da imajo občani na območju iste družbene skupnosti ob enakih pogojih enake obveznosti.

Republika bo skrbela za usklajenost davčne politike med posameznimi občinami, ki naj vodijo na posameznih področjih takole politiko:

— v zasebnem kmetijstvu se bo z davčno politiko pospeševalo intenziviranje gospodarjenja in povečevanje blagovne proizvodnje. Višina katastrskega dohodka se bo prilagajala narodnemu dohodku.

Občine naj dosežejo takšen način obdavčitve kmetijstva, ki bo ob upoštevanju vseh obveznosti zasebnih kmetov spodbujal naložbe za modernizacijo in s tem povečanje proizvodnje in dohodkov zasebnih proizvajalcev. Ze izvršene spremembe v gospodarjenju z zasebnimi gozdovi zahtevajo, da se proučijo oblike obdavčitve dohodka od gozdov;

— v zasebnem obrtništvu bo treba v prihodnje z davčno politiko doseči hitrejši razvoj. To velja zlasti za storitveno dejavnost, ki jo opravljajo zasebniki kot svojo redno dejavnost ali ki jo opravljajo osebe v delovnem razmerju kot stranski poklic. S primerno obdavčitvijo in davčnimi olajšavami se bodo pospeševale tudi stranske kmetijske dejavnosti, zlasti pa domača obrt;

— v zasebnem gostinstvu, ki pomembno prispeva k razvoju domačega in inozemskega turizma, se bo izvajala takšna obremenitev z davki in prispevki, ki bo spodbujala zasebna gostišča k urejanju gostinskih prostorov in izboljšanju kvalitete storitev;

— pomemben instrument za usklajevanje proizvodnje s potrošnjo bo še naprej prometni davek. Zato bo treba pri uvajanju in določanju stopenj prometnega davka sodelovati z občinami ter skrbeti za večjo usklajenost stopenj prometnega davka v zasebnem in družbenem sektorju. S politiko prometnega davka se bo pospeševala zasebna storitvena obrt;

— republika bo proučila in predlagala zveznim organom ter občinam, da se uredijo tudi druga področja davčne politike zlasti pri prometu z nepremičninami, avtomobili, turističnimi storitvami in podobno.

3. Rezerve republike

1. V skladu s politiko stabilizacije bo republika v okviru sredstev proračuna, sredstev za izobraževanje in sredstev dodatnega prometnega davka od prometa blaga na drobno, s katerimi bo razpolagala v letih 1967—1970, izločala 2% sredstev za oblikovanje obveznih rezerv.

2. Sredstva 2% obvezne rezerve v okviru proračuna in sredstev za izobraževanje se bodo uporabljala za formiranje lastnih obratnih sredstev, ki naj zagotovijo večjo stabilnost financiranja.

3. 2% obvezna rezerva, ki se bo formirala pri sredstvih dodatnega prometnega davka, se bo uporabljala za kreditiranje materialnih in tržnih rezerv za intervencije na tržišču.

4. Sredstva republike za intervencije na področju razširjene reprodukcije

1. Sredstva republike za investicije v gospodarstvo, razpoložljiva v letih 1966—1970, se bodo uporabljala:

— za izpolnitev obveznosti po že sprejetih odločitvah v minulih letih in za kreditiranje investicij po zakonu o usmeritvi republiških sredstev za gospodarske investicije v letu 1966;

— za kreditiranje investicijskih obveznosti proračuna SR Slovenije v letu 1967;

— za kreditiranje obratnih sredstev v gospodarstvu.

Ostanek sredstev republike za investicije v gospodarstvu bo uporabljen za kreditiranje vlaganj na področju kmetijstva, turizma in gozdarstva, in sicer:

— na področju kmetijstva za intenziviranje kmetijske proizvodnje, predvsem pa za urejanje nasadov ter za izboljšanje prometa s kmetijskimi pridelki;

— na področju turizma za nakup opreme in gradnjo objektov, s katerimi se pospešuje inozemski turizem;

— na področju gozdarstva za ureditev plantaž in nasadov hitro rastočega drevja ter za obnovo degradiranih gozdov.

Podrobnejši razpored in pogoji uporabe sredstev republike za investicije v gospodarstvu bodo urejeni s posebnim zakonom.

2. Razpoložljiva sredstva skupnih rezerv gospodarskih organizacij se bodo uporabljala v skladu s določili zakona o gospodarjenju in razpolaganju s skupnimi rezervami.

Skupne rezerve se bodo uporabljale tudi pri sanaciji gospodarskih organizacij in za poravnavanje izgub, ki so posledica ustavitve že odobrenih investicijskih programov v letih 1965 in 1966, če tako nastale izgube ogrožajo nadaljnji obstoj gospodarskih organizacij in če iz sanacijskega programa izhaja, da bo v prihodnje njihovo poslovanje uspešno.

3. Vodni sklad SR Slovenije bo z vsakoletnimi finančnimi programi zagotavljal uresničitev v tem pla-

ru nakazanih nalog na področju vodnega gospodarstva. Pri tem bo sklad za realizacijo posameznih projektov vključeval tudi dopolnilna sredstva v obliki prispevkov občinskih skupščin in prizadetih delovnih organizacij ter samoprисpevkov občanov.

4. Cestni sklad SR Slovenije bo z udeležbami pri vzdrževanju cest I. in II. reda, ki ga bodo izvajala cestna podjetja, uveljavljal tako politiko, da bo v okviru sredstev za vzdrževanje omogočena tudi modernizacija cestnega omrežja.

Za projektiranje in udeležbe pri gradnji novih cestnih odsekov je predviden del sredstev 1,5% dodatnega prometnega davka od prodaje blaga na drobno. Razporeditev teh sredstev na posamezne cestne odseke bo določena na osnovi programa gradnje cestnega omrežja z vsakoletnimi finančnimi programi sklada.

5. Za financiranje infrastrukture in šolstva ter za reševanje nekaterih drugih problemov je republika uvedla 1,5% dodatni prometni davek od prodaje blaga na drobno za razdobje od 1. januarja 1967 do 31. decembra 1970.

Sredstva 1,5% dodatnega prometnega davka od prodaje blaga na drobno se bodo uporabila:

- za plačilo nepravilnih obveznosti republiškega proračuna v letu 1967, po odločitvah sprejetih do konca leta 1966;

- za udeležbe pri gradnji kliničnega centra, kot učne baze medicinske fakultete v Ljubljani;

- za projektiranje in udeležbe pri gradnji novih cestnih odsekov;

- za nadaljevanje gradnje že začelih visokošolskih zavodov;

- za študije in raziskave, in to predvsem na področju regionalnega prostorskega planiranja.

Sredstva za projektiranje in udeležbe pri gradnji novih cestnih odsekov, za gradnjo visokošolskih zavodov in gradnje osrednjega kliničnega centra v Ljubljani, kot učne baze medicinske fakultete ter za študije in raziskave se bodo odobravala na podlagi finančnih programov.

Podrobnejši raspored in pogoji uporabe teh sredstev bo urejen s posebnim zakonom.

6. Za financiranje gradnje elektroenergetskih objektov v okviru predvidenih potreb po električni energiji do leta 1970 je republika že v letu 1966 sprejela zakon o obveznem deponiranju določenih sredstev podjetij za proizvodnjo in prenos električne energije ter zakon o dopolnilnih sredstvih za financiranje elektroenergetskih objektov v letih 1966—1970.

Da bi zagotovila še potrebna sredstva za dograditev elektroenergetskih objektov, ki so se začeli graditi pred 31. decembrom 1965, in sredstva za modernizacijo premogovnikov, katerih proizvodnja je vezana na začetek obratovanja termocentral, je republika s posebnim zakonom razpisala v letih 1967, 1968 in 1969 obvezno posojilo.

5. Spremljanje uresničevanja tega plana

1. Cilji in naloge družbenega plana razvoja SR Slovenije v letih 1966—1970 so skupno z družbenim planom za razvoj Jugoslavije 1966—1970 osnova in orientacija delovnim organizacijam ter občinskim skup-

ščinam pri načrtovanju njihovega razvoja. S sprejetjem lastnih programov razvoja v okviru nakazanih smernic se bodo delovne organizacije in občine vključile v izvajanje nalog, ki naj bi do leta 1970 zagotovile uresničitev ciljev tega plana.

2. Republiški organi bodo sproti spremljali izvajanje nalog in smernic tega plana. V ta namen bodo pripravljali ustrezne analize o razvoju na posameznih področjih v tekočem letu in o možnostih razvoja v naslednjem letu. Take analize bodo osnova za predlaganje ukrepov, ki naj bi sproti zagotovili uresničevanje začrtane politike.

3. V skladu z načeli kontinuiranega planiranja bo Zavod SR Slovenije za planiranje izdelal v letu 1966 širšo analizo o uresničevanju plana in po potrebi predlagal dopolnitve oziroma spremembe postavljenih nalog.

St. 30-28/67

Ljubljana, dne 2. februarja 1967.

Skupščina Socialistične republike Slovenije

Predsednik:
Ivan Maček l. r.

14.

Na podlagi četrte alineje 135. člena in 148. člena ustave Socialistične republike Slovenije je Skupščina Socialistične republike Slovenije na seji Republiškega zbora in na seji Gospodarskega zbora dne 2. februarja 1967 sprejela

ZAKON

o usmeritvi sredstev SR Slovenije za investicije v gospodarstvu v letih 1966 do 1970

1. člen

Sredstva SR Slovenije za investicije v gospodarstvu, ki pritekajo na poseben račun SR Slovenije pri Splošni gospodarski banki v Ljubljani, se bodo v letih 1966 do 1970 uporabila:

a) za izpolnitev obveznosti po že sprejetih odločitvah v minulih letih in za kreditiranje investicij po zakonu o usmeritvi republiških sredstev za gospodarske investicije v letu 1966 (Uradni list SRS, št. 4-23/66), všteti obveznosti za vplačilo ustanovnega deleža SR Slovenije po odloku o vložitvi republiških sredstev v kreditni sklad Splošne gospodarske banke v Ljubljani (Uradni list SRS, št. 4-26/66) — skupaj do zneska 57 milijonov dinarjev;

b) za kreditiranje obveznosti proračuna SR Slovenije v letu 1967 za gospodarske investicije — do zneska 32 milijonov dinarjev;

c) za kreditiranje obratnih sredstev v gospodarstvu — do zneska 50 milijonov dinarjev;

č) za kreditiranje investicij na področju turizma — do zneska 51 milijonov dinarjev, na področju kmetij.

stva — do zneska 40 milijonov dinarjev in na področju gozdarstva — do zneska 10 milijonov dinarjev.

2. člen

Za namene iz točk a) in b) prejšnjega člena bodo krediti uporabljeni v letih 1966 in 1967, za druge namene pa v okviru preostalih razpoložljivih sredstev od leta 1967 naprej.

3. člen

Za kreditiranje obveznosti proračuna SR Slovenije iz točke b) 1. člena tega zakona najame SR Slovenija posojilo za 10 let po obrestni meri, ki ne more biti nižja od 6%, in s tem, da zapade prva anuiteta v letu 1969.

4. člen

Sredstva iz točke c) 1. člena tega zakona se bodo uporabila za kreditiranje obratnih sredstev delovnim organizacijam z vračilnim rokom do 5 let in po obrestni meri, ki ne more biti nižja od 6%.

5. člen

Sredstva iz točke c) 1. člena tega zakona se bodo uporabila za kreditiranje:

a) na področju turizma: za nakup opreme in za graditev objektov, s katerimi se pospešuje inozemski turizem;

b) na področju kmetijstva: za intenziviranje kmetijske proizvodnje, predvsem pa za urejanje nasadov ter za izboljšanje prometa s kmetijskimi pridelki;

c) na področju gozdarstva: za ureditev plantaž in nasadov hitro rastočega drevja ter za obnovo degradiranih gozdov.

6. člen

Za namene iz prejšnjega člena se bodo odobraval krediti v okviru razpoložljivih sredstev kot delež k investicijam:

a) na področju turizma — z vračilnim rokom do 15 let;

b) na področju kmetijstva:

— za urejanje nasadov — z vračilnim rokom do 10 let in s tem, da zapade prva anuiteta najkasneje 5 let po dokončani investiciji;

— za intenziviranje kmetijske proizvodnje in za izboljšanje prometa s kmetijskimi pridelki — z vračilnim rokom do 10 let;

c) na področju gozdarstva — z vračilnim rokom do 15 let in s tem, da zapade prva anuiteta 10 let po dokončani investiciji, delež republike pa sme znašati največ 20%.

Obrestna mera za kredite iz tega člena ne more biti nižja od 6%.

7. člen

Iz sredstev SR Slovenije za investicije v gospodarstvu bo odobraval krediti Splošna gospodarska banka v Ljubljani za namene in po pogojih, ki jih določa ta zakon.

8. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

Št. 402-93/67

Ljubljana, dne 2. februarja 1967.

Skupščina Socialistične republike Slovenije

Predsednik:

Ivan Maček l. r.

15.

Na podlagi četrte alineje 135. člena in 148. člena ustave Socialistične republike Slovenije je Skupščina Socialistične republike Slovenije na seji Republiškega zbora dne 29. decembra 1966 in na seji Gospodarskega zbora dne 2. februarja 1967 sprejela

ZAKON

o ukrepih za pospeševanje živinoreje in o zdravstvenem varstvu živine

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Za pospeševanje živinoreje v SR Sloveniji se poleg ukrepov, ki so predpisani s temeljnim zakonom o ukrepih za pospeševanje živinoreje in o zdravstvenem varstvu živine (Uradni list SFRJ, št. 16-339/65 in št. 29-371/66 — v nadaljnjem besedilu: temeljni zakon), uporabljajo tudi ukrepi, določeni s tem zakonom.

2. člen

Če je za povečanje staleža živine in za napredek živinoreje potrebno, sme Izvršni svet Skupščine SR Slovenije omejiti ali prepovedati klanje naraščaja posameznih vrst in pasem.

II. REGISTER REJCEV PLEMENSKE ŽIVINE

3. člen

Register rejcev kvalitetne plemenske živine (plemenska živina) in register rejcev elitne plemenske živine vodijo občine ali delovne organizacije, ki jih za to pooblastijo občine.

Podrobnejše določbe o registrih predpiše republiški sekretar za gospodarstvo.

4. člen

Strokovno kontrolo rejnih, zdravstvenih in drugih lastnosti plemenske in elitne plemenske živine lahko opravljajo strokovne službe oziroma strokovni zavodi, ki imajo diplomiranega agronoma in diplomiranega veterinarja, ki imata vsaj tri leta strokovne prakse iz tega dela.

III. REJA IN UPORABA PLEMENJAKOV

5. člen

Za oplojevanje goveda, konj in prašičev se smejo uporabljati samo odbrani (licencirani) zdravi plemenjaki.

6. člen

Oplojevanje krav in telic se opravlja z umetnim osemenjevanjem, s pripuščanjem pa samo na območjih, na katerih niso zagotovljene možnosti za umetno osemenjevanje.

Območja, na katerih je dopustno pripuščanje krav in telic, določi občinska skupščina.

7. člen

Če ni možnosti, da bi se za oplojevanje živine z umetnim osemenjevanjem uporabilo seme plemenjakov, ki so bili preizkušeni po kakovosti potomstva (progenotestirani), ali plemenjakov, ki izvirajo od staršev, preizkušenih po kakovosti potomstva, se sme za umetno osemenjevanje uporabiti tudi seme plemenjakov, ki so bili vsaj prav dobro ocenjeni glede na njihove lastnosti in poreklo, vendar le do ocene njihove vrednosti po skupinah prvih potomcev.

8. člen

Za pripuščanje se smejo uporabljati plemenjaki, ki so glede na proizvodno vrednost roditeljev in glede na svoje proizvodne lastnosti pozitivno ocenjeni in odbrani (licencirani).

9. člen

O izvršenem pripustu ali osemenitvi izda organizacija oziroma rejec plemenjaka lastniku oziroma posestniku (v nadaljnjem besedilu: posestnik) plemenice potrdilo.

10. člen

Bike, žrebce in merjasce za pripuščanje oceni in odbere (licencira) vsako leto komisija, ki jo izmed živinorejskih strokovnjakov imenuje za kmetijstvo pristojni občinski upravni organ.

11. člen

Organizacijo pripuščanja opravlja praviloma delovna organizacija, ki opravlja umetno osemenjevanje, ali druga delovna organizacija, ki je za to strokovno usposobljena, pa ji občina poveri to nalogo.

12. člen

Posestniki plemenic plačujejo za umetno in naravno oplojevanje odškodnino po izvršeni osemenitvi oziroma pripustu, če to ni v okviru poslovnega sodelovanja z delovno organizacijo pogodbeno drugače urejeno.

Občinska skupščina lahko predpiše, da plačujejo posestniki plemenic za umetno in naravno oplojevanje pavšalno odškodnino letno vnaprej za vse krave in telice, ki so 1. januarja stare nad 10 mesecev, in hkrati določi, kako se ta odškodnina plačuje in obračunava.

Višina odškodnine je pod kontrolo cen pristojnega občinskega organa.

13. člen

Dovoljenja za uvoz semen, za umetno osemenjevanje (24. člen temeljnega zakona) izdaja republiški sekretariat za gospodarstvo.

IV. ZDRAVSTVENO VARSTVO ŽIVINE

14. člen

Po določbah tega zakona se preprečujeta in zatirata tudi salmoneloza živali in kužna presušitev vmena krav (agalactia streptococcica) kot živalski kužni bolezni, katerih preprečevanje in zatiranje je pomembno za vso republiko.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije lahko določi tudi druge kužne bolezni, katerih preprečevanje in zatiranje je pomembno za vso republiko. Stroški za diagnostične terenske in laboratorijske preiskave takih kužnih bolezni gredo v breme sredstev posebnega računa za zatiranje živalskih kužnih bolezni pri republiškem sekretariatu za gospodarstvo.

15. člen

Da se prepreči ali zatre kužna bolezen, lahko republiški sekretar za gospodarstvo odredi z zakonom predvidene potrebne ukrepe tudi s predpisom.

16. člen

Delovne organizacije, ki redijo živino ali dodeljujejo oziroma predelujejo živalske surovine in odpadke ali pripravljajo koncentrate za krmljenje živine, morajo svoje objekte, ki jih gradijo na novo ali rekonstruirajo, urediti tako, da se preprečuje vnašanje in raznašanje bolezni. Pred graditvijo oziroma rekonstrukcijo objektov si morajo delovne organizacije prisrskbeti soglasje občinske veterinarske inšpekcije.

17. člen

Republiški sekretar za gospodarstvo določa meje okuženega in ogroženega območja, če to sega na območje dveh ali več občin.

18. člen

Trupla poginulih ali pobitih živali (mrhovina), ne uporabne ali neužitne dele zaklane živine in odpadke, nastale pri predelavi živine in živalskih surovin, je treba napraviti neškodljive v kafilerijah.

Občine so dolžne skrbeti za zadostno število ustrezno urejenih in vzdrževanih zbirališč za mrhovino in odpadke, tako da se redno odvažajo v kafilerijo, ter za službo, ki skrbi za njihovo odstranjevanje in za redno vzdrževanje zbirališč (veterinarsko-higienska služba). Prevoze mrhovine in odpadkov iz zbirališč v kafilerije opravljajo kafilerije s prevoznimi sredstvi, ki so za to ustrezno opremljena.

19. člen

Če ni mogoče urediti zbiranja in rednega odvažanja mrhovine in odpadkov v kafilerije, morajo občine poskrbeti za ureditev in vzdrževanje jam-grobnic ali mrhovišč za zakopavanje mrhovine in odpadkov.

Občine lahko odredijo, da morajo delovne organizacije in občani mrhovino ter odpadke, ki nastanejo pri proizvodnji oziroma predelavi, sami napraviti neškodljive.

20. člen

Odškodnina za živino, ki je bila ubita ali zaklana, ter za predmete, ki so bili uničeni pri izvršitvi odredjenih ukrepov zaradi bolezni iz 33. člena temeljnega in 14. člena tega zakona, se izplača posestniku živine in predmetov:

1. če je posestnik takoj naznanil pojav ali sum kužne bolezni po 34. členu temeljnega zakona;

2. če je dal posestnik po odredbi pristojnega organa zaščitno cepiti žival;

3. če se je žival okužila kljub temu, da se je posestnik ravnal po drugih določbah temeljnega zakona in tega zakona ter drugih veterinarskih ali sanitarnih predpisih oziroma ukrepah.

21. člen

Odškodnina za živino oziroma predmete iz 20. člena tega zakona se določi po tržni vrednosti. Če je ubita oziroma prisilno zaklana žival ali uničen predmet v celoti ali deloma še uporaben, se odškodnina zmanjša za vrednost še uporabnega ostanka.

Odškodnino določa občinska cenilna komisija, v kateri mora sodelovati tudi občinski veterinarski inšpektor. Komisija izda svoj sklep o višini odškodnine v obliki odločbe.

Zoper odločbo iz prejšnjega odstavka ni dovoljena pritožba in ni mogoč upravni spor.

Posestnik in družbeno-politična skupnost (23. člen tega zakona) lahko v 30 dneh od vročitve odločbe predlagata občinskemu sodišču, naj v nepravdnem postopku določi odškodnino.

Pravnomočen sklep sodišča o odškodnini nadomešča odločbo o odškodnini iz prvega odstavka tega člena.

22. člen

Postopek za izplačilo odškodnine se prične na zahtevo posestnika.

Odškodninski postopek je oproščen taks.

23. člen

Odškodnine iz 20. člena tega zakona se plačujejo iz sredstev posebnega računa za zatiranje živalskih kužnih boleznih pri občini (29. člen tega zakona).

Če na posebnem računu pri občini ni dovolj sredstev, se začasno plačujejo odškodnine iz sredstev posebnega računa za zatiranje živalskih kužnih boleznih pri republiškem sekretariatu za gospodarstvo. Ko se naberejo na posebnem računu pri občini zadostna sredstva, se vrnejo posebnemu računu pri republiškem sekretariatu za gospodarstvo zneski, ki so bili plačani s tega računa.

Če so na posebnem računu pri republiškem sekretariatu za gospodarstvo porabljeni vsa sredstva, tako da v posameznih občinah ni mogoče poravnati odškodnin, lahko Izvršni svet Skupščine SR Slovenije odloči, da se za izplačevanje odškodnin v celoti ali delno uporabijo sredstva na posebnih računih pri drugih občinah.

Republiški sekretar za finance lahko izda v sporazumu z republiškim sekretarjem za gospodarstvo tehnična navodila o ravnanju s sredstvi na posebnih računih za zatiranje živalskih kužnih boleznih pri občinah. Uporabo teh sredstev nadzoruje republiški sekretariat za gospodarstvo.

24. člen

Stroški za diagnostične terenske in laboratorijske preiskave živine zaradi suma slinavke in parkljevke, goveje kuge, pljučne kuge govedi, konjske kuge, afriške prašičje kuge, smrkavosti, afriške smrkavosti, nalezljive ohromelosti prašičev in salmoneloze grede v breme sredstev posebnega računa za zatiranje živalskih kužnih boleznih pri republiškem sekretariatu za gospodarstvo.

Stroški za diagnostične terenske in laboratorijske preiskave živine zaradi suma drugih boleznih iz 33. člena temeljnega zakona, razen stroškov za tuberkulinozicijo, odvzem vzorcev za ugotavljanje bruceloz in kužne presušitve vimena iz 14. člena tega zakona, grede v breme sredstev posebnih računov za zatiranje živalskih kužnih boleznih pri občinah.

Stroški za zaščitna cepljenja živine ob pojavu bolezni iz prvega odstavka tega člena grede v breme sredstev posebnih računov za zatiranje živalskih kužnih boleznih pri občinah, kadar je odredil cepljenje republiški sekretariat za gospodarstvo. Če ta sredstva ne bi zadoščala, grede stroški v breme sredstev posebnega računa za zatiranje živalskih kužnih boleznih pri republiškem sekretariatu za gospodarstvo.

25. člen

Občina mora poskrbeti za zalogo določenih minimalnih količin instrumentov, cepiv, opreme, razkužil in drugih sredstev za zatiranje in preprečevanje širjenja živalskih kužnih boleznih.

26. člen

Klavnice, mlekarnice in drugi obrati za predelavo mesa, mleka, rib in jajc, ki so namenjeni za notranji promet, lahko obratujejo, če izpolnjujejo minimalne higienske in tehnične pogoje, ki jih predpiše republiški sekretar za gospodarstvo v sporazumu z republiškim sekretarjem za zdravstvo in socialno varstvo. V teh obratih mora biti zagotovljen stalni veterinarski nadzor.

27. člen

Posestnik živine mora imeti zdravstveno spričevalo (52. člen temeljnega zakona) za živino, ki se naklada, razklada in preklada zaradi odprave s prevoznimi sredstvi z območja občine, za živino, ki se žene več kot 20 km daleč, za živino, ki jo prodaja, odpremlja na sejme, zadružne dogone ali razstave, in za živino, ki jo da v zakol, pa meso ni namenjeno za domačo porabo.

Za živino, ki se žene na skupno pašo, ni potrebno ne zdravstveno spričevalo ne pregled veterinarskega inšpektorja (drugi odstavek 53. člena temeljnega zakona), če je živina iz hlevov, v katerih v zadnjem letu ni bila ugotovljena tuberkuloza ali bruceloza.

Skupščina občine določi, kdo izdaja zdravstvena spričevala.

28. člen

Posestnik živine mora za zdravstveno spričevalo plačati takso. Višino taks določi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije po vrstah in kategorijah živali. Za premeščanje živine v okviru iste gospodarske organizacije in za gonjenje na pašo se lahko izda v skladu s posebnimi predpisi zdravstveno spričevalo za več glav živine (skupno spričevalo), za katero se plačuje taksa, določena za eno žival ustreznih vrste in kategorije.

Za podaljšanje veljavnosti zdravstvenega spričevala, za prenos lastnine živali in za druge spremembe, ki se vpisujejo v zdravstveno spričevalo, se taksa ne plačuje. Taksa pa se plačuje za spremembo kategorije živali.

29. člen

Taksa se plača ob izdaji zdravstvenega spričevala in se odvede konec vsakega meseca na račun iz drugega odstavka 30. člena tega zakona.

Taksa se plačuje v gotovini ali z drugimi sredstvi plačilnega prometa.

30. člen

Sredstva od taks so dohodek republike.

65 % porabnih taks se odvede na poseben račun za zatiranje živalskih kužnih bolezni pri občini, na katere območju redi posestnik živino, 35 % pobranih taks pa na poseben račun za zatiranje živalskih kužnih bolezni pri republiškem sekretariatu za gospodarstvo.

Iz sredstev, ki so na posebnih računih, se krijejo odškodnine in stroški iz 23. in 24. člena tega zakona.

Sredstva, ki ob koncu leta niso porabljena, se prenesejo za iste namene in na isti račun v naslednje leto.

31. člen

Če ni s tem zakonom drugače določeno, veljajo za plačevanje, pobiranje, odvajanje in kontrolo taks za zdravstvena spričevala določbe temeljnega zakona o upravnih taksah (Uradni list SFRJ, št. 14-281/65) in na njegovi podlagi izdanih predpisov.

32. člen

Pristojbine za veterinarsko-sanitarne preglede po 48., 49., 53., 54. in 58. členu temeljnega zakona določi občinska skupščina glede na stroške storitev in druge stroške, potrebne za te preglede.

Občinska skupščina lahko v sporazumu z delovno organizacijo določi, da se plačujejo posamezne pristojbine iz prejšnjega odstavka v letnem pavšalu.

Pristojbine iz prejšnjih odstavkov so dohodek občine.

33. člen

Podrobnejše določbe o karanteni in o preiskavah uvožene živine (62. člen temeljnega zakona) predpiše republiški sekretariat za gospodarstvo.

V. NADZORSTVO

34. člen

Izvajanje in uporabo določb temeljnega zakona in tega zakona ter na njuni podlagi izdanih predpisov nadzorujejo občinski organi, ki so pristojni za živinorejsko oziroma veterinarsko inšpekcijo.

Republiški kmetijski oziroma veterinarski inšpektorat dajeja strokovno pomoč pri organiziranju in opravljanju živinorejske oziroma veterinarske inšpekcije v občinah ter nadzorujeta delo občinskih inšpekcijskih organov.

35. člen

Če občinska veterinarska inšpekcija ne odredi, kar je potrebno, da se bolezen zatire in prepreči njeno širjenje, lahko to stori republiški veterinarski inšpektorat na stroške občinske skupščine.

36. člen

Naloge živinorejskega inšpektorja lahko opravlja diplomirani agronom ali diplomirani veterinar, ki ima vsaj tri leta živinorejske strokovne prakse.

Naloge veterinarskega inšpektorja lahko opravlja diplomirani veterinar, ki ima vsaj tri leta strokovne prakse.

Naloge obmejnega veterinarskega inšpektorja lahko opravlja diplomirani veterinar, ki ima vsaj pet let strokovne prakse in obvlada en tuj jezik.

Inšpektor mora imeti izkaznico. Obrazec izkaznice predpiše republiški sekretar za gospodarstvo.

37. člen

Republiški sekretar za gospodarstvo predpiše minimalne pogoje, ki jih morajo glede opreme in strokovnega kadra izpolnjevati delovne organizacije, ki lahko opravljajo analize krmil (73. člen temeljnega zakona) in sredstev za varstvo živine (79. člen temeljnega zakona).

38. člen

Diagnostične preiskave materiala, s katerimi se ugotavlja morebitna kužna bolezen (78. člen temeljnega zakona), lahko opravljajo strokovni zavodi, ki jih določi republiški sekretariat za gospodarstvo.

VI. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

39. člen

Klavnice, mlekarne in drugi obrati iz 26. člena tega zakona prenehajo z obratovanjem, če do 1. januarja 1970 ne izpolnijo predpisanih pogojev.

40. člen

Z dnem uveljavitve tega zakona prenehajo veljati:

1. zakon o ukrepih za napredek živinorejske proizvodnje (Uradni list LRS, št. 17-103/60);

2. določbe 5. do 10. člena, točka b) 24. člena o vodstvu rodovniških knjig in 42. člen zakona o veterinarski službi v SR Sloveniji (Uradni list SRS, št. 14-153/65);

3. odredba o določitvi skočnine za javne plemenske njake (Uradni list LRS, št. 2-4/57 in št. 3-17/58);

4. odredba o množičnih veterinarskih ukrepih, ki se opravljajo na stroške lastnikov in imetnikov živali (Uradni list LRS, št. 2-10/59, in Uradni list SRS, št. 3-9/65);

5. odredba o okvirni tarifi za osemenjevanje goved (Uradni list LRS, št. 11-49/59, in Uradni list SRS, št. 23-218/63);

6. odredba o določitvi skočnin za pripuščanje odbranih plemenskih žrebcev (Uradni list LRS, št. 9-52/60 in št. 7-80/61);

7. odredba o obveznem odbiranju merjascev in o okvirni tarifi za osemenjevanje svinj (Uradni list LRS, št. 1-24/61);

8. pravilnik o pogojih, ki jih morajo izpolnjevati rejska središča, in o registraciji rejskih središč (Uradni list LRS, št. 32-305/61);

9. odredba za izvajanje pravilnika o ukrepih in postopku za preprečevanje, zatiranje in izkorenitev svinjske in kokoške kuge (Uradni list FLRJ, št. 11-137/63), ki je bila objavljena v »Uradnem listu SRS« št. 15-135/63.

41. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

Št. 320-11/67

Ljubljana, dne 2. februarja 1967.

Skupščina

Socialistične republike Slovenije

Predsednik:
Ivan Maček i. r.

16.

Na podlagi 151. člena ustave Socialistične republike Slovenije je Skupščina Socialistične republike Slovenije na seji Republiškega zbora dne 2. februarja 1967 in na seji Organizacijsko-političnega zbora dne 31. januarja 1967 sprejela

ODLOK

o izvedbi ankete o življenjskih stroških prebivalstva v SR Sloveniji

1. člen

V prvi polovici leta 1967 bo v SR Sloveniji v izbranih 15.000 gospodinjstvih v prvi etapi in v 3000 gospodinjstvih v drugi etapi izvedena po tem odloku anketa o življenjskih stroških prebivalstva v letu 1966.

2. člen

Z anketo bodo zbrani podatki o številu članov anketiranih gospodinjstev, o njihovi izobrazbi, o številu zaposlenih, o dohodkih gospodinjstev in o stanovanjskih razmerah ter podatki o obsegu in strukturi potrošnje teh gospodinjstev.

3. člen

Priprave, organizacijo in izvedbo ankete, za katero so sredstva že zagotovljena, bo opravil Zavod SR Slovenije za statistiko.

4. člen

Ta odlok velja od dneva objave v »Uradnem listu SRS«.

St. 05-3/67

Ljubljana, dne 2. februarja 1967.

**Skupščina
Socialistične republike Slovenije**

Predsednik:
Ivan Maček l.r.

17.

Na podlagi 16. alinee 135. člena in 4. alinee 152. člena ustave Socialistične republike Slovenije ter v zvezi z 12. in 13. členom zakona o sodiščih splošne pristojnosti (Uradni list SRS, št. 20/65) je Republiški zbor Skupščine SR Slovenije na seji dne 2. februarja 1967 sprejel

SKLEP

o izvolitvi sodnikov okrožnih sodišč v Celju, Kranju, Mariboru in Novem mestu

Za sodnika okrožnega sodišča v Celju se izvoli:

— Ludvik Gorenjak,

za sodnika okrožnega sodišča v Kranju se izvoli:

— Alojz Marolt,

za sodnike okrožnega sodišča v Mariboru se izvolijo:

— Mirko Gosnik, Milan Kosterca in Jernej Vrhunec,

za sodnika okrožnega sodišča v Novem mestu se izvoli:

— Anton Trunkelj.

St. 111-15/67

Ljubljana, dne 2. februarja 1967.

**Skupščina
Socialistične republike Slovenije**

Predsednik:
Ivan Maček l.r.

18.

SKLEP

o razrešitvi predsednika okrožnega sodišča v Novi Gorici

Na podlagi 16. alinee 135. člena in 4. alinee 152. člena ustave Socialistične republike Slovenije ter v zvezi z 12. in 19. členom zakona o sodiščih splošne pristojnosti (Uradni list SRS, št. 20-220/65) je Republiški zbor Skupščine SR Slovenije na seji dne 2. februarja 1967

sklenil,

da se Janez Sinkovec kot predsednik okrožnega sodišča v Novi Gorici razreši z dnem 28. februarja 1967.

St. 111-33/67.

Ljubljana, dne 2. februarja 1967.

**Skupščina
Socialistične republike Slovenije**

Predsednik:
Ivan Maček l.r.

19.

SKLEP

o razrešitvi sodnikov okrožnega sodišča v Kranju in Ljubljani

Na podlagi 16. alinee 135. člena in 4. alinee 152. člena ustave Socialistične republike Slovenije ter v zvezi z 12. in 19. členom zakona o sodiščih splošne pristojnosti (Uradni list SRS, št. 20-220/65) je Republiški zbor Skupščine SR Slovenije na seji dne 2. februarja 1967

sklenil,

da se razrešita:

Janez Šlibar, kot sodnik okrožnega sodišča v Kranju in

Koloman Balažic, kot sodnik okrožnega sodišča v Ljubljani.

St. 111-34/67

Ljubljana, dne 2. februarja 1967.

**Skupščina
Socialistične republike Slovenije**

Predsednik:
Ivan Maček l.r.

20.

Na podlagi 16. alinee 135. člena in 4. alinee 152. člena ustave Socialistične republike Slovenije ter v zvezi s 17. členom zakona o sodiščih splošne pristojnosti (Uradni list SRS, št. 20-220/65) je Republiški zbor Skupščine SR Slovenije na seji dne 2. februarja 1967 sprejel

SKLEP

o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Ljubljani

I

Okrožno sodišče v Ljubljani ima 380 sodnikov porotnikov.

II

Za sodnike porotnike se izvolijo:

Franc Anžel, kmetijski tehnik, Kmetijska zadruha »Mokerc«, Ig pri Ljubljani;
 Anton Balažič, kalkulant, Konstrukcijsko podjetje »Edilit«, Ljubljana;
 Nada Baloh, upravni inšpektor, Republiški sekretariat za pravosodje in občo upravo SRS, Ljubljana;
 Bela Banfi, kemijski tehnik, Kemijski inštitut »Boris Kidrič«, Ljubljana;
 Minka Banovac, učiteljica, Osnovna šola, Preserje;
 Milivoj Belančič, pilot, Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, Ljubljana;
 Jože ing. Belc, dispečer, Elektrogospodarska skupnost Slovenije »ELES«, Ljubljana;
 Anica Benedetič, kustos, Gorenjski muzej, Kranj;
 Franc Benedičič, upokojenec, Ljubljana, Fabijanijeva 25;
 Miran Beretič, kadrovik, komunalno podjetje »Rast«, Ljubljana;
 Luka Bergant, pisarniški referent, Dijaški dom Ivana Cankarja, Ljubljana;
 Anton Bertoncelj, administrativni pomočnik šefa postaje, Združeno železniško transportno podjetje, Ljubljana;
 Pavel Bizjan, planer, Združeno podjetje »Iskra«, Kranj, Tovarna elektronskih instrumentov, Horjul;
 Edi Blatnik, računovodja, Elektrarna, Trbovlje;
 Marko Bleiweis, pomočnik komercialnega direktorja Gradbeno industrijsko podjetje »Gradis«, Ljubljana;
 Jerko Bodlaj, skupinovodja, »Termika«, Ljubljana;
 Ivan Boh, sekretar, Lesna industrija, Litija;
 Ivan Bokal, delovodja, Titovi zavodi »Litostroj«, Ljubljana;
 Aleksander Bončina, strojni tehnik, »Saturnus« — kovinsko predelovalna industrija, embalaža, avtoprema, Ljubljana;
 Socerb Božič, upokojenec, Ljubljana, Vojkova 11;
 Tatjana Brčan, profesor, Osnovna šola, Ribnica;
 Juraj Brguljan, energetik, Poslovno združenje energetike SRS, Ljubljana;
 Boris Bricelj, pomočnik vodje kooperacije, »TOTRA«, Ljubljana;
 Jože Briški, upokojenec, Ljubljana, Medvedova 8;
 Vojka Bukovec, strokovni sodelavec, glavni odbor SZDL Slovenije, Ljubljana;

Živka Cilenssek, referent, Trgovsko podjetje »Volan«, Ljubljana;
 dr. Vladimir Cotič, raziskovalec, Nuklearni inštitut Jožef Stefan, Ljubljana;
 Janko Cotman, sekretar podjetja, »Sončnica«, tovarna jedilnih-tehničnih olj, Vir pri Domžalah;
 Anton Curk, varnostni tehnik, Lesni kombinat Ljubljana;
 Ivan Curk, direktor obrata, Živilski kombinat »Žito«, Ljubljana;
 Ciril Cvenk, vodja konzervnega oddelka, Agrokombinat »Emona«, Ljubljana;
 Janez Čadež, planer proizvodnje, Tovarna kovinske galanterije, Ljubljana;
 Slavko Čepin, agronom, Kmetijski inštitut Slovenije, Ljubljana;
 Anica Češnovar, kalkulant, »Angora«, tovarna pletenin, Ljubljana;
 Franc Češnovar, tehnični kontrolor, »SKIP«, strojno kovinsko industrijsko podjetje, Ljubljana;
 Ignac Čokl, šef obrata, Cestno podjetje, Ljubljana;
 Franc Čontala, upokojenec, Ljubljana, Bolgarska 23;
 Viktor Čop, direktor, Osnovna šola »Majde Vrhovnik«, Ljubljana;
 Bogdan Čučun, uslužbenec, Združeno železniško transportno podjetje, Ljubljana;
 Jože Čuden, obratovodja, Komunalno podjetje »Mestni vodovod«, Ljubljana;
 Albin Čuk, sekretar, Kombinatsko lesno predelovalno podjetje, Logatec;
 Janez Debeljak, profesor, Osnovna šola, Ribnica;
 Oto Devjak, inženir geodezije, Splošno gradbeno podjetje »Zidar«, Kočevje;
 Marija Dežman, sekretar, Kinematografsko podjetje, Ljubljana;
 Karel Dimc, strojni tehnik »Papirnica«, Kolbevo;
 Marica Dimec, administrator, Centralni zavod za napredek gospodinjstva, Ljubljana;
 Ivan Dolanc, šef stroškovnega računovodstva, Strojna tovarna »STT«, Trbovlje;
 Ana Dolanc, pedagoški svetovalec, Zavod za šolstvo Slovenije, Ljubljana;
 Slavica Dolar, strokovni učitelj, Ekonomska srednja šola, Trbovlje;
 Srečko Dolenc, kmetijski tehnik, »Droga«, prehrambena industrija, Portorož, obrat, Vrhnika;
 Andrej Dolinar, višji strokovni sodelavec, Filozofska fakulteta, Ljubljana;
 Janez Dolšina, upokojenec, Grosuplje, Stolpca 15;
 Janez Dolžan, krojač, Ljubljana, Carja Držića 14;
 Vera Domanjko, profesor, Dom tehniških šol, Ljubljana;
 Zinka Dravinec, socialna delavka, Osnovna šola »Toneta Okrogarja«, Zagorje ob Savi;
 Janez Dremelj, upokojenec, Ljubljana, Gogačeva 3;
 Zdenka Drenik, učiteljica, Osnovna šola Mirana Jarca, Ljubljana;
 Anton Drešček, referent, Republiški sekretariat za notranje zadeve, Ljubljana;

- Anton Drnovšek, ključavničar, Tovarna ekspozicijsko varnih elektro naprav »TEVE-Varnost«, Zagorje;
- František Dvorak, strojni tehnik, Titovi zavodi »Litostroj«, Ljubljana;
- Franc Erjavec, upokojenec, Ljubljana Rožčeva 15;
- Stane Eržen, mojster karoserist, Prometno podjetje »SAP«, Ljubljana;
- Ivica Fajmut, stenodaktilografka, Skupščina SR Slovenije;
- Lucijan Fattori, pomočnik direktorja, Agrokombinat »Emona«, Ljubljana;
- Vinko Fink, ključavničarski mojster, Tovarna kleja, Ljubljana;
- Stane Flegar, upokojenec, Ljubljana, Ilirska 15;
- Franc Florjan, kmetijski tehnik, Kmetijska zadruška, Dobrova pri Ljubljani;
- Franc Fojkar, upokojenec, Ljubljana, Staničeva 27;
- Gregor Frandolič, upokojenec, Ljubljana, Marjanova 24;
- Leon Friedl, sekretar, »INDOS« — industrija transportnih — hidravličnih strojev, Ljubljana;
- Jana Fugina, upokojenka, Ljubljana, Titova 63;
- Mirko Gantar, vodja izmene, Savske elektrarne Ljubljana — podjetje za proizvodnjo in prenos električne energije, Medvode;
- Miro Geiser, kovinostrugar, Klinične bolnice, Ljubljana;
- Boris Germek, upokojenec, Ljubljana, Bratov Kunovarjev 6;
- Anica Girandon, upokojenka, Zg. Zadobrova 4;
- Ivan Globokar, direktor, Kmetijsko poslovno združenje, Ljubljana;
- Dušan Gnezda, uslužbenec, Zavod za zaposlovanje delavcev, Litija;
- dr. Ivan Godina, zdravnik, Zdravstveni dom, Ljubljana-Center;
- Roger Gogala, predmetni učitelj, Osnovna šola »Franca Marna«, Vodice;
- Anton Golob, sekretar, Zavod za glasbeno in baletno izobraževanje, Ljubljana;
- Franjo Golob, upokojenec, Ljubljana, Tabor 5;
- Majda Gorjanec, socialna delavka, Osnovna šola »Toneta Tomšiča«, Ljubljana;
- Angela Gorkič, uslužbenka, Centralni komite ZK Slovenije, Ljubljana;
- Lavoslav Gosak, upokojenec, Ljubljana, Malgajeva 18;
- Janez Gostinčar, kmet, Čeplje 11, p. Lukovica;
- Ivan Grabrijan, uslužbenec, Gradbeno industrijsko podjetje »Gradis«, Ljubljana;
- Miha Gradič, upokojenec, Ljubljana, Samova 18;
- Martina Grčar, vodja glavne pisarne, Klinične bolnice, Ljubljana;
- Davorin Gregorič, šofer, »Termit«, rudarsko podjetje kremenovih peskov in oplemenitenje nekovin, Domžale;
- Avgust Grošel, vodja grupe za dohodke, Skupščina občine Litija;
- Marija Grubar, vodja grupe, »Pletenina«, tovarna trikotažnega perila, Ljubljana;
- ing. Jože Herman, rudarski inženir, Rudnik rjavega premoga, Zagorje;
- Nada Herman, uslužbenka, Občinski komite ZK Slovenije, Ljubljana-Center;
- Franc Hočevnar, krojač, »Obrtnik«, Ljubljana;
- Karl Horvat, vodja mehanografije, »Radio televizija«, Ljubljana;
- Anton Hren, kmet, Ponikve 18, p. Videm Dobropolje;
- Stjepan Hren, vodja toplarne, Klinične bolnice, Ljubljana;
- Janez Hribar, varnostni tehnik, »Slovenija-ceste« — splošno gradbeno podjetje, Ljubljana;
- Jože Hribar, delovodja, Gozdno gospodarstvo Ljubljana, obrat Kamnik;
- Helena Hribernik, vodja materialnega knjigovodstva, Tovarna kovčkov in usnjenih izdelkov »TOKO«, Domžale;
- Franc Hrobat, šef voznega reda, Združeno železniško transportno podjetje, Ljubljana;
- Jože Hrovatič, upravnik, Gostinsko podjetje, Črnuče;
- Peter Humar, ekonom, Center strokovnih šol, Ljubljana;
- Janko Iglič, klepar in vodni monter, Ljubljana, Dvoržakova 12;
- Franc Intihar, upokojenec, Zalog 189;
- Jozo Ivančič, upokojenec, Ljubljana, Šentvid 99a;
- Lea Jakič, upokojenka, Ljubljana, Janežičeva 15;
- Franc Jaklič, sekretar, »Slikoplesk«, obrtna zadruška, Ljubljana;
- Savo Jakulin, pravnik, Skupščina občine Ljubljana-Šiška;
- Malči Janžekovič, tajnica, Občinski sindikalni svet, Ljubljana-Center;
- Viktor Jarc, šef planskega oddelka, »Saturnus«, kovinsko-predelovalna industrija, embalaža, avtooprema, Ljubljana;
- Bogomir Javornik, ravnatelj, Osnovna šola Prule, Ljubljana;
- Peter Jecelj, referent v uvozno izvoznem oddelku, Tovarna kemičnih izdelkov »Iirija«, Ljubljana;
- Ernest Jeler, vzgojitelj, Dijaški dom Tehniške srednje šole, Ljubljana;
- Slavko Jenko, knjigovodja, Cestno podjetje, Ljubljana;
- Peter Jereb, skladiščnik, Lesno industrijsko podjetje, Radomlje;
- Franc Jerina, namestnik vodje kurilnice, Ljubljanske mlekarnice, Ljubljana;
- Radeta Jeremič, upokojenec, Ljubljana, Na jami 22;
- Oton Jerman, tekstilni tehnik, Tovarna dekorativnih tkanin, Ljubljana;
- Tončka Jeršič, knjigovodja, »Mercator«, veletrgovina, Ljubljana;
- Janez Jesenovec, delovodja, Ljubljanske oprekarne, Ljubljana;
- Slavko Jesenšek, referent prodaje, »Šmartno«, industrija usnja, krzna, konfekcije in lahke obutve, Šmartno pri Litiji;
- Adolf Jevšnik, upokojenec, Ljubljana, Moškričeva 25;
- Maca Jogan, asistent, Visoka šola za politične vede, Ljubljana;
- Štefan Jurak, samostojni referent, Titovi zavodi »Litostroj«, Ljubljana;
- Franc Jurjevčič, vodja tehničnih služb, »Volnenka«, Ljubljana;
- Anka Jurše, tehnični risar, »Elma«, tovarna elektromateriala, Črnuče;
- Jože Juvanc, kmetijski tehnik, Kmetijski inštitut Slovenije, Ljubljana;

Jože Juvančič, hidrolog, Hidrometeorološki zavod SRS, Ljubljana;

Drago Kačar, upokojenec, Ljubljana, Prešernova 16;

Heribert Kaiser, referent, »Kompas«, turistično in avtobusno podjetje, Ljubljana;

Filip Kalan, upokojenec, Ljubljana, Zidovska 1; Bojan Kardelj, upokojenec, Ljubljana, Kosovelova 20;

Stefka Kavčič, upokojenka, Ljubljana, Kosovelova 67;

Anton Kavčič, pedagog, Zavod za socialno delo občine Ljubljana-Siška;

Marija Kepic, finančni knjigovodja, Trgovsko podjetje »Kočna«, Kamnik;

Maks Kern, kmet, Potok 6, p. Komenda;

Franc Kersnik, kmet, Brdo pri Lukovici;

Ciril Kiferle, upokojenec, Ljubljana, Prešernova 19;

Dušan Klepec, komercialist, »Metalka«, Ljubljana;

Anton Klopčič, referent za družbene službe, Skupščina občine Zagorje;

Stanislav Klopčič, upokojenec, Ljubljana, Na jami 20/I;

Silva Kmet, psiholog, Zavod SRS za zaposlovanje, Ljubljana;

Anton Kmetič, upokojenec, Ljubljana, Vodnikova 40;

Jože Kodran, upokojenec, Ljubljana, Dalmatinova 1;

Viktorija Koman, sekretar, »Radio televizija«, Ljubljana;

Anton Konjar, pravnik, Služba družbenega knjigovodstva, Ljubljana;

Anton Korelc, strojni ključavničar, mojster, »Mlinostroj«, tovarna strojev, Domžale;

Andrej Korenčan, direktor, Dom Anice Černejeve, Ljubljana;

Milica Korenčan, krojačica, »Kroj«, Ljubljana;

Ignac Korošec, mličnik, Postaja ljudske milice Bežigrad, Ljubljana;

Tone Kos, profesor, Učiteljske, Ljubljana;

Ivan Kosirnik, nadmojster tkalnice, Tovarna sanitetnega materiala, Vir pri Domžalah;

Igor Kostjukovskij, upokojenec, Ljubljana, Šerkova 9;

Jože Kovač, strojni ključavničar, Rudnik rjavega premoga, Trbovlje-Hrastnik;

Ante Kovačič, upokojenec, Ljubljana, Na jami 24;

Jože Kovič, vodja oddelka nabave, Agrokombinat Emona, Ljubljana;

Franc Kozamernik, kmetovalec, Stranska vas 26.

Milan Kragulj, upokojenec, Ljubljana, Glavarjeva, blok JLA;

Marjan Kraljič, vodja kmetijskega obrata, Kmetijska zadruga Mokerc, Ig pri Ljubljani;

Draga Kranjc, vodja oddelka, Trgovsko podjetje »Tekstil«, Ljubljana;

Stane Kremžar, šef sektorja za javni red in mir, Republiški sekretariat za notranje zadeve, Ljubljana;

Ljudmila Krese, konservator, Muzej Ljudske revolucije Slovenije, Ljubljana;

Eda Kresnik, komercialist, »Contal«, Ljubljana;

Viktor Kreutz, šef skladiščne službe, »Kolinska«, tovarna hranil, Ljubljana;

Maks Krpan, strojni tehnik, Združena papirnica Ljubljana-Vevče;

Ana Kruljc, personalni referent, Medicinska fakulteta, Ljubljana;

Franc Krumberger, profesor, VII. gimnazija Vič, Ljubljana;

Anton Krumpak, elektrotehnik, Podjetje za distribucijo električne energije »Elektro«, Ljubljana;

Marija Kržišnik, upokojenka, Ljubljana, Knezova 4;

Vera Kuhar, novinarka, Radio televizija, Ljubljana;

Ivanka Kumše, računovodja, »Tekstilka«, Ljubljana;

Janko Kunej, upokojenec, Ljubljana, Galjeviča 152;

Bogdana Kurbus, raziskovalec, Kemijski inštitut »Boris Kidrič«, Ljubljana;

Helena Lampret, socialna delavka, Osnovna šola »Prežihov Voranc«, Ljubljana;

Jože Laurenčič, obutveni modelar, Podjetje za izdelavo obutve »Rožnik«, Ljubljana;

Stane Laznik, steklar, Steklarna, Hrastnik;

Janez Lesjak, tajnik, Turistična zveza Slovenije, Ljubljana;

Stanko Levstek, gozdarski tehnik, Kmetijsko gozdarsko posestvo, Kočevje, gozdni obrat, Stara cerkev;

Manica Lobnik, pisateljica, Ljubljana, Promajnska 13;

Francka Logar, kvalificirana delavka, »Tubastovarna kovinskih in plastičnih izdelkov, Ljubljana;

Jakob Logar, kmetovalec, Horjul 60;

Vida Logar, šef ekspoziture, Kreditna banka in hranilnica Ljubljana-Vrhnika;

Vlajko Lokar, administrator, Zavod SRS za zdravstveno varstvo, Ljubljana;

Emil Lorbar, pravnik, Zdravstveni dom, Kočevje;

Ludvik Lovka, skladiščnik, »Motvoz in platno«, Grosuplje;

Ada Lovrec, učiteljica, Osnovna šola »Dr. Jožeta Potrča«, Ljubljana;

Franc Lozinšek, socialni delavec, Zdravstveni dom »Dr. Miha Kamin«, Ljubljana;

Anica Luskovec, skladiščnik, Združeno podjetje »Iskra«, Kranj;

Ivan Luštrek, vodja kadrovskega sektorja »Tešnilka«, tovarna tesnil in plastičnih mas, Medvode;

Leopold Lužar, sekretar, Obrtno podjetje »Proleter-Vulkan«, Ljubljana;

Franc Makovec, upokojenec, Ljubljana, Na jami 22;

Marija Makovec, učiteljica, Osnovna šola, Grosuplje;

Karel Malovrh, tajnik, Občinski svet zveze kulturno prosvetnih organizacij, Trbovlje;

Viktor Marinc, agronom, Kmetijski inštitut Slovenije, Ljubljana;

Silva Marn, personalni referent, Tovarna elektro porcelana, Izlake;

Miha Martinc, oddelkovodja, Tovarna vijakov, Ljubljana;

Milan Martinčič, prodajni referent, Lesni kombinat, Ljubljana;

Roko Martinčič, upokojenec, Šmartno ob Savi 27;

Anton Martinec, vodja sektorja, Združeno železniško transportno podjetje, Ljubljana;

- Ing. Tone Matičič, tehnolog, Industrija platnenih izdelkov, Jarše;
- Ivo Matkovič, šef sektorja, Gradbeno podjetje »Tehnograd«, Ljubljana;
- Edo Mavrič, krojač, Ljubljana, Beethovnova 12;
- Alojzij Mazi, kmet, Tomišelj 26;
- Anton Medved, šef odseka, Združeno podjetje za PTT promet, Ljubljana;
- Vlado Mejač, direktor poslovne enote, Lesno industrijski kombinat »LIKO«, Vrhnika;
- Marija Mekinc, vodja ekspedita, »Labod«, kemična čistilnica, pralnica in barvarna, Ljubljana;
- Zvonimir Mencej, rudarski inženir, Geološki zavod, Ljubljana;
- Jože Meršol, vzgojitelj, Vajenski dom, Ljubljana-Sentvid;
- Stane Merzdovnik, šef maloprodaje, »Centromerkur«, Ljubljana;
- Marica Merzel, vodja pisarne, Komunalni zavod za socialno zavarovanje Ljubljana, podružnica Litija;
- Ana Mihelič, gradbeni tehnik, Konstrukcijsko podjetje »Edilit«, Ljubljana;
- Anica Mihelič, predmetna učiteljica, Osnovna šola, Kočevje;
- Franc Mihelič, knjigovodja, invalidsko podjetje »Pletilnica žičnih mrež«, Sodražica;
- Avgust Mikec, upokojenec, Ljubljana, Dolenjska 48;
- Ivan Miklič, delovodja, Komunalno podjetje »Snaga«, Ljubljana;
- Andrej Minodraž, ključavničarski mojster, Ljubljana, Trstenjakova 5;
- Bogomir Mlakar, elektrotehnik, Ljubljana, Ilirjska 3;
- Andrej Mlinar, vodja kadrovske službe, Skupščina občine Ljubljana-Center;
- Stanislav Mlinar, vodja traku, Tovarna čevljev »Alpina«, Ziri;
- Jože Mrak, blagovni knjigovodja, Gozdno gospodarstvo Postojna, obrat, Cerknica;
- Pavla Mrak, gospodinja, Trbovlje, Suštarjeva 33;
- Janko Mravljec, nabavni referent, Gradbeno podjetje »Univerzal«, Ljubljana;
- Milan Mulec, komercialist, »Brest«, lesno industrijski kombinat Cerknica;
- Hermína Murovič, finančni knjigovodja, Komunalno obrtno podjetje, Zagorje;
- Ana Nolda, pletilja, Ljubljana, Bolgarska 19;
- Ing. Zmagoslav Novak, vodja tehnično razvojne službe, »Brest«, lesno industrijski kombinat, Cerknica;
- Božidar Novšak, šef kapitalne izgradnje, »Energoinvest«, preduzeće za projektiranje i izgradnju energetskih i industrijskih postrojenja Sarajevo, Črnuče;
- Leon Oberstar, knjigovodja, Rudnik rjavega premoga, Kočevje;
- Ivan Oberžan, tajnik, Izobraževalni center Rudnik rjavega premoga Trbovlje-Hrastnik;
- Drago Oblak, šef komerciale, Stanovanjsko gospodarstvo »Standard«, Ljubljana-Siška;
- Ivan Ogorevec, upokojenec, Ljubljana, Majde Vrhovnikove ulica 6;
- Alojz Okorn, kadrovik, Skupščina občine Ljubljana-Vič-Rudnik;
- Vinko Okršlar, torbarski mojster, Domžale, Radio cesta 8;
- Jernej Omejc, višji referent, Kazensko popoljševalni dom, Ig pri Ljubljani;
- Ing. Zdenko Otrin, vodja za izkoriščanje gozdnog, Gozdno gospodarstvo Ljubljana, obrat, Domžale;
- Franc Pahovnik, vodja izmene v stiskalnici, Tovarna kovinske galanterije, Ljubljana;
- Malči Pajk, upokojenka, Ljubljana, Zofke Kvedrove 14;
- Filip Pajnič, kmet, Hrib 91, Loški potok;
- Miha Pangerc, veterinar, Veterinarska postaja, Grosuplje;
- Ladislav Pavšič, skladiščnik, Industrija pohištva »Stol«, Kamnik;
- Marjan Pavšič, elektrotehnik, Združena papirnica Ljubljana-Vevče;
- Ivan Pečar, mojster, Industrija usnja, Vrhnika;
- Vencelj Perko, družbeno politični delavec, Občinski odbor SZDL Ljubljana-Center;
- Darko Perovšek, sekretar, Občinski komite ZK Slovenije, Ljubljana-Vič-Rudnik;
- Alojz Petek, referent za rastlinsko proizvodnjo, Agrokombinat, Grosuplje;
- Dragica Peterin, uslužbenka, Šola za farmacevtske tehnike, Ljubljana;
- Katarina Petrič, kontrolor, Kartonažna tovarna, Ljubljana;
- Stanko Petrina, krojaški pomočnik, Poslovno združenje »Modna hiša«, Ljubljana;
- Anica Petrovac, tajnik in računovodja, Osnovna šola »Heroja Fr. Bukovca«, Medvode;
- Franc Pirnat, kmet, Vrhnika 29, p. Stari trg pri Ložu;
- Ing. Dušan Pivk, tehnolog, Združeno podjetje »Iskra« Kranj — organizacija: Tovarna polprevodnikov Trbovlje;
- Franc Pivk, tehnolog, Titovi zavodi »Litostroj«, Ljubljana;
- Rudolf Pizzulin, upokojenec, Ljubljana, Mencingerjeva 49;
- Matija Podbevšek, izdelovalec bitum. izdelkov, »Izolirka«, tovarna izolacijskega materiala, Ljubljana-Moste;
- Tatjana Podkrajšek, profesor, Zavod za usposabljanje slušno in govorno prizadetih, Ljubljana;
- Edo Podlogar, upokojenec, Ljubljana, Šišenska 34;
- Vlado Podlogar, vodja gozdnega obrata, Gozdno gospodarstvo, Ljubljana;
- Jože Podobnik, referent, Titovi zavodi »Litostroj«, Ljubljana;
- Viktor Podobnik, avtomehaničar, Podjetje za pre-tovor na železniških postajah in za skladiščenje blaga »Javna skladišča«, Ljubljana;
- Marjan Pogačnik, direktor splošnega sektorja, »Mercator«, veletrgovina, Ljubljana;
- Leopold Poglajen, direktor splošnega sektorja, »Agrostroj«, podjetje za izdelavo in popravilo kmetijske in gozdarske mehanizacije, Ljubljana;
- Josip Popovič, referent, Titovi zavodi »Litostroj«, Ljubljana;
- Henrik Porenta, precizni mehanik, Obrtno podjetje precizne mehanike »Birotehnika«, Ljubljana;
- Ivan Potisek, prometni referent, Združeno železniško transportno podjetje, Ljubljana;
- Slavko Povž, mehanik, Gradbeno industrijsko podjetje »Gradis«, Ljubljana;
- Ciril Predalič, vodja ekonomske enote, Kovinska industrija, Ig;
- Jože Prelog, upravnik, Dom železniških del, Ljubljana;

Boris Prezelj, direktor sektorja, »Koteks Tobar«, import export, Ljubljana;

Franc Pribošek, graver, Združeno železniško transportno podjetje, Ljubljana, železniška tiskarna;

Milan Protulipac, vodja organizacijsko kadrovskega sektorja, Tovarna farmacevtskih in kemičnih izdelkov »LEK«, Ljubljana;

Vladislav Puc, strojni ključavničar, »TEOL«, tovarna pomožnih sredstev, sintetskih pralnih surovin, tehničnih in jedilnih olj, Ljubljana;

Davorina Puntar, socialna delavka, Zavod SRS za zaposlovanje, Ljubljana;

Anton Pustovrh, delovodja, Titovi zavodi »Litostroj«, Ljubljana;

Olga Radej, profesor, Gimnazija Poljane, Ljubljana;

Nedeljko Radulović, referent za tehnično upravne zadeve, »Elektrotehna«, trgovsko uvozno podjetje z električnim materialom, Ljubljana;

Bruno Rainer, direktor kadrovske organizacijske službe, »Termika«, Ljubljana;

Franc Rajšek, varnostni tehnik, Združeno podjetje »Iskra«, Kranj, organizacija: Tovarna polprevodnikov Trbovlje;

Mirko Ramšak, fizik, Zavod za raziskavo materiala in konstrukcij, Ljubljana;

Franc Rejc, predsednik, Občinski sindikalni svet Ljubljana-Moste-Polje;

Miha Remec, novinar, Časopisno podjetje »Delo«, Ljubljana;

Dušan Remic, namestnik šefa prodaje, Rudnik rjavega premoga Trbovlje-Hrastnik;

Viktor Resnik, poslovođa, Veletrgovina »Loka«, Medvode;

Rihard Rihter, vodja priprave dela in končne kontrole, »KIP«, Keramika in pečarstvo, Ljubljana;

Ing. Edo Robežnik, upravnik, Agrokombinat, Grosuplje;

Ana Rojc, medicinska sestra, Zdravstveni dom Ljubljana-Siška;

Ivan Rošelj, vodja elektrarne, Podjetje za distribucijo električne energije »Elektro«, Ljubljana;

Franc Rozman, uslužbenec, Republiški sekretariat za notranje zadeve, Ljubljana;

Vladimir Rozman, mizarski mojster, Proizvodno in uslužnostno obrtno podjetje »Sport oprema«, Ljubljana;

Hinko Rus, direktor, Trgovsko podjetje »Potrošnja«, Zagorje;

Zora Saksida, uslužbenka, Zveza združenj borcev NOV občine Ljubljana-Center;

Slavko Sedej, mehanik, Združeno podjetje za PTT promet, Ljubljana;

Oskar Selan, upokojenec, Ljubljana, Levičnikova 8;

Milan Seme, vodja splošnega sektorja, Združeno podjetje »Iskra« Kranj, tovarna elektronskih instrumentov Horjul;

Gabrijela Skubic, inštruktor, Višja šola za zdravstvene delavce, Ljubljana;

Ivo Skuk, komercialist, »Slovenija avto«, trgovsko podjetje, Ljubljana;

Jože Slapničar, upokojenec, Ljubljana, Poljane, blok 1;

Janez Sluga, finančni inšpektor, Služba družbenega knjigovodstva Ljubljana, podružnica 501;

Lea Smasek, ravnatelj, Vzgojiteljska šola, Ljubljana;

Anastazija Smole, vodja laboratorija, Tobačna tovarna, Ljubljana;

Pavel Smrtnik, ravnatelj, Osnovna šola, Dolgatega;

Marija Sodja, strokovni sodelavec, Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, Ljubljana;

Marjan Sojar, nabavni referent, Gozdno gospodarstvo, Ljubljana;

Leopold Sore, kadrovik, Strojna tovarna, Trbovlje;

Janez Srpan, uslužbenec kadrovske službe, »Veletekstil«, Ljubljana;

Aleksander Stančič, pomočnik direktorja, »Jugotehnika«, Ljubljana;

Marija Stanič, študent visoke šole za politične vede, Ljubljana, Kraška 12;

Marjan Stanovnik, tehnični referent, Časopisno podjetje »Delo«, Ljubljana;

Vladimir Steinbuch, šef vzdrževanja, Industrijsko podjetje »Zima« — tovarna ščetkarskih žimarkih izdelkov, Ljubljana-Fužine;

Urh Steindl, vodja carinskega oddelka, »Avto-commerce« — zastopanje tujih firm, Ljubljana;

Niko Stomatovski, nadmojster, Predilniški »Litija«, Litija;

Ana Stropnik, grafični tehnik, Časopisno založniško podjetje »Kočevski tisk«, Kočevje;

Jože Stržinar, upokojenec, Verd 193;

Anton Suwa, gradbeni delovodja, Titovi zavodi »Litostroj«, Ljubljana;

Janez Seme, kmet, Gaberje 1, Stična;

Niko Šilas, socialni delavec, Rudnik rjavoga premoga, Zagorje;

Andrej Silc, kmet, Zerovnica 57;

Dragomira Silc, strokovni učitelj, Osnovna šola »T. Cufarja«, Ljubljana;

Ivo Sircelj, uslužbenec, Uprava za notranje zadeve, Ljubljana;

Ema Skerjanc, defektolog, Posebna osnovna šola, Homec;

Jože Skoda, kmet, Kočevje, Rožna ulica 19;

Jože Skrinar, sekretar, Cementarna, Trbovlje;

Vladimir Smigoc, strojni tehnik, Vevče 37;

Franc Šparovec, upokojenec, Sp. Blato 2, Grosuplje;

Janko Štebej, šef biroja za gospodarjenje »Energoinvest« — predužje za projektiranje i izgradnjo energetskih i industrijskih postrojenja, Sarajevski Crnuče;

Leon Štifter, pomočnik direktorja, Zdravstveni dom »Dr. Tineta Zajca«, Domžale;

Jože Strukelj, direktor, Proizvodno in uslužnostno obrtno podjetje »Sport oprema«, Ljubljana;

Anton Štrumelj, železniški revizor, Združeno železniško transportno podjetje, Ljubljana;

Anica Šušteršič, socialna delavka, Zveza prijateljev mladine Slovenije, Ljubljana;

Jože Tanko, žični tkalec, Invalidsko podjetje »Pletilnica žičnih mrež«, Sodražica;

Ljubomir Tasič, upokojenec, Ljubljana, Erjavčeva 4;

Franciška Tavčar, uslužbenka, Republiški sekretariat za notranje zadeve, Ljubljana;

Marija Tepina, uslužbenka, Komunalno podjetje »Rast«, Ljubljana;

Jože Teran, upokojenec, Ljubljana, Društvena 13;

Albert Topolšek, direktor, Srednja strokovna šola za notranje zadeve, Ljubljana;

Adolf Trobentar, varnostni tehnik, Rudnik kaolina Crna pri Kamniku;

Francka Turk, ravnateljica, Posebna osnovna šola, Kočevje;

Zvone Tušak, sekretar, »Zičnica«, podjetje za izdelavo žičnih in drugih strojnih naprav, Ljubljana;

Boris Uderman, pravnik, Univerza, Ljubljana;

Ivanka Ulaga, vodja fakturnega oddelka, Veletrgovina »Prehrana« export import, Ljubljana;

Anton Ulčar, direktor, Katastrski urad, Kamnik;

Ing. Karel Urbančič, šef razvojnega oddelka, Gradbeno podjetje »Tehnograd«, Ljubljana;

Marija Vabra, upokojenka, Ljubljana, Šišenska 34;

Adolf Vadnal, upokojenec, Ljubljana, Beethovnova 7;

Slava Vanič, upokojenka, Ljubljana, Riharjeva 12;

Alojz Vavpetič, privatni obrtnik, Podgorje 50;

Jože Vedral, obratovodja, Komunalno podjetje »Mestna kanalizacija«, Ljubljana;

Alojz Verdaj, strojni tehnik, Rudnik rjavega premoga Trbovlje-Hrastnik;

Ivanka Vidic, vodja kadrovske službe, Rudnik rjavega premoga, Zagorje;

Gorazd Vilfan, optik, »Vega«, tovarna aparatov in instrumentov, Ljubljana;

Ivanka Vipotnik, vodja inventarne knjige, Muzej Ljudske revolucije Slovenije, Ljubljana;

Karel Višnovc, višji komercialist, »Elektrotehna«, trgovsko uvozno podjetje z elektrotehničnim materialom, Ljubljana;

Jože Vodnik, strokovni sodelavec, Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, Ljubljana;

Nada Vrečar, agronom, Agrokombinat Barje, Ljubljana;

Jože Vrenjak, obrtnik, Vir, Sončna 1;

Jože Vrhovec, šef kadrovske službe, »Univerzale«, tovarna klobukov, slarnikov in konfekcije, Domžale;

Janez Vrhovšek, kemijski laborant, Tovarna kemičnih izdelkov »Arbo«, Podgrad pri Ljubljani;

Drago Vučetič, skladiščnik, Tovarna kemičnih izdelkov, Hrastnik;

Ferdinand Vučko, skladiščnik, Kemična tovarna Moste, Ljubljana;

Alojz Wagner, strokovni sodelavec, Agrokombinat »Emona«, Ljubljana;

Jože Wagner, šef sektorja, Mladinska knjiga, založniško grafično podjetje, Ljubljana;

Bogomir Weiss, pravni referent, Gozdno gospodarstvo, Ljubljana;

Maks Zajc, ravnatelj, Osnovna šola, Moravče;

Anton Zakrajšek, tesar, Lesni kombinat, Ljubljana;

Ivo Zalaznik, finomehanik, Mehanika, Trbovlje;

Janez Zarnik, referent, Stanovanjsko komunalno podjetje, Litija;

Milica Zavašnik, pravni referent, Trgovsko izvozno podjetje za domačo in umetno obrt »Dom«, Ljubljana;

Rudi Zbačnik, direktor, Kreditna banka in hranilnica Ljubljana, podružnica Kočevje;

Fani Zdešar, upokojenka, Ljubljana, Staničeva 37b;

Franjo Zorko, upravnik, Uprava sodnega sodelovanja, Ljubljana;

Zvonimir Zorko, inšpektor, Kreditna banka in hranilnica, Ljubljana;

Stane Zrimec, pomočnik šefa recepcije, Hotel »Turist«, Ljubljana;

Viljem Zupan, direktor, »JUB«, tovarna barv, Dol pri Ljubljani;

Ela Zupančič, direktor, Center za socialno delo, Ljubljana;

Vladimir Zupančič, referent za izobraževanje, Casopisno podjetje »Delo«, Ljubljana;

Frančiška Žagar, kadrovski referent, »Elma«, tovarna elektromateriala, Črnuče;

Anica Zebaljec, planer proizvodnje, Podjetje »Kamnik«, Kamnik;

Rudi Žibert, upokojenec, Podgora, blok 13, Sentvid;

Matjaž Žigon, upokojenec, Ljubljana, Vošnjakova 10;

Andrej Žirovnik, upokojenec, Mala vas 39 pri Ljubljani.

St. 111-12/67

Ljubljana, dne 2. februarja 1967.

**Skupščina
Socialistične republike Slovenije**

Predsednik:

Ivan Maček l.r.

21.

Na podlagi tretjega odstavka 6. člena zakona o nagradi Antifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije (Uradni list SFRJ, št. 31-429/64) je Republiški zbor Skupščine SR Slovenije na seji dne 2. februarja 1967 sprejel

SKLEP

o imenovanju člana v odbor za nagrado Antifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije

V odbor za nagrado Antifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije se imenuje

ing. Viktor Turnšek, direktor Zavoda za raziskavo materiala in konstrukcij SR Slovenije v Ljubljani.

St. 111-2/67

Ljubljana, dne 2. februarja 1967.

**Skupščina
Socialistične republike Slovenije**

Predsednik:

Ivan Maček l.r.

22.

Na podlagi 17. alineje 135. člena ustave Socialistične republike Slovenije in v zvezi s 3. členom zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu SR Slovenije za pospeševanje proizvodnje in predvajanja filmov (Uradni list SRS, št. 8-60/65) je Republiški zbor Skupščine SR Slovenije na seji dne 2. februarja 1967 sprejel

SKLEP

o razrešitvi in imenovanju člana upravnega odbora sklada SR Slovenije za pospeševanje proizvodnje in predvajanja filmov

1. Razreši se član upravnega odbora sklada Marina Golouh, novinar pri kulturni rubriki časopisnega podjetja »Delo«, Ljubljana;

2. Za člana upravnega odbora sklada se imenuje Marijan Maher, urednik filmske redakcije, RTV Ljubljana.

Št. 111-5/67

Ljubljana, dne 2. februarja 1967.

Skupščina
Socialistične republike Slovenije

Predsednik:
Ivan Maček l. r.

23.

Na podlagi 17. alineje 135. člena in 5. alineje 152. člena ustave Socialistične republike Slovenije in v zvezi s 54. in 64. členom zakona o visokem šolstvu v Socialistični republiki Sloveniji (Uradni list SRS, št. 14-152/65) ter I. točke odloka o določitvi števila predstavnikov družbene skupnosti, ki jih v organe upravljanja visokošolskih zavodov imenuje Skupščina SR Slovenije (Uradni list SRS, št. 33-341/65) je Republiški zbor Skupščine SR Slovenije na seji dne 2. februarja 1967 sprejel

SKLEP

o razrešitvi in imenovanju predstavnikov družbene skupnosti, ki jih imenuje Skupščina SR Slovenije v svet Višje šole za socialne delavce v Ljubljani

1. Razrešita se predstavnika družbene skupnosti sveta Višje šole za socialne delavce v Ljubljani:

Milan Špolar, šef materialnega biroja »Litostroja«, Ljubljana in

Rozika Zigon, odgovorni urednik pogodbene skupnosti za izdajanje lista »Občan«, Ljubljana;

2. v svet Višje šole za socialne delavce v Ljubljani se imenujeta:

Herman Ješenšek, direktor organizacijsko kadrovskega sektorja podjetja »Pletenina«, Ljubljana in

Ada Krivic, upokojenka, Ljubljana, Vecna pot 35.

Št. 111-21/67

Ljubljana, dne 2. februarja 1967.

Skupščina
Socialistične republike Slovenije

Predsednik:
Ivan Maček l. r.

24.

Na podlagi prvega odstavka 28. člena zakona o ukrepih za pospeševanje živinoreje in o zdravstvenem varstvu živine (Uradni list SRS, št. 4-15/67) izdaja Izvršni svet Skupščine SR Slovenije

ODLOK

o taksah za zdravstvena spričevala za živino

I

Lastnik oziroma posestnik živine mora plačati za zdravstveno spričevalo za živino takso.

II

Za zdravstvena spričevala znaša taksa:

	dinarjev
— za govedo, konje, mezge in mule	12
— za žrebeta, osle in teleta do 120 kg ter za prašiče	6
— za prašičke do 50 kg ter za koze in ovce	3
— za jagnjeta in kozličke do treh mesecev starosti	2

III

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi »Uradnem listu SRS«.

Št. 423-8/66

Ljubljana, dne 3. februarja 1967.

Izvršni svet Skupščine
Socialistične republike Slovenije

Predsednik:
Janko Smole l. r.

25.

Na podlagi drugega odstavka 30. člena v zvezi s petim odstavkom 42. člena zakona o republiški upravi SR Slovenije (Uradni list SRS, št. 14-149/65) je Izvršni svet Skupščine SR Slovenije

odločil:

Direktorju Zavoda SR Slovenije za planiranje se daje pritrnitev, da razreši Alojza Cukalo dolžnosti pomočnika direktorja Zavoda SR Slovenije za planiranje.

St. 111-15/63

Ljubljana, dne 28. januarja 1967.

Izvršni svet Skupščine
Socialistične republike Slovenije

Predsednik:
Janko Smole l. r.

26.

Na podlagi četrtega odstavka 23. člena zakona o ukrepih za pospeševanje živinoreje in o zdravstvenem varstvu živine (Uradni list SRS, št. 4-15/67) izdaja republiški sekretar za finance v sporazumu z republiškim sekretarjem za gospodarstvo

NAVODILO

o ravnanju s sredstvi na posebnih računih za zatiranje živalskih kužnih bolezní pri občinah

1

Občina vodi evidenco o vplačanih taksah za zdravstvena spričevala za živino po splošnih predpisih o blagajniškem poslovanju državnih organov in posebno evidenco o izdanih zdravstvenih spričevalih po obrazcu, ki je objavljen skupaj s tem navodilom in je njegov sestavni del.

2

Evidenca o izdanih zdravstvenih spričevalih vsebuje:

- zaporedno številko izdanega zdravstvenega spričevala;
- ime lastnika oziroma posestnika živine;
- datum, ko je bilo zdravstveno spričevalo izdano;
- bivališče lastnika oziroma sedež posestnika živine;
- vrste in število živali, za katere je bilo izdano zdravstveno spričevalo;
- vplačane takse za posamezno zdravstveno spričevalo in skupni znesek vplačanih taks;
- opombe.

3

Občina odvede v gotovini vplačane takse na zbiralni račun 840-919 »republiške takse na promet parkljarjev in kopitarjev«. Na isti račun se nakazujejo tudi z virmanom vplačane takse.

Občina odvaja sredstva, prejeta za izdana zdravstvena spričevala za živino, na zbiralni račun iz prejšnjega odstavka najmanj enkrat mesečno, takoj pa, če bi pobrana sredstva presegala blagajniški maksimum.

4

Služba družbenega knjigovodstva prazni zbiralni račun iz 3. točke tega navodila ob rokih, določenih za praznjenje drugih zbiralnih računov, in sicer tako, da odvede 65 % na poseben račun za zatiranje živalskih kužnih bolezní pri občini, 35 % pa na poseben račun za zatiranje živalskih kužnih bolezní pri republiškem sekretariatu za gospodarstvo. Številke teh računov določi služba družbenega knjigovodstva.

5

Občine pošiljajo do 10. dne v mesecu za pretekli mesec republiškemu sekretariatu za gospodarstvo obracun s saldom, in to posebej za izplačane odškodnine in posebej za stroške diagnostičnih preiskav ter zaščitnih cepljenj.

6

Odškodnine po 20. členu zakona o ukrepih za pospeševanje živinoreje in o zdravstvenem varstvu živine (v nadaljnjem besedilu: zakon), izplačane iz posebnega računa za zatiranje živalskih kužnih bolezní pri republiškem sekretariatu za gospodarstvo, začne vračati občina takoj, ko se začno zbirati sredstva na njenem posebnem računu.

7

Krajevni urad ali organizacija, ki izdaja zdravstvena spričevala za živino po pooblastilu občine (tretji odstavek 27. člena zakona), vodi evidenco o vplačanih taksah po 1. in 2. točki tega navodila, občini pa odvaja vso gotovino ob koncu vsakega tedna oziroma prej, če bi bil presežen blagajniški maksimum.

8

To navodilo začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

St. 320-3/66

Ljubljana, dne 3. februarja 1967.

Soglašam!

Republiški sekretar
za finance:

Miloš Oprešnik l. r.

Republiški sekretar
za gospodarstvo:

Svetko Kobal l. r.

Obrazec evidence format 297 × 420 mm

EVIDENCA O IZDANIH ZDRAVSTVENIH SPRICEVALIH ZA ŽIVINO

Zap. št. izdanih zdravstv. spričeval	Datum, ko je bilo zdravstveno spričevalo izdano	Ime lastnika oziroma posestnika živine	Bivališče lastnika oziroma sedež posestnika živine	Vrsta in število živali, za katere je bilo izdano zdravstveno spričevalo								Vplačane takse		Opomba	
				a		b			c		č	à din	skupno din		
				govedo	konji	mezglj. in mule	žrebeta	osli	teleta do 120 kg	prašiči nad 50 kg	prašički pod 50 kg				ovce ali koze
				Števílo											
1	2	3	4	5								6		7	